

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Égész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelése alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Munkács Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Rudny Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 35. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Előadói ülés a Közteleken.

(1912. október 25-én délután 4 órakor.)

A Köztelek nagyterme aligha látott még olyan előkészületeket, aminők a f. hó 25-iki előadói ülésre érkező nagyszámú, előkelő hallgató-ágot fogadták. Az emelvényen ugyanis valóságos konyha volt berendezve, gyorsfőzők lángján hatalmas fazekakban forrott a víz és a hosszú zöld asztalon véges-végig egész konzervkiállítás sorakozott: légmentesen elzárt üvegekben hus- és pástétomfélék, gyümölcsök, spárga, kukorica, paprika, paradicsom stb., stb.

Az ülés tárgya ugyanis Jäger Erzsébet urnő, könkendorfi (Poroszország) földbirtokos német nyelvű előadása volt mindennemű élelmiszereknek (hus, zöldség, főzelékfélék, tojás, gomba, gyümölcs stb.) a szabadalmazott eredeti Weck-féle eljárás szerint való konzerválásáról, amit az előadó két órán át tartó gyakorlati bemutatásokkal kísért.

Az OMGE. abból indulva ki, hogy ez az egyszerű és jutányos élelmiszerek-konzerváló módszer nemcsak a városi piacok rendszeres ellátására termelő gazdák, hanem minden kisebb-nagyobb háztartás szempontjából is érdekes és kiválóan gyakorlati jelentőségű, készséggel nyújtott módot a bemutatkozó előadás megtartására és meghívta az érdeklődő tagtársak női családtagjait, valamint élelmiszerek szállításával és elraktározásával foglalkozó szövetkezeti intézményeinket is.

Az előadói ülést Bujanovics Sándor alelnök nyitotta meg, a nagytermet csaknem teljesen betöltő, nagyszámú hallgatóság előtt, amelynek sorában igen sok hölgy volt jelen és mindvégig élénk érdeklődéssel kísérte az előadónő szavait és bemutatásait.

Jäger Erzsébet előadó bevezető szavaiban kifejtette, hogy az emberiség ősrégi törekvése a növényi és állati eredetű élelmiszerekben hosszabb-rövidebb idő alatt szükségképpen beálló bomlási folyamat feltartóztatásával lehetővé

tenni egyes élelmiszereknek élvezhető állapotban való eltartását. Csak így lehetséges ugyanis a rendszerint korlátozott termelési időszak alatt olyan eltartható készleteket gyűjteni, amelyek a fogyasztás szükségleteinek állandó fedezésére elégségesek. E célnak szolgálnak a különféle szárító, aszaló, beszózó és cukrozó módszerek, valamint a legújabb, az előadó ismertette eljárás, amelyet „frissen való eltartás” (Frischhaltung) névvel jelöl meg s amelynek most száz esztendeje Nagy Napoleon Appert nevű főszakácsa volt a feltalálója, aki ezzel az eljárással császára tizenkétezer frankos pályadíját nyerte el. Azóta sok irányban tökéletesítési mód-szerűnek lényege abban áll, hogy egyes gondosan megtisztított élelmiszereket magas hőfokra hevítve megszabadít a bennük tenyésző és idővel bomlásukat előidéző hasadógombáktól s azután légmentesen elzárva őrzi meg őket tetszés szerinti időn, akár éveken át is, eredeti ízük és alakjuk változatlan megtartásával.

Az Appert-féle eljárás tehát, amelyet a szabadalmazott Weck-féle készülékekkel az előadónő több gyakorlati példán bemutatott, lényegében sterilizálás, csiramentesítés. Legfőbb előnye az, hogy bármiféle élelmiszert eltartására alkalmas, az egészségre ártalmas vegyszerek használatát teljesen feleslegessé teszi s az élelmiszerek eredeti friss ízén nem változtat. Emellett az eljárás egyszerű és eléggé jutányos. Eppen ezért újabbban nemcsak külföldi expedíciók, hajók és a katonaság élelmiszerkészletének összeállításánál alkalmazzák, hanem javított alakjában utat talált a magánháztartásokba és a mezőgazdasági üzemekbe is, amely utóbbiakra nézve egyes termékeknek olyan időszakokra való megőrzését teszi lehetővé, amikor az illető cikkekért a piacon magas idényárakat fizetnek s ezekben a frissentartó eljárás fáradsága és mérsékelt költségei bőven megtérülnek.

A módszer elméleti ismertetése után az előadónő gyakorlatilag is bemutatta a vadhus, gyümölcs, zöldség, főzelék, tojás konzerválásának és izletes gyümölcslé előállításának módját, majd a hallgatóság részéről feltett nagyszámú kérdésre adott felvilágosításokat s végül egyen-

ként bemutatva az érdeklődőknek a szabadalmazott Weck-féle készülékeket (amelyek helyett egyébként bárminő más megfelelő felszerelés is használható) és nagyszámú magával hozott mintakészítményt. A nagy tetszéssel fogadott előadásért Zemplényi Lászlóné tolmácsolta a hallgatóság köszönetét.

Mezőgazdasági Szemle.

Mult hétről szóló tudósításaink szerint a hét utolsó napjaiban megújult esőzés ismét feltartóztatta az őszi munkálatokat s nagy volt a gazdák aggodalma amiatt, hogy a közbejövő fagy a még kiszedetlen cukorrépat, hurgonyát és betakarítatlan kukoricát megsemmisíti. Amittől tartottak, az — fájdalom — bekövetkezett. Már szombaton éjszaka —2, 3 fokra súlyyodt a hőmérő, vasárnap éjszaka pedig, mint Zemplén megyéből kapott sürgönyi tudósításunk jelenti, —5 fokos fagy volt. Az ország több vidéke is erős fagyot szenvedett, ami az esőzések által okozott károsodást betetőzte. Tudósításainkból könnyű levonni azt a következtetést, hogy a vasárnapi fagy nagy pusztítást okozott s az a mérleg, melyet mult hétről szóló tudósításaink a kedvező idő reményében állapítottak meg, rendkívül romlani fog.

Tudósításaink egyébként leginkább a munkásihiányt panaszolják, mely a legtöbb vidéken érezhető, helyenként pedig tűrhetetlen súlylyal nehezedik a mezőgazdaságra. A munkásminizériát kiélesíti ugyan a munkafeltorlódás, de viszont kétségtelen, hogy a mai bajok a jövőben is elkerülhetlenek lesznek, amint a kedvezőtlen időjárás miatt a mezői munkák felhalmozódnak. Ez a körülmény különösen a cukorrépatermesztés kockázatos voltát emeli veszedelmesen. Ha figyelembe vesszük még a cukorrépa átadásánál felpanaszolt kellemetlen-

„MEZŐGAZDÁK” utján gabona

értékesítése a legelőnyösebben teljesíthető.

Bővebb felvilágosítást nyújt

A Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

gabonaosztálya.

ségeket, kétségtelennek tartjuk, hogy sokan felhagynak a cukorrépatermesztéssel s a szaporodó cukorgyárak talpa alól kicsuszik a hazai talaj. Gazdaközönségünk kötött talajokon is használható répa- és burgonyakiemelőgépek konstruálását sürgeti.

Most már bizonyos, hogy a tervezett vetéseket nem tudják befejezni; emiatt kevesebb lesz az őszi gabona s igen jelentős gyakorlati feladatot ad ennek más miveleti növényekkel való helyettesítése. Ugyisintén figyelmet követel az a gyakorlati kérdés, milyen eljárásokkal lehet az elkészített őszi vetések fejlődését elősegíteni. Szakembereink teljes érdeklődésére méltó végül a kukoricafajták megválasztásának kérdése, tekintettel arra, hogy a nem jól akklimatizált késői fajtákkal az idén megbuktunk.

Megállapítják még tudósítónk, hogy igen nagy a gond az állatok telettelése miatt, mert a sarju rosszul sikerült, a legelő elromlott s máris a téli takarmányokhoz kell folyamodni.

Gazdasági levelezőnk figyelmét felhívjuk szerkesztői üzeneteinkre.

Jankamajori gazdaság (Bács m.), u. p. Kisszállás, október 24.

Megjött a meleg verőfényes idő, de a tengeri mégsem tud teljesen beérni. Boldogok, kik a Putyi és Bánkúti biztosan beérett feleségeket termelték. Ezek megfelelnek a várakozásnak, különösen az előbbi vérvörös színével. A sokat reklámozott Champion Illinois amerikai csodalófogó, melynek magját tavaly 2, az idén 1 koronáért vesztegették kg.-ként, mint tavaly, úgy az idén is félért maradt. Ugyanez a sors érte ennek a reklám tengerinek 90 napos korai újabb változatát is. Csövestengeri ára 8—840 korona 100 kg.-ként. A kereskedelem az áru nyersségét és nagy víztartalmát juttatja így az árban kifejezésre.

Igen erős átvalogatásszükség, hogy a 30—40% másodrendű éretlen tengeri kikerüljön a többitől sertések és lovak részére.

Leghelyesebb a szekerekről a tengerit lefordítani a földre, csak így lehet alaposan megvalogatni, s azután kosarazni és göréba hordani.

Vidékünkön a szedés módja házi kezelési allodiális üzennél a *tizedes szedés*, mikor $\frac{1}{10}$ rész csövesen a munkásé, kinek érdekében áll a legkisebb csöveket is leszedni, hogy részese-dése nagyobb legyen. Két ízben mutatkozott kisebb fagy, a burgonyának és répának nem ártottak.

A burgonya ez évben teljesen kiérett, mindenféle *belegstől* (Phytophthora, gyűrűsbetegség, levélfodrosodás) mentesen került be, különösen a Wohltmann-féle adott nagyszerű termést. Ára vegyesen 5 korona 100 kg.-ként. Az elmúlt 3—4 évben sohasem volt rothadásmentes és tökéletes a termés. Kereskedelmi

nyelven szólva *mindig kolerás volt a gumó*. Korai vetések szépen erősödnek, de $\frac{2}{3}$ részben kései ősziek nagyrésze csak most kél s meleg őszt kíván.

Hizott állatok ára elég magas. Fehér ökrök kihizva 110 koronáért keltek el kilogrammonként 10% leütéssel.

Hideg idő miatt nem fejlődött tarlólegelőknél a juhok szükesen élnek s várják az *ocnus mesterséges legelőket*, amelyek *létesítésbe* vetve újabb kezdenek hódítani a téli elletéssel egyetemben. Januárban magas áron értékesíthető pecsényebárnyok előállítására jó téli zöld legelőket kíván. Sertésvesz az őszzel enyhe arányban, 10—15% lépett föl. *Medveczky Károly.*

Árpádhalom (Csongrád m.), október 25.

Október 12-iki jelentésem óta 23-ig nagyobb részt enyhe, derült időnk volt, 23-án ismét 33 mm. eső. Az elmúlt héten jól haladtak a külső munkák, a tengeri csekély kivétellel betakarodott. Átlag 20 q csős tengeritermést lehet számítani kat. holdanként. Volt tábla, melyen átlag 34 q termett és különösen kitűnik a majori mivélésü táblák, intő jelként, hogy amennyire lehetséges és érdemes a tengerit a részes mivélés békőiből felszabadítani s kedvezni ezen eddig mostoha elbánásban részesült növénynek, mely több hasznat és kevesebb bosszúságot okoz itt az Alföldön, mint a dédelgetett cukorrépa.

A cukorrépa bár 200 q termést ad ezidén, nem biztos, hogy legalább részben nem-e marad benn a földben. Már 96 koronáért fizetnek *környékünkön a répaszedésért holdanként*. Érted ez alatt a cukorrépa kiszedését, megtisztítását s a táblán való csomóba rakását. A behordás, vagonba rakás külön költség. Nálunk utóbbi munka q-ként 11 fillér, tehát 200 q terméssel holdanként 22 K., ekkor nem is számítottam a mezei vasut amortizációját, javítását, kiszállítását, ezt jobb is nem számítani, mert így még a rekord répatermés mellett is elmegy a gazdának a kedve az intenzív gazdálkodástól. Félek tőle, hogy ha a leesett csapadék felszárad s újból bele lehet menni a répatáblákba, a munkásaink igénye újból felszökik s 100 négyzetölet nem hat, hanem majd hét és nyolcz koronán alul nem lesznek hajlandók szedni. Nem minden évben van Csongrád megyében 200 mázsás termés, az átlag csak 130 q körül mozog, de meg vagyok győződve róla, ha a munkások a jelzett szedési szakmányhoz hozzá szoknak, a 100 q-s termést sem lesznek hajlandók a jövőben olcsóbban szedni. Az ily körülmények között nálunk a répatermesztés ökonómiai határa 150 q körül mozog, vagyis csak ennél nagyobb termés adhat jövedelmet. A sok *kalamitást tetéi a cukorgyárak önkényes eljárása a répaátvételnél*, mi úgy látom, a gyárak közös megegyezése folytán sújtja (tisztélet az esetleges kivételt képező gyáraknak) a gazdákat. Erre vall a „Köztelek”-ben olvasható számos felszólalás, mit részünkről is igazolhatok, mert a hatvani cukorgyár is szakítva az eddig tapasztalt s

cukorgyár részéről kuláns számba menő eljárásával, azon elvi alapra helyezkedik, hogy a szerződésileg a gyár javára kikötött 5% tulsuly a gyári veszteség (Fabriks-Schwendung) fedezésére szolgál, tehát nem azért vonatkozik le, mert a gazdaságban a répát teljesen megtisztítani a földtől lehetetlen s így ha próbatisztításnál pl. 3% földet talál, úgy levonja az 5%-ot is, tetejébe pedig a 3%-ot. Érdemes volna utánanézni ezen 5% tulsuly genézisének, mi nem lehet egyéb, mint a maximuma a gazdaságilag tisztított répán található földnek, tehát csak ezen maximumon felül megállapított tisztátalanságokat vonhatja le a gyár a gazda terhére. *Królopp „Mezőgazdasági kereskedelemtan”* című munkája, mely a földmivélésügyi minisztérium támogatásával jelent meg, 355. oldalán 4. pont alatt a tulsulyt ugyanígy magyarázza, tehát ha mi gazdák ezen álláspontra helyezkedünk, jóhiszeműségünk teljesen igazolva van. A gyárak azonban úgy látszik „fityülnek” a mi jóhiszeműségünkre, megszokták illető nagy czégek már azt, hogy adófizetői legyünk s rajtuk áll, hogy egyszer s mindenkorra véget vessünk ezen állapotoknak. Termeljünk cukorrépat a süldőink részére, ezek 5 koronával is megfizetik azt s akkor a 100 mázsás termés mellett is megtaláljuk számításunkat. Ha a gyár okoskodása az 5% tulsuly kérdésében helyes, úgy a malmok is követelhetnék ezt, mert a buzából is vannak gyári veszteségek és szállítási apadások.

Dohánytermésünk holdanként eléri a 11 mázsát, de ebben sincs sok haszon, mert a szárításra igen rossz volt az idő s így sok a gyulladt és rothadt dohány különösen oly gazdáknál, akik összezsufolták a köteleket. Szükségpajtak számszámra létesültek az idén Alföldünkön, hogy a régen nem tapasztalt nagy termés elhelyezhető legyen. Nálunk is sok hibás és még most is zöld dohány van, de lesz azért jócskán kifogástalan dohányunk is. Pedigreé dohánycsaládjaim között néhány igen szép és egyenes család van s az idei beváltásnál a „Leistung” alapján fogjuk eldönteni, mely családok lesznek nagyobb mennyiségben elszaporítandók. Megjegyzem, hogy körzetünket a következő évre már nemesített szegedi rózsadohánymaggal fogjuk ellátni.

A buzavetés lassan halad, alig van gazda vagy uradalom környékünkön, hol a tervezett vetés fele már a földben volna. Az első vetések elég jól kikeltek, az őszi takarmányfélék eddigelé jók, részben igen jók.

*Székkács Elemér
jószágfelügyelő.*

Tiszakisfalud (Heves m.), okt. 24.

Vidékünk mezőgazdasága is a sajnosan általánossá vált bajokkal küzd. U. i. a még elég hosszú szeptemberi napokban bő esőzés okozta mulasztásokat a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudjuk helyrehozni, miért is az őszi szántásvetési munkák csak igen lassan haladnak előre, a kukoriczatérés és répaásás munkája amazzal együtt fölöttébb kitolódván, szinte hihetetlenül magas fuvar- és napszámbekek kaptak lábra, a maglóhere s luczerna jóformán teljesen tönkre-

**A Debreczeni Mezőgazdasági Gépgyár Részv.-Társ.
gyártmányai:**

HAZAI DRILL

páros soru vetőgép,

HORTOBÁGY DRILL

páratlan soru vetőgép,

NAPOLEON DRILL

műtrágyaszórával kombinált vetőgép.

Ekék, boronák, szecskavágók, répavágók, kapálók, morzsolók, kukoriczavetőgépek stb.
Kiváló minőségben, előnyös árak mellett.

ment, a tavaszvetéseknek őszi szántással való ellátására csak vérmesebb reményekkel gondolhatunk.

A takarmányrépa jórészt ásatlan, a tengeri törése sincsen befejezve. Az uradalomban kukoricából jól beérett elegendő termés van, a parasztek tengerije éretlen, silány. A különbség okáról majd máskor. Megjegyzem még, hogy a kukorica többé-kevésbé molyos, meg hogy a csiraképeség megőrzése érdekében a görében különösebb gond fordítandó ezidén.

Németh Pál
urad. intéző.

Mór, Timár-pa (Fejér megye), október 26.

Az augusztus 5-én beköszöntött hűvös és esős idő vidékünkön is sok kárt és gazdáinknak sok kellemetlenséget okozott. A hűvös időjárás folytán a szőlő — vidékünk főterménye — nem érett be eléggé, de mivel az állandó esőzés folytán erősen rothadt, a szüretet október 1-én, helyenként még előbb is meg kellett kezdeni; körülbelül 12-én Mór vidékén legnagyobb-részt az be is fejeztetett. A termés sem mennyiségileg, sem minőségileg nem kielégítő. Kevés volt a szőlő leve, a must cukortartalma pedig 10—13° között ingadozott (Wagner mustmérőn mérve), ami bizony oly gyenge minőséget jelent, melyre itt a legidősebb szőlőtermelő gazdák is alig emlékeznek. A holdankénti (a 1200 □-s) termésátlag alig tehető 10hl.-nél többre, szerencsére, hogy a magas borárak némileg kárpótolják a termelőt. Mustért szüretkor 52—62 koronát fizettek seprővel, elforrva, novemberben seprővel átveve 70 fillérig veszik az ujbort; Óborért 80—90 fillért is adnak, de a termelőknél igen kevés a készlet. Az elmúlt nyár hideg, esős időjárása miatt a peronoszpóra és lisztharman elleni védekezés a gazdáknak igen sok gondot és költséget okozott; de legtöbb kárt tett itt a szőlőmoly mindkét generációja, melylyel eddig nem tudtunk sikeresen megküzdeni. Most szénkénegezzük a kötöttebb talaju szőlőket, bár az esős, nedves időjárás ezen munka kivételére sem kedvező.

Az őszi gabona vetését — bár elég keservesen — mai napon bevégezzük, vetéseink nagyobb része kikelt és szépen zöldül. Bizony ezáltal a vetés alá nem lehetett a talajt valami ideálisan előkészíteni, de ha erre várunk, talán még semmi vetésünk sem volna, így mégis bevettett a szokott területű őszi gabona.

A tengeritörést csak e héten kezdtük meg, várva annak beérését vagy legalább is száradását; a multheti kedvezőbb időjárás tényleg sokat is segített még a tengeri érésén, termése kielégítő. A Teleki gróf-fele sárga Prairie királynéja, valamint a cinquantino tengeri elég jól beérett, a gyenge csöveket kiszedjük és a sertésekkel feletjük. Czukorrépával a főyó évben tettünk kísérletet, de termése nem kielégítő, holdanként alig lesz több 80 q-nál. Nálunk ilyenkor napszámos egyáltalán nem kapható és kapásnövényeink fel- és leszedését csakis aratómunkásaink és hevesmegyei téri munkásaink végzik.

A nedves nyári és őszi időjárás nálunk is sok kárt tett a takarmányokban, megrontva azok minőségét nemcsak künn a táblán behordás előtt, de a kazalokban is, ahol pajta alá nem kerülhettek. Sok kár van a polyvákban és tavaszi szalmákban is, különösen ahol a kazalozás nem történt elég ügyességgel és gondnal. A takarmányok gyengébb minősége a tehenek gyengébb tejelésében máris látható, amit nagyobb mennyiségű abraktakarmány adagolásán kívül a takarmánykeveréknek hig melaszszal való öntözése által vélek valamennyire javítani.

Sok jó idő kellene még, hogy künnlevő répánk, tengerink betakarítása után még a tavasziak alá

oly feltétlenül szükséges őszi szántásokat is elvégezhesstük. Szerencsés, hogy e célra pózekét vehetünk segítségül, mely ilyenkor megbecsülhetetlen eszköze a gazdaságnak!

Wolff Károly
urad. felügyelő.

Fejér megye (Budapest és Székesfehérvár között)
1912. okt. 25.

Videkünkön az esőzések a gabonatermés mennyiségében mintegy 3% veszteséget okoztak, mely a jó termés mellett tűrhető. Sokkal nagyobb a kár a minőségben. De legnagyobb baj az őszi munkák hátramaradása. Száraz s enyhe november segíthet. Enélkül minden buza elvethető nem lesz s a vetettek sikerülése is kétséges.

Az ideai körülmények nagyban sarkalják a gazdákat a gépek, elsősorban a szántógépek, kiváltképpen a motoros ekék beszerzésére. De melyik a megbízható? Jó szolgálatot tennének azon gazdák, akik ezeket különösen huzamosabb idő óta használják, ha kedvező, de kedvezőtlen tapasztalataikat is itt közölnék.

Burgonyatermés magyar holdanként 50 q. A kukoricát törlik. A késői fajták most sem elég érettek. Bortermés kevés és savanyu. A takarmánytermés minőségében sok a kár. B. K.

Simongát (Somogy m.), okt. 24.

Az augusztus eleje óta huzódó szezélyes idő próbára tett minden tekintetben benrűnk. A jól instruált és előre biztosított munkással rendelkező gazdák már a rendes kerékvágásba érve folytatják munkáikat, de nagyon siralmas a helyzete a gyengén instruált gazdaságnak.

A takarmányfelek és a rozs nálunk már el van vetve, buzavetéssel e hó végén végzünk. Most még csak egészséges kelésről lehet csak beszélni, kérdés még, mily bokrosodással megyünk a telnek? Burgonyáink nagyrészt kiszedve, melyből kat. holdanként 80 mm. az átlagtermésünk, de alacsonyabb keményítőtartalommal, mint normális esztendőben. Okszerűen műtrágyázott, jó trágyaerőben vagy zöldtrágyázott földbe ültetett burgonya óriás termést adott: 140—160 q a termés s 2—3%-kal magasabb keményítőtartalommal, mint a többi burgonyák. Csak ajánlani tudom ezt gazdatársaimnak, de hogy kézi-erővel mibe kerül egy hold kiszedése, erről jobb nem beszélni. Gépgyárosainknak, gépeket kedvelők, ahhoz értő gazdáinknak foglalkozni kellene és konstruálni egy tökéletes burgonyakiszédőgépet, mert a meglévő régi típusok nem dolgoznak kifogástalanul.

Legelőink nem rosszak, de sarjutermeinket a sok eső tönkretette. Nehéz telelés előtt állunk, a szarvasmarháink mégis tartják magukat. Megfontolandó, szabad-e kilogrammonként 1 korona értékű elsőrendű beállításra alkalmas marhát hizálni, amikor napról-napra magasabbak lesznek az abraktakarmányárak. Birtokátadásoknál jó minőségű szénáért fizetnek 8—9 K-t q-ként, ami 12—13 K-s préselt piaci árunk felel meg.

Szeszgyáros gazdáink tépelődnek, eladjának-e már szeszt vagy sem. Fözzenek-e majd exszeszt vagy nem. Nehéz tanácsot adni, de leghelyesebb a mai árat részben biztosítani, mert ha tovább tart még a szeszartell harcza, úgy még alacsonyabb árakat érhetünk meg és emellett a sok romlott — defekt tengeri is exszeszt — produkciót fog eredményezni.

A kellemetlen időjárás egyik legsúlyosabb következménye, hogy tengerink nem fog beérni és az őszi szántásokkal, hacsak az idő nem lesz kedvező, nem végzünk. Aki nem vet tengerije után buzát, az ne törje még le a termését, mert biztos romlásra hordolja be a göréba

a csöves tengerit. Még a csövestengeri piaci ára is mutatja, hogy baj van. 7—8 K. q-ja, ami látszólag olcsó, de ez máris 16—18 K. szemesterményt jelent, ha sikerül azt kellő kezeléssel egészségesen megőrizni.

Az őszi szántás fontosságát ma már minden gazda átérzi. Most, hogy az időből kissé kifogytunk, nagy a kapkodás általánosságban, és láthatjuk is, hogy még nem ment át a köztudatba, hol, mivel, hogyan szabad és kell szántani. A nagy konkurrenzia azonos talajviszonyok mellett a legkülönbözőbb típusú ekéket és pózekéket helyezte egymás mellé, egymás szomszédságába, melyek mind jól-rosszul feldarabolják, felszaggatják a földet és ezt mi még szántásnak nevezük. Mi lesz jövőre, ha nem kapunk erős telet, ha a földhasábok nem fagnak széjjel. Az lesz, hogy a rossz gazdának még rosszabb termése lesz.

Gazdatársaim között most erre a nálunk még eddig nem látható amerikai rendszerű szántómunkagép: a „Caterpillar” a szóbeszéd tárgya. Helyes volna, ha az illetékes szakkörök foglalkoznának már e géppel, hogy legalább autentikus forrásból halljunk információkat és adatokat — mit tud e gép. Aki ismeri azt a gépet, az belátja, hogy e vontatógépek „ideálja” a legváltozatosabb talajviszonyok mellett is könnyen, játszva dolgozik, de hogy mibe kerül a szántás, mibe a fenntartás és hogy hány évig munkaképes e gép, erről még sejtelmünk sincs. E vidéken már többen megrendelték, de mi azt tartjuk, akinek nem nagyon sürgős e beszerzés, várjon még 1—2 évet.

Góth László
urad. főbíró.

Bogát (Somogy m.), okt. 26.

A sok borus idő után kiderült az ég és 14 napi erős munka után az őszi vetések befejezéséhez jutottak. Kint van még a burgonya, a czukorrépa és itt-ott a tengerinek egyrésze. A burgonya és czukorrépa szedése is erősen halad, utóbbinak 60—70%-a már ki is szedetett, mert a kisgazdák munkáikkal jobbra elkészültek és így napszámost könnyebben és kellő számban lehet kapni.

Daczára a július és augusztus 10-ig tartó rendkívül hosszú abnormalis szárazságnak, a czukorrépatermés jónak mondható, amennyiben kat. holdanként megadja a 180—200 q-t. Nézetem szerint a legnagyobb kárt ezidén az egerek fogják okozni, még ennyi egér gazdálkodásom egy évében sem volt. A korábbi vetésekben az egérkár máris igen jelentékeny s a lóherék teljesen alá vannak aknáva s ha nem fogjuk rövidesen és radikálisan mérgezés alá venni, tartani lehet a lóherések teljes tönkretételétől s az őszi vetésekben igen jelentékeny kárt fognak okozni.

En ugyan már a korábbi vetéseimet és a lóheréseket átmergeztem, de bizony kevés eredményt láttam, mert szomszédaim és a kisgazdák ezt elmulasztják. Igen üdvös volna a községek reakényszeríteni a mérgezésre s hogy visszaélések ebből ne származhassanak, oly mérgező anyag kiosztása volna szükséges, mely más állatra nem veszedelmes (pl. Löffler-féle), mert az egyes hiába fáradozik, ha a védekezés nem általános. Schlagetter Mátyás.

Högyész (Tolna m.), okt. 26.

Högyészen és vidékén 2 hét óta normalis az idő, inkább száraz jellegű volt. Ket izben ugyan esett 2—3 milliméter eső, de ez nem akadályozta a vetési és betakarítási munkákat. Azonban 25-én délután 2 órától éjjel 4 óráig esett 13.2 milliméter eső. Ez már egy napra visszavetette a vetési munkát, de egyébként nem

SALVATOR

a kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, közvérszél, ozkor-betegségnél, vörhenynél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatású. Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedés- és gyógyszerárakban.

Sárvíz-Lipóczy Salvatorforrás Vállalat,
BUDAPEST, V., RUDOLF-EKAPARTS. SZ.

SCHULTES ÁGOST

ártott, sőt jó hatással van az őszi vetésekre. A sok eső is a talaj strukturáját elrontván, ha párnapi száraz idő áll be, felülete megkérgesedik, megcserepesedik s ez a talaj légjárhatóságát korlátozza. Ennélfogva, hogy a normális talaj és növény légzése helyreálljon, gyakori esőre van szüksége, hogy — mint a részeges ember toroka — ki ne száradjon. Másrészt megbő a csapadék, nem kell félni a tél gyors beállától. Így reményünk lehet hosszú őszre, ami kívánatos is. A természetben megnyilatkozó jelek is erre következtetnek. Az ibolya, rózsza, némely cserjék virágoznak. És láttam a heteken piros és sárga lepkéket, amelyek normális időviszonyok mellett csak tavasszal bujnak elő köpenyük alól, amelybe oly ügyesen vannak befalizva, mint a mumiák.

A vetési munkálatokat ugyszólván befejeztük. A kikelt növényzet nem fejlődik elég buján; nincs erős szára, levélzete. Szóval czerénás, mint a rossz gyapju. Ennek oka az, hogy a meleg hiányzott és hiányzik ma is. De nem is kívánatos az őszi buja fejlődés. Előbb éri baj, mint a közepes erősségű vetést.

Dohányunk sokat szenvedett, mint mindenütt, noha a mi szarítónk ki- és betölhető rámaikon nyugszik. Mennyisége a múltévénél valamivel több lesz, de minősége kritikán aluli. Sok benne az égett szívű levél. Izz tehát kihányás quantum satis. Mult évben egy kilogramm sem volt.

Szilas János,
magd. intéző.

Paradicsomi Gazdaság (Tolna m.), okt. 25.

Vidékünkön, amikor a huzamosabb esőzések beálltak, már alig volt kint kereszt és így azokban nem sok kárt tehetett, az asztagok hajzata azonban alaposan kicsirázott, sőt be is ázott. A sarju sokat szenvedett tőle, mert a termés felét a szó szoros értelmében kilugozta, a másik felét boglyákban rongálta meg. A jól rakott boglyákban alig tett 3—4% kárt, míg a rosszul rakott boglyákban 50—80% kár is volt. A sok eső következtében a luczerna negyedik kaszálása nem fejlődött, hanem inkább elsárgult. A vörös lóher ellenkezőleg még az idei vetés is annyira megnőtt, hogy még meg is dőlt. Láthatni ebből is, hogy a luczerna a sok nedvességet nem tűri, míg a vörös lóhernek az az eleme. Csodálatos, hogy ez a dusan fejlődő lóher sem tud a elnyomni az arankát, dacára annak, hogy az aranka fejlődésének ez a nedves hűvös időjárás nem kedvez. Az idei vetésű lóher táblán százzámra van nagy arankafolt, pedig a napszamosok hétszámra dolgoztak az aranka-irtáson, de mert nem lehetett keresztülvinni az arankás foltok külön gereblyézését és elégetését, a sarjulóheret fogyasztó állatok trágyájával befertőzzük az egész határt. Ez évben is, mint mindig, államilag ölmazárolt, tehát arankamentesnek hitt magot vetettünk. 1910 ben az egész határban nem lehetett arankát látni. 1911-ben már az ujlóherben mutatkozott, de azt alaposan kiirtottuk. Ez évben különben egyik szomszédunk is panaszkodik, hogy igen sok az aranka nála

is és szidja a magkereskedőt, hogy ölmazárolt magot vett tőle és így becsapta. Azért e helyen is melegen ajánlom az illetékes körök figyelmébe azon mozgalmat, mely a vetőmagvizsgáló állomásoktól indult ki és melynek célja a lóher-vizsgálati eljárások enyhítése, ezt lehetőleg ellensúlyozni kell.

A sok eső miatt a szőlő és tengeri nem igen érett és az előbbi rothadt is. A polgárok már szeptember közepén szedték vidékünkön a csaknem teljesen éretlen szőlőt, hogy el ne rothadjon és bámulatos, az ilyen szőlőből nyert mustért is fizettek 36—44 K.-t.

A tengerit is leszedték úgy zölden, éretlenül, mert itt az ideje és utána búzát kell vetni. Gazdaságunkban azzal tett az abnormis időjárás sok kárt, hogy dolgozni nem lehetett s így mindennel megkéstünk. A tavasz óta összegyűlt trágyából nem vihettünk ki semmit és a vetési munkálatokat is későn kezdtük. A korai fehér tengerit más években szeptember 20-a körül szoktuk szedni, most október 20-ára szedtük le és adott kat. holdanként 215 q-t, de mivel a földön sok eső érte, kupaczbán 15 q-t vizre lehet számítani. A putyi tengerit máskor szeptember utolján szoktuk szedni, most október utolján is félben van; különben úgy ez, mint a fehér is beérett. A putyi fogadni 23 q esőves-tengerit átlagban. Más években már ilyenkor a répa-földök is be voltak vetve búzával, az idén még csak most kezdtük a szedését. A szigeti takarmányrépa-föld kat. holdanként 350 q termést ad.

A rozsvetés már zöldel, a buzavetéssel azonban csak a felére vagyunk, nemcsak mi, hanem a kisgazdák is, akik sarba nem akarták tiprtni a magot. Jellemző, hogy az egyik vidéki gabonakereskedő megvette a mi francia, kopasz és magyar buza keverékéből álló, különben feltétlen tiszta és szépszemű búzákat és azt mint vetőmagot adja el a kisgazdáknak.

Megfoghatatlan, hogy mi lehet az oka annak, hogy daczára a sertésvésznek, mely a nyáron ismét nagy áldozatot szedett, a sertésnek nemcsak hogy ára nincs, de vevő sem jön reá. Valósággal potom áron kell adni.

Kisszel Zsigmond
gazd. intéző.

Jutas (Veszprém m.), okt. 25.

A ceséplőgépek bugása lassan elnémul vidékünkön, még ott is, hol az óraszámra fizetett (férfiaknak 30 fillér, gyerekeknek 20 fillér) le nem szerződött napszamosok egyenként megszökdöstek s így a tulajdonos béresekkel volt kénytelen az utoljárt elcsépelgetni. Bakony északi részén van azonban több oly uradalom, melyek ceséplése a novemberbe jól belenyulh. Bizony itt is érezhetővé vált a munkáshiány, mert az alföldi czukorrépa-termesztő gazdaságok intézői sorba kerestek fel oly falvakat, melyek az általános munkásmozgalomba eddig egyáltalán nem voltak belevonva.

A sok csirás gabona az asztagok gondos betetőzésére figyelmeztet. A kicsirázott asztag

hajzata hiába volt alaposan megfejtve, megtörtént, hogy az abból származott egész gabonamennyiség mint csirás lett eladva, mert a hajataton végigpergő eső az állásfák következtében kihuzódott oldalakon az asztag közepébe szivárgott s a folyton előkerülő csirás kékék a többi között elvegyülve, nagyban rontották a gabona minőségét.

Minthogy e hó elején megszűnt az esőzés, kiki igyekezett a verőfényes napokat felhasználni s a vetések elég jó munkálatu földben befejeződtek. Dült vetésektől a jövőre azonban aligha kell félni, mert sokan a késői vetés daczára normális mennyiségű vetőmagot használtak, így azután szükséges, hogy a bokrosodás nagyobb-mérvű előmozdítására a növényápolási munkálatoknak (tőleg fogasolás) kissé fontosabb szerepet juttassanak. Sarjuhordás a vetések után maradt. Kaszáláskor (de régen volt) tömegre eleget adott, de a sok esőtől kilugzódott, sőt a vastagabb rendek alul megrothadtak, így azon rétek termése értékesebb, hol eredetileg silányabbra számítottak.

A Balaton környékén a szüretnek hosszan elhuzódott. Szeptember 20-ika körül az éretlen rothadó szőlőkkel kezdték s kik szerencsésébe-bek voltak, e hó közepén tul is elvártak. Minőségben igen nagy különbségek vannak, mert míg a szept. végén szüreteltek között is van 12°-os, addig október közepe táján Csupakon 22°-os (Babó szerint) mustot szüreteltek, a tavalyinál azonban 30—40%-kal kevesebbet. Fel is megy a bor ára. Kiforrott csefrés mustot 60—80 fillér árban vesznek. Almatermés a tavaszi fagyok következtében messze vidéken nincs, télközte azonban egyes uradalmakból kisebb mennyiségben kerül eladásra.

ifj. Faust Elek,
gazdatiszt.

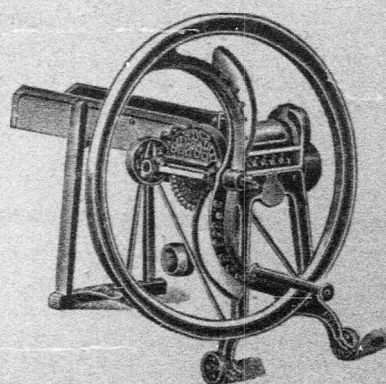
Zalalövő (Zala m.), okt. 26.

Nagyon üdvös dolognak tartom, hogy az ország minden részéből a gazdatársak a folyó év igazán abnormális lefolyásáról nyert tapasztalataikat nyilvánosságra hozzák, mert ezáltal nagyon sok gazdának módjában áll követendő eljárását a mások által már nyert tapasztalatakból leszüdni.

Nekem mint szeszgyárosnak a burgonya egyik legfőbb természetnyem. Igyekeztem 1390 hl. kontingensű szeszgyáramat kizárólag burgonyával ellátni, így azt nagyobb mennyiségben természettem és valamennyit házilag. Elegendő munkát adott tehát annak egész évi munkáltatása, de főleg a kiszedése, melyet a folytonos esőzés miatt csak e hét végén tudtam befejezni. Mint az egész országban, ugy nálam is nagy munkáshiány van, miért is igyekeztem megfelelő gépeket beszerezni és mondhatom, ezek segítségével nagyon sok költségtől és kellemetlenségtől mentettem meg magam. Szolgálatot vélek tenni t. gazdatársaimnak, de főleg akik burgonya természetésével nagyban foglalkoznak és a gépekkel történt művelés módját alábbiakban közlöm:

TAKARMÁNYKIKÉSZÍTŐGÉPEK

kézi- és erőhajtásra a legmodernebb szerkezettel és legtökéletesebb kivitelben olcsó árak mellett!!

Ujdonság!

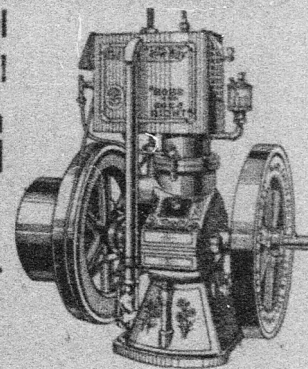
„NEW-WAY“

léghűtéses hordozható benzinmotorok, csővezeték és vitzartány nélkül.
A motorteknika legszebb és legsikerültebb vívmánya.

Kérjen ismertető leírást!

Bächer Rudolf-Melichár Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

mezőgazdasági
— gépgyárak

1912/100. szám
(A mezei munkák
gazdasági Lükéet
közlönyei) 5. 1. sz.
Holtapok!
A legújabb
kötet 12. sz.

Közlelő
1912/91. szám.
3127. lapot

A burgonya elvetése házilag készített sorhuzóval történt, mihez holdanként 4 napszámot alkalmaztam. Mielőtt a föld kissé gazosodni kezdett, az egyszerű Planet-kapákkal kapáltam meg, a szükséghez képest összesen háromszor, és végül töltöttem. A kiszedést Drössler-féle burgonyakiszedővel végeztem és alkalmaztam holdanként 6-8 napszámoglyereket a burgonya felszedéséhez és a szekerre való felrakásához.

A gépekkel történt rendszeres művelés által nemcsak a termés mennyiségében értem el nagyobb eredményeket, de művelési költségeket is a legminimálisabbra volt módomban lecsorítani.

Igyekezünk kell tehát nemcsak a burgonya termelésénél, hanem az összes mezőgazdasági munkálatoknál megfelelő gépeket alkalmazni s akkor mentve leszünk a még mindinkább fokozódónak látszó rossz munkáviszonyok okozta kellemetlenségektől és károktól.

Weinberger Ferencz
földbirtokos.

Zalavár (Zala m.), okt. 26.

Az országos esőzésből vidékünk is bőven ki-kapta a maga részét, augusztusban 101, szeptemberben 121 $\frac{1}{2}$, októberben a mai napig 57 mm. csapadék volt. Mindennek dacára mégsem oly elszomorító az állapot, mint az ország többi részében. A folyó évben a Zala megbecsülte magát, takarmányunk megázott ugyan elégszer, de a nagy termés következtében gyűjtöttünk 2 évre való. A Zalavizszabályozó, illetve lecsapoló társulat a kulturmérnökséggel karöltve az összes érdekeltségek bevonásával a Zala megrendszabályozásán fáradozik. Életkérdéssé vált már e gyökeres orvoslás, mert enélkül az állatlétszám nem terjeszhető ki oly mérvben, ahogy kellene s a takarmányból is tartalékkészleteknek kell felhalmozva lenni a legelőről az év bármely szakában leszoruló állatok részére. Árvizek multával természetesen a legelő buja, ménesnek, gulyának bőven kijut a kárpótlásból.

A rendkívüli időjárás következtében a szalmatermesben itt is több helyen esett kár, az őszi vetések e hó végeztével be lesznek fejezve. E vidéken csak korai tengerit termesztünk, a késői felesek a ködök miatt be nem érnek. Ácsuthi, korai sárga (kísérletre) már szept. 1-én beértek. Laposnyaki, székely, csinkvanti szept. végén értek be. Burgonyából és takarmány-répából nagy termésünk van.

Az őszi vetések igen szépen kelnek és bokrosodnak, a buzában a dróféreg pusztítása már itt-ott konstatalható.

A munkáviszonyok itt is rosszak. Nemrég még itt volt a jó és olcsó munkáskéz Eldorádója. Részben rétek, kapásföldök után kiszabott napszámokkal mindent elvégeztünk. Kézpénzbeli munkaköltség alig volt. Ma már állandó munkásokat kell biztosítani, mert napszámot pénzért nem lehet kapni. Az az állapot állott elő, hogy egy igen eredményes külterjes gazdálkodás után a drága belterjes gazdálkodás

következik, erre kényszerítenek a munkáviszonyok. A kivándorlás, amely itt most kezd labrakapni, a munkabérek emelkedését fogja maga után vonni.

Az állatárak (sertés kivételével) tartottak, takarmány elegendő van, jó teletetésre számítottunk.

Kuti Ernő
urad. intéző.

Csabrendek (Zala m.), okt. 25.

A munkáshány némileg enyhült, mert a szürettel végeztek. A szőlő közepes termést adott, a minőség silány, az árak óriásiak.

A vetési munkák azonban rémségesen hátravannak. A kisgazdák legtöbbször még nem vetette el a rozsot, mely máskor ilyenkor már olyan mint a pázsit. Az uradalmak sem állanak sokkal jobban. Tapasztalásból ajánlhatom, hogy azokra a földjeinkre, melyeken a vetéssel elkéstünk, vagy amelyek csak rosszabb talajmunkát kaphattak, ne csak több magot vessünk, de vessük ezen több mag felét hosszába, felét keresztbe. Így több mag kel ki és késői vetéseink sem lesznek oly ritkák. Igaz, hogy ez munkatöbblet, de csekély és bármilyen szorgos időben is érdemes.

A cukorrépa átadásánál felmerülő kellemetlenségeket ki lehetne kerülni, ha a természetek egyesülének. Teszek erre vonatkozólag egy konkrét proposíciót. Hirdessen az OMGE. pályázatot két heti határidővel és tűzzön ki öt egyenként 200 K.-s díjat azok számára, kik ezen egyesülés miként való létrehozására a legcélszerűbbnek látszó megoldást proponálják. Azzal a feltétellel, hogy ezen pályadíjnyertesek kötelesek lesznek egy Budapesten tartandó értekezleten megjelenni, ahol az OMGE. néhány szakértőjével és vezetőjével kidolgoznák ezen egyesület alapszabályait. Részemről csak örömmel üdvözlölnék egy erős (teljhatalmu bizalmi választmányal működő trustszerű) egyesület, mely aztán majd tisztességesen árakat is tudna kicsikarni. A mai árak mellett érdemesebb megvetetni a cukorrépa.

A cukorrépa ugyanis takarmányozási szempontból ér (keményítőérték + $\frac{1}{3}$ fehérje) = 15.9, burgonya ára ma 350 K., takarmányértéke = 19.7, ehhez viszonyítva ér a cukorrépa 284 K.-t, tengeri ára ma 16 K., takarmányértéke = 89.1, ehhez viszonyítva ér a cukorrépa 3 K.-t, buzakorpa ára ma 12 K., takarmányértéke = 55.4, ehhez viszonyítva ér a cukorrépa 3.43 K.-t.

Tehát ha (szelet nélkül) 3 koronát adna a gyár a cukorrépa métermázsájáért, még mindig érdemesebb volna megvetetni. Az állomásra való szállítás veszélye és költsége még ezen ár mellett sem volna megfizetve.

Barcza Sándor dr.
földbirtokos.

Perlep (Bars m.), okt. 26.

Két nap óta esik. A cukorrépa nagyjából kész, nincs még kiásva részint a folytonos esők miatt, részint munkáshány miatt. Az előbbi években

ezen a vidéken 24 K.-t fizettek 1 magyar hold cukorrépa kiásváért, most 40 K.-t fizettünk és még így sem lehet elegendő munkást kapni. Ha az eső eláll, szívesen fogunk még többet fizetni, ha csak a répa be nem fagy, amitől tartani lehet. A répa elfuvarozása szintén akadályokba ütközik, oly nagy a sár, hogy alig lehet a szekeret a táblából kihuzni, helyenként 4 pár ökör se tudja megindítani.

Sok gazda az őszi vetéssel el nem készült. Gözeke nem száthat, a sárban elsüpped.

A tengeri $\frac{1}{3}$ része be nem érett, munkáshány miatt még törve nincs. Burgonyatermés nagy volna, de nincs ki ásná, fele elrohad.

Szent-Ivány Egon.

Nagysalló (Bars m.), okt. 27.

E hét folyamán csupán két nap volt szép napos, szeles időjárás, a hét többi napján szitáló eső volt, mely a burgonya és tengeri szedését szüneteltette. Parasztgazdák tengeritörése, száravágása, burgonyaszedése készen van, ezek tengerijének csupán 75%-a érett be, de nem várhattak tovább, miután utána őszi kalászos jön.

A cukorrépa szedése és szállítása folyamatban van, ennek akkordmunkája 72 K.-ról 80-ra emelkedett, ugyszintén a napszám 280 K.-ról 3 K.-ra. Vannak olyan szomszéd gazdaságok, melyek kénytelenek a répa szedését napszámban 3 K.-jával végeztetni.

Félek, hogy a leveles répafejet, mely kitűnő takarmány ugy tejelő marhának, valamint jármos és hizó ökröknek, kénytelen lesz a gazda kinthagyni és alászántani, mert a mostani sáros, esős napokon behordásáról szó sem lehet.

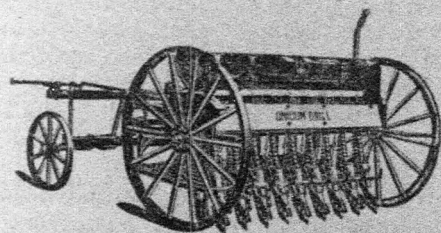
A répakiemelőgépek közül csupán az egyszoros jöhetne figyelembe, ha a talaj nem volna oly agyagos és átázott. A Bródy gazdatársam által felhozott répakiemelővel én szintén kísérletezem két hét óta, azonban csupán két nap dolgozhattam vele. Olyan répakiemelő, melynek vontatására négy ökör kell, a mostani abnormis időjárás miatt figyelembe sem jöhet, hogy miért? minden kötött talajon gazdálkodó tisztában van vele.

Fördös József
gazdatárs.

Surányka (Nyitra m.), október 27.

Ami a bruttó terméseredményeket illeti, Nyitra megyének nem lenne oka panaszkodni. Termelt az idén gabona, takarmányemű, burgonya és tengeri elegendő s a cukorrépa is kedvező termést ígér. De arról meg jereimádokat lehetne zengeni, hogy mennyi és mily keserves küzdelmekkel és mennyi kárral jár a bő Istenáldásnak a betakarítása. Az augusztusi szakadatlan esőzések alatt csak lopva bírták a szorgalmasabb és ügyesebb gazdák a gabonaneműeket úgy ahogy betakarítani és bizony még ma is látni tetejükön újra kiszökött asztagokat; szebb időkre és a cséplésre várni. Mégis a nyári veszélyes gyereklátásnak tetszik most azon tengergond

Az eredeti „Melichar” gyártmányú világhírű

„Unicum Drill”
sorbavetőgépek

„Imperator” és műtrágyaszóróval egyesített sorbavetőgépek, minden gazda által elismert el- & helyet foglalják el. Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjön gazdatársainál! Abrás leírással és ajánlattal készséggel szolgál!

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz.

Magyarországi vezérképviselője: Szücs Zsigmond, Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Ovakodjon utánzatoktól!

Ovakodjon utánzatoktól!

között, melylyel a kapások, különösen a cukorrépa szedése jár a fenyegető feneketlen sarak és korai fagyok rémeivel. A szeptemberi vízözön következtében elkéstek a gazdák szántással, vetéssel. Tegnap éjjel egy 50 mm-es eső öntözte ismét végig a már kissé megszikkadt talajt. Dolgozni nem lehet. Ha meg kiderül, csigalassúsággal halad a munka, mert most, Mindenszentek felé, hogy ugymondjam, az utolsó órában, aranyért nem lehet elegendő munkást kapni a fölgylemlett tennivaló elvégzésére. Szerződőt akkordmunkásokat, sőt részszaratók bérét — akiknek még gabonájuk van visszatartva — a kétszeresére emelték, hogy szerződészegők elővezetésének kellemetlenségeitől és az ilyenek fabatkat se érő munkájától megszabaduljanak. 40—50 koronát kaptak mult heten egy hold kiásásáért azok, akik annak elvégzésére még a nyár folyamán leszerződtek. Azok a gazdák pedig, akik elég könnyelműek voltak munkaerőről előre nem gondoskodni, 70—80 kedvezőtlenebb fekvésű birtokok tulajdonosai 100 koronás szerződésekkel a kezükben járták be fel Magyarországot, doboltattak, verbuváltak, rontották a népet és a szerződési jog komolyságát aláásták abszurd ígéreteikkel. Van is aztán a vidéken már mindenféle népség. Mulattató tarkaságban ásnak egymás mellett trencsényi és dunántúli, Amerikát járt tót, meg hannoveri német, sőt egy termelőnél máramarosi zsidók ássák a répát.

A répakiemelőgépek a köztölt nyitramegyei földekben nem alkalmazhatók haszonnal. Vidékünkön egyet sem láttam működésben. Pedig ha valaha, úgy az idén kellene meghonosodnia. Némelyek azzal is próbálkoztak, hogy gőzkéivel szántották ki a répát és 30 koronát kínáltak a kiszántott répa szedéséért és fejezéséért. Ez sem segítség. Az eke kiemeli ugyan, de újra be is fordítja és az összeszedésre nem akad munkás. A cukorrépa különösen mély szántásban hosszú, kifejlett és sulyos. 160—170 q-t a gyöngébb talajokon is ígér magyar holdja. Ha azonban száraz, fagymentes november nem jön segítségünkre, akkor sokan lesznek ezidén a répatermelés áldozatai. *Emődý Vincze.*

Kissáros (Sáros m.), okt. 25.

Egynéhány kellemes őszi nap után f. hó 23-án megeredtek ismét az ég csatornái és annyira elázott a föld, hogy napokig gondolni sem lehet vetésre, burgonya- vagy répaszedésre.

Ez pedig azt jelenti, hogy a Felföldön igen sok őszi vetés el fog maradni, mert itt a kesői vetés már csak hazardjáték, az október 20-án tul elvetett őszi vetés csak kivételesen szokott sikerülni.

Még nagyobb a baj a burgonya- és répa kisedése körül. Idevaló napszamos semmi áron sem kapható, mert nincs. Az a pár ember, aki a mezőn mozog, a maga burgonyatermését igyekszik kikapálni. Az idegen (mezőkövesdi, beregmegeyi, zolyommegeyi) munkásoknak szerződése e hó 15-én, 20-án, legkésőbb 31-én lejár, azontul sokkal magasabb bérért, melyet a legtöbb gazda nekik felajánlott, sem hajlandó a hideg sárban a burgonyaszedést folytatni.

Az 1907. évi XLV. törvényezik, mely a gazda és cseléd közötti jogviszonyt szabályozza, ezidén érezteti főképpen érzékenyen karos hatását.

Ezen törvény életbelépte előtt ugyanis a cseléd háznépe köteles volt a konvenczióért (állattartás, lakás, burgonya, len- és káposztaföldért) néhány napot rovásra, a többit előre megállapított napi bérért gazdájánál dolgozni s ez a gazdának állandó munkásokat biztosított.

Mint hogy azonban a fentidézett törvény ezt nem engedi meg s a cseléd háznépe a gazdával külön szerződést kötni semmi körülmények között sem hajlandó, sőt tüntetőleg még olcsóbb bérért is inkább másnál dolgozik, mint saját gazdájánál. A helyzet az, hogy az én cselédem háznépe, akinek én kitünő lakást, tüzfát, L. oszt. legjobb gabonát, a legjobb földet, tehene, sertése részére ad libitum takarmányt adok, minden csekély áthülésnél orvost hivatok,

gyógyszerrel látom el stb., másnál, többnyire kisgazdáknál dolgozik, annál is inkább, mert azzal egy tálból eszik s együtt pálinkázik, s nekem a fenti cselédtörvény miatt nincs módomban öt arra birni, hogy magas munkabérért, melyet szívesen megadnék neki, nálam dolgozzék. Ez a cselédtörvény nagyon hozzájárul a felföldi középbirtokosoztály pusztulásához, annál is inkább, mert a Felföldön, a talaj- és éghajlati viszonyoknál fogva a kézimunka gépmunkával sokkal nehezebben pótolható, mint az Alföldön, pl. ezidén is lehetetlen a sáros földben burgonyakiszűrésekkel dolgozni s munkáskéz hiján több mint valószínű, hogy a burgonya- s répatermésnek nagyrésze kintmarad. *Ifj. Meliorisz Kálmán.*

Szepeskörtvélyes (Szepes m.), okt. 25.

Az országos tartós esőzés következtében vidékünkön igen szomorú a kép. A magasabban fekvő tátraalji községekben, hol az aratás rendszeresen szeptember hó folyamán van, helyenként még ma is láthatók nemcsak keresztek, de renden ázó tavaszi gabonák is. A vetés mindenütt megkésve. A máskor ilyenkor már zöld vetés helyett a vetés alá szánt területnek mintegy fele még vetetlen. A bevetett területen is, néhány sporadikus parcellától eltekintve, a hűvös időjárás következtében a vetés alig buvik s általános az aggodalom, hogy a jelertkező éjjeli fagyok azt is megsemmisítik, ami nagy kinnal elvetve most csirázik. A burgonyaszedés folyamatban van. A termés átlagban igen nagy, helyenként a 150 métermázsát katasztrális holdanként is eléri. A nagy- és középbirtokon a minőség tekintetében sincs panasz, ellenben a kisbirtokokosok, kik nehezen vállalkoznak a megsokotott és immár degenerált fajok kicserélésére, szomorúan tapasztalják, hogy az évek óta tenyésztett hazai fajták romlanak, míg az állam által kiosztott és egyes birtokosoktól beszerzett nemesebb fajták, különösen a professzor Wohltmann nemcsak nagy termést, de egészséges gumót is adtak. Felös azonban, hogy a sárosan és nedvesen garmadákba elraktározott burgonya a tél folyamán fog romlani indulni.

Ily rendellenes körülmények között a gazdának minden tudását és minden fáradságát latba kell vetni, hogy megmentse, ami megmenthető, de kötelessége minden gondolatát, melynek némi gyakorlati jelentősége lehet, közreadni, mert ezzel az összesség érdekét szolgálja s az összességben van az erő. Ez okból oly értékes előttünk a „Köztelek” „Mezőgazdasági Szemle” rovata s ez okból legyen szabad a következő két dologra gazdatársaim figyelmét felhívnom:

Őszi vetésünk mindenestre megsínylik a nem kifogástalan munkát; és nem valószínű, hogy normális állapotban menjenek neki a telnek. Fejldésüket tehát lehetőleg siettetni kell s e célra, ahol még nincs elvetve, vegyük igénybe fokozottabb mértékben a gyorsan oldódó műtrágyákat. Ahol pedig a vetés jól-rosszul elkészült már, gondoskodjunk előre arról, hogy a tél folyamán végleg el nem pusztult vetéseink elmaradt bokrosodását tavasszal pótolhassuk. Ott is, ahol az rendszerint nem indokolt, pl. a rozsnál, helyén való lesz a tavaszi fejtrágyázás chilisalétrommal, melyből azonban 30—40 kg.-nál többet kat. holdanként egyszerre semmi esetre se adjunk.

A másik fontos kérdés burgonyatermő vidéken a burgonya helyes elraktározása. Hogy a kupacba (garmadaba) rakott sáros-vizes burgonyának jó kiszellőzését biztosítsuk s emellett megóvjuk, hogy a még ma is bőséggben kijutó eső a kupacba behatoljon, helyes a kupac nyitvahagyott gerince fölé egy kis fedelet készíttetni. Ez lehet lécekre erősített fedéllemez-ből, de sokkal olcsóbb és igen jó szolgálatot tesz, ha a kupac gerincére hosszirányban alagcsöveket helyezünk el oly módon, hogy ezek a burgonyát eltakaró szalmán fekdjenek s az egész kupacot azonnal jó vastagon leföldeljük. Alagcső helyett használhatunk 8—10 cm. vastag

gömbölyű rudat is, melyet a kupac gerincén hosszirányban szalmával bőven körülrakunk és leföldelünk s ha a föld kissé megszállt, óvatosan kihuzhatunk, hogy így egy vízszintes kúrtó képződik, melyen át a beraktározott burgonya állandóan szellőzik anélkül, hogy az esővíz belehatolhatna. *Máriássy Mihály dr.* földbirtokos.

Sárospatak (Zemplén m.), okt. 26.

Egyheti normális időjárás után tegnap éjjel újból megeredt az eső s azóta folyton esik. A mult napokban is nehezek voltak a szántási és vetési munkálatok és most a tulbő csapadék talán lehetetlenné is teszi a folyó évre, mert az eső már eddig is annyi, hogy víz áll a szántóföldeken.

Az őszi vetések 50%-a még nem haladt előre. A burgonya 25%-a még ásatlan. Az éretlen, de a 4° hidegtől megperzselt tengeri még töretlen, a cukorrépa szedése csupán kezdetét vette. Majdnem az egész takarmányrépatermés még szintén a földben van. A szüret szünetel. Az amugy is romlásnak indult termék az eső tönkre is teheti. Egy-két uradalomnak még csépeletlen terményéről nem is beszélek; az asztagok, melyeknek tetején már eddig is szép pázsit zöldsült, most még mélyebbre beáznak. A felfűzött dohány a pajtáknak nem szárad, sőt romlik. A magheréknek fele részben asztagokban, részben pedig künn a mezőn veszíti értékét. A takarmány-neműek utolsó kaszálása, melyek a szeptemberi bő esőzés folytán igen szép eredményt adtak, még künn romlanak tarlóikon. Ezen siralmas képhez jönnek a kétségbeejtő napszámárok. Hallatlan rosszak a munkásviszonyok, meri az építkezések, vasutvonalak építése és sánczolások tömérdek kézierőt lekötnek, azok pedig, kik a mezei munkálatok számára fennmaradnak, nem is tudják, mily napszámért kerjenek, oly keresletnek örvendenek. Azon 12—13 éves gyerekeknek, kiket én a tavasszal az aszatolásokból elutasítottam mint hasznavehetetlen munkásokat, teljes ellátást és 120 fillér napibért kapnak a parasztgazdától is. A lóherékaszásaim, kik írásbeli szerződés mellett napi 2 korona és 1/2 liter pálinkáért vállalkoztak az általuk szakmánya lekaszált magherét felgyűjtjeni, behordásnál segédkezni és elcsépelni, kereken kijelentették, hogy még akkor sem teljesítik szerződésüket, ha a kaszálásért mit sem kapnak, mert „most már mások az állapotok”. Igen, mert naponta 4—5 koronát is kereshetnek más vállalatnál. Ily siralmas kép után csak északi szél és fagy hiányzik s akkor boldogan foghatunk a trágyahordáshoz.

Sürgönyi tudósítás október 28-áról.

Tegnap éjszaka 5 fokos hideg volt. Mai borulással havat várhatunk.

Bogyay Elemér,
földbirtokos.

Pusztaperecs (Bihar m.), okt. 24.

A vetési munkálatok nehezen haladnak. Elvetve e vidéken alig 20—25%-a van a szokásos mennyiségnek, kérdés, hogy az időjárás megengedi-e a vetések bevezését? Az egerek aggodalmat keltő módon megsaporodtak. Közlekedésünk az új tranzverzális ut mizériái miatt teljesen fennakadt, ezen utnál állítólag a koromány 30.000 koronát akart megtakarítani e emiatt egy egész vidéknek kell károsodni. A fuvardíjak Berettyó-Ujfalu állomásra eddig q-ként 40—60 fillért tettek ki, ezidőszertint 1'20—1'50 K. és ez árért sem lehet elegendő fuvarrost kapni.

A tengeritörés befejezéshez közeledik, az eredmény csövesen és kat. holdanként 20—25 q-ra tehető, ebből az időjárás és rovar-károokra mint hibás 10—15% vonható le.

A munkásviszonyok még nem javultak, a sok hátralevő munkák miatt cséplésnél 4 K., egyéb munkáknál 2—3 20 K. a napibér.

Dely Imre,
urad. tisztartó.

Tiszalök (Szabolcs m.), okt. 25.

A Tiszamentén a helyzet a következő: A Tisza tavasszal 10 hétig volt kint egyfolytában. Az ártereken a luczernások kivestek és a vetés megkészt. Juniusban másodszer jött ki. A szénát beiszapolta és a bevetett, beültetett terményeket elpusztította (luczerna, burgonya, tengeri).

Az esőzés augusztus 5-én indult meg. Aki az augusztusi 4-5 száraz napot ki nem használta, termése ott pusztult el a földön. 1000 és 1000 kicsirázott kereszt jelezte az időjárás romboló munkáját. Augusztusban 18, szeptemberben 30, október elején 8 csapadékos nap volt, leesett mintegy 250-270 milliméter eső. Minden munka fennakadt.

A gépek, gőzekék, szántóeszközök elülve, tehetetlenül álltak és a felázott talajmunka is fennakadt. Így azután most már egy szántásba vetik a csiraképeségében is sokat vesztett magvakat. A nedves mag az üszökfent hegyekkel a jövő évi gyenge, üszkös termés csiráját vitte magával a földbe. A cselédség summás fizetését ingyen szedte és hozzácsokolt a tétlenséghez. Amint munkába hívtuk őket, renitenskedtek.

A dohány már a földjein kapott valami rozsdabetegséget. A pajtákban pedig vigan folytatta a rothadás és penész a munkáját.

A kazlak kizöldültek és hiábavaló volt az asztagbarakás is, 20-25% csirás nedves terményünk lett. A kiszáradt egyrésze jókor elkészült, de aki megkészt, annak csomója fenéig ázott, sem vetőmagja, sem kenyere nem lesz. A tengerik éretlenek, a tengeriszárról a levélzet elpusztult a molypille által okozott kártétel folytán, a burgonya 20%-a a földben, a kiásott és betakarítottak 50%-a rothadt el. A csalamadék, luczernák, herék mind esőverte, ázott, értéktelen takarmányok.

A legelők víz alatt állanak és az év nagy részén úgy állottak, a munkával pedig megkészték. Sok burgonya és répa ásatlan. Az uradalmak fejvesztetten egymásra licitálnak. Egy hold répa áása 60 kor., szalonna, pálinkafizetés s így is megszöknek a sáros munkától.

Érdekes és tanulságos dolgokat is látunk. A népboldogítók Tiszaeszláron 900 hold földet juttattak a népeknek. A boldog nép most seregestől tódul Amerikába. Az üzerek és szociálisták által hangoztatott népboldogítás csődje ez.

Nem is csuda! A bérlők 12-14 korona bért fizettek a parcellázott földért s alig tudtak megélni. A boldog nép % és adóban körülbelül 50 koronát fizet.

A második szimptoma: A bérlők hihetetlen árakat fizetnek a földért. 30-40 korona az árenda magyar holdanként. Az egyik pénzéteit mindent. Itthagytott eselédet, munkást, adósságot, birtokost s most azon gondolkodnak, milyen jó is az, mikor a bérlő olyan sokat ígér.
Szomjas Gusztáv
földbirtokos.

Pa-Ura (Szatmár m.), okt. 26.

A hét elején, verőfényes őszi napokon megindult tengeritörést három nap múlva megállította a 24-iki 36 mm. csapadék. A teljesen beborult ég végső reményeinket akarja tönkretenni. A tengeritörés eredménye a lápon kitűnő. Az átlag a magyar tengeriből kat. holdanként 12 q-ra becsülhető, melyből 5-50% a be nem érett aszerint, hogy a vetése előbb vagy később volt lehetséges.

A vetés irányelve: egy-egy kis darabon bármilyen földbe juttatni a magot. Az őszi tarlóját leszántva, beleszóratjuk a magot, mivel géppel

dolgozni s forgót betartani lehetetlen. Az elővetemény alól még nem szabadulván fel a föld, kényszerhelyzetünkben mást nem lehet tenni. A vízzel teleivódott földben a kelés nagyon gyenge. Nagyon szomorú kilátások a jövő évi termés eredményére!

A takarmányrenden, rudasokban teljesen kilugozott értéktelen gaz. Lecsirázott jármosaink teleltetésére a hetekig renden ázott s úgy zombolyázott köles nem nagy megnyugvás.

A nyár folyamán jégverte kender lombozatlanul, kupokba összeállítva hever. A beszállítást a pár napi esőszünetes napon megkezdték ugyan, de az időjárás hamar meg is szüntette.

A burgonyakiszedés csaknem teljesen befejeződött. Különösen a lapos vízállások helyeken sok a beteg elrothadt gumó.

A takarmányrépa betakarítását siéttette a hét elején a hűvös időjárás. A fagytól félve, szép termésünk jórésze leföldelt kupaczkokban van.

A továbbiakra kilátásaink legnagyobb aggodalomra adnak okot. Reményünk sem lehet arra, hogy gyönyörű tengertermésünket járhatatlan utaink miatt a fagy beállta előtt betakaríthassuk. Összes őszi munkálatainkat a legminimálisabbra összeszorítva is, alig végezhetünk többet a semminél.

Horkay Lajos
gazdatiszt.

Mihályfalva (Alsófehér m.), okt. 24.

Nálunk alig kapni munkást és ezért otthagytam a buzacséplést s herét kezdek morzsolni, de ebben az időben istenkisértés. Mégse tehetek mást, mert ehhez a munkához 8-10 emberrel kevesebb kell s a többi emberemet máshol foglalkoztatom.

A többi őszi munkákat is kinnzok. Ott, hol az árvíz nem iszapolt s így a terület járható, már tördeljük a tengerit. Az eredmény mennyiségileg nem a legrosszabb, de minősége — arról legjobb említést sem tenni. Most tövisek, léczdobok segítségével berakjuk a kasba, arra számítva, hogy csak kiszárad, de tudja Isten, mit veszünk majd tavaszra ki onnan. Lehet, hogy mind defekt lesz s akkor majd szüretelnek a szeszgyárosok.

Ahol azonban árvíz volt, ott csak a fagy beálltával szedhetek. A víz aránylag 25-30 százaléknál nagyobb kárt nem okozott s csupán a ledől tengerit semmisítette meg. Az kizikázott, megsavanyodott úgy, hogy a disznók sem eszik. De a talaj sem bírja a sok esőt már s a mostani esők is megduzzasztották vizeinket és a sok ár hozta iszappal a Maros is, a Küküllő is úgy megtelt, hogy a legkisebb esőzésre kilép a medréből.

Erre egy liter tej 20-22 fillér volt, most, hogy a víz akkora tenger kárt tett szénában, sarjában, árát 48-50 fillérré emelték s szerencse, ha így is kapni. Gulyáink napról-napra romlanak, tarlóinkon a nagy sár miatt nem járhatnak, ugaraink tele vannak vadrepcevel, (őszi hajtás) s így a kaszálókön, legelőkön járva, tönkreteszik azokat. Répáink szedésével is várnunk kell és remegnünk a fagy miatt. Takarmányrépának kiszédéseért 55-60 K.-t követelnek holdanként.

A komlót e héten adtam el. A külföldi vevő külön gratulált nekünk, hogy az ideai komlót légszáritón sikerült ilyen minőségben előállítani. 190 koronáért adtuk a 100 kg.-ját s az átvétel simán ment. Igaz azonban, hogy a mi komlónk zsákolás után nem melegezett fel, ami az idén sok termelőnek nagy kellemetlenséget okozott.

Most pedig, hogy még folyást esik az eső, van időnk gondolkodni, hogy ugyan melyik munkánk volna sürgősebb, a tengeriszedés, a

répa- és krumplibetakarítás, cséplés, vetés, szőlőkupaczkolás és fedés. Minden munka sürgős, de hát nincs kivel végeztetni. Már 240-300 koronára vertük egymás között a napszámért, napszámosságaink még sincsenek. Egy olyan községben, melynek lakosai öt uradalom gazdaságát látták el munkaerővel, ma hat embert kinnal tudtam a szükséges rostáláshoz összeállítani.

Friedl Ármán
nagybérlet.

Szászfenek (Kolozs m.), okt. 26.

Szeptember hónapban 153 mm. eső hullott le (1909-ben 72,9, 1910-ben 23,3, 1911-ben 34,2 mm.) s így nem tudtuk megkezdeni rendes időben a burgonya kiszédését. Október 9-ig folyton esett az eső úgy, hogy szeptember 15-én már teljesen megérett burgonyát csak október 9-én kezdhettük szedni.

A sok esőtől annyira összetömődött a föld, hogy az „ideál” burgonyaszéplőgéppel nagyon rosszul lehetett dolgozni. Tömbökben szakította s dobta ki a gép a földet s ezen tömbökben benne volt a burgonya úgy, hogy tarlózásokor borona után holdanként 15-20 mázsa burgonya kerülne még ki, azonban a drága munkabérek miatt ennek kiszédése már nem rentabilis.

Október 22-ig kiszedtünk egy kevés burgonyát, de már 23-án 30,8 mm. eső esett le s azóta szünet nélkül esik. Ott állok most, hogy körülbelül 3 vagon burgonyám és 100 vagon takarmányrépám van még a földben.

Az a kevés burgonya, amit betakarítottam, oly sáros, hogy el sem raktározható, de piacra sem vihető.

Őszi vetéseim még csak volnának, mivel július 2-án oly nagy jég volt, hogy a zabosbükönyt azonnal alászántattam s a talajt így teljesen elő tudtam készíteni. 15 hold rozstól eltekintve, vetőtervem szerint, készen vagyok az őszi vetésekkel.

Az őszi szántással nagyon rosszul állunk. Egyrészt a sok eső miatt nem lehetünk rá a földre, másrészt meg annyira összetömődött a föld, hogy nagyon szaporátlan a munka.

Ha az idő felállna, betakarításra vár a burgonya és a répa s legjobb esetben is csak azután lehet szó őszi szántásról. Nagyon félek, hogy a burgonya és répa egy része a földben fog megfagyni. A tengeritörést meg még sem kezdhettük, mivel nincs beérve. Ezzel sem tudom, mi lesz. Az ázott legelőt annyira összetaposák az állatok, hogy máholnap a gulya is az istállóba kerül. A sarjuról jobb ha nem is beszélünk, mert részben elvitte s részben eliszapolta a Szamos. Gyalui Rosenberger Sándor
nagybérlet.

Pusztakamarás (Kolozs m.), okt. 26.

Az október 8-tól tartó jó időt 22-én újra esőzés váltotta fel. Munkálkodásnak újra vége, a károsodásoknak pedig újabb sorozatát kezdődik, illetőleg folytatódik, melyek leírásába nem is fogok, mert közös bajunk s mindnyájan érezzük. Mi hegyi fekvésű talajokon gazdálkodók hozzávehetjük a károsodások hosszú sorozatához azt is, hogy tábláink sok helyen lecsusztak, megszakadtak úgy, hogy valóságos meloráció kell helyreállításukhoz. Számbaveendő továbbá mint indirekt kár az is, amit oldalal tábláink termőrétegének szegényesedésével szenvedünk, mert vízabszorbeáló képessége már nincs a földnek s minden csepp eső lemos egy-egy morzsnyi humuszt!

Szász Ferenc.

MELOCCO PÉTER

Vasbeton- és betonépítkezések,

vízterelőművek, víztartány,
hidépítés, csatornázás.

Gazdasági épületek,

Iroda kizárólag: Budapest, VI., Nagymező-utca 51. ■ Telefon 29-94.

Mozaik-Terrazó,

Fayence, kerámitburkolatok,
Rabitz-, műkőmunkák.

istálló földemek, magtár,
betonvályu stb.

Gernyeszeg (Maros-Torda m.), okt. 25.

Májusban 131.1 mm., júniusban 54.4 mm., júliusban 90.4 mm., augusztusban 113.7 mm., szeptemberben 297 mm., október 25-ig 78.5 mm. csapadékunk volt. Emellett bő részünk volt árvizekben is. Ilyen körülmények között megkéstek tavaszi vetéseink, tengerikapálás, ugarlás, szénakészítés, aratás, hordás, cseplés, szóval minden gazdasági munka. A vetések megdültek és hiányosan termékenyültek. Szénatermésünk, mit az árvíz meghagyott, iszapos, mesterséges takarmányaink sokat áztak, nem érnek pénzt, lekasztalt sarjunkat az árvíz nagyrésztben elsodorta, ami megmaradt is elveszett. *Mondhatni semmi takarmányunk sincsen.*

Ami csekély szántásunk van, az vízben uszik, ahol szántani próbálunk, a föld egyik végétől a másik végéig egy összeálló szeletet vág az eke; képtelenség vetés alá talajunkat elkészíteni. Sorban így is vetnének, ha e sorok irásakor 24 óra alatt 25.9 mm. csapadék nem hullott volna. Megáll az ember esze, mikor tud vetni jövőre való kenyérmagot a gazda? Ha valaki valamelyes mód szerint javasolná az ősziék mikénti elvetését, százazrek kenyéret menthetné meg; mi nem találunk erre módot.

Tudvalevő, hogy ennyi eső után a legelő is megromlik. Gazdánk tavasz óta többnyire kész takarmányon tartják állataikat, de az is fogytán van már, minden gazda fél a téltől, mely minden perczen beköszönhet. Iparkodik állataitól megszabadulni, azokat 50% kárral is eladja, miként azt a napokban lezajlott szászrégeni állatvásáron is láttuk. E vásár alkalmával állatdíjazást rendezett a marostordai gazd. egyesület a szászrégeni alsójárás kisczardai részére. A földmiveltügyi miniszter is 500 K.-t adományozott díjakra; alig talált a bíráló-bizottság megfelelő anyagot a díjakra, melynek fele nem volt kiosztható.

Nagyjában ilyen a gazdasági helyzet egész Maros-Torda vármegyében és a Maros völgyén.

Pálffy Dezső,
gazdasági intéző.

Torda (Tordaaranyos m.), okt. 26.

Két heti jó időnk csak épp arra volt elég, hogy a föld annyira megszikkadjon, hogy a vetési munkák elkezdhetők legyenek s már újból beállt az esős idő. Mar most megállapítható, hogy az ősziék az idén a tervezett mennyiségben el nem vehetők. A sok eső miatt csak egy kis hányada van a termésnek kicsépelve, a kisczardák emiatt nem jutnak pénzhez. A bankokból sem kaphatnak, s ennek következtében kénytelenek a marhat s különösen a sertést értékesíteni. Természetesen olyan árban, amilyent adnak. Ez a magyarázata az árak hihetetlen esésének. A legjobb kövér disznó elősúlyban kilogrammja 80 fillérért sem értékesíthető s a mézárós a húst 1.60 koronáért adja. A kukoriczatorés kezdetét vette. A késői fajtáknak 50%-a éretlen.

Veress Zsigmond.

Az új időjárás rovatunk.

A m. kir. orsz. meteorológiai intézet irattáráiban halomra gyűl az ország minden vidékéről származó észlelési anyag. Szép számmal akad az észlelőhelyek között olyan, amelyik felszabad óta és még régebben megszakítás nélkül jegyzi az időjárását. Harmincz- és negyvenéves multtal bíró sorozat százon jóval fölül van, ifjabb még sokkal több, összesen pedig vagy másfélszer

helyen észlelik az időjárásnak egy vagy több elemét és jegyzik adatait.

Olyan hosszú idejűek ezek az észlelési sorozatok és olyan sűrű észlelőhálózatból valók, hogy a sikernek nem minden biztató reménye nélkül meg lehet kísérelni a meteorológiai adatok *mezőgazdasági értékesítését.*

A néhány évtizedre kiterjedő észlelési sorozatok ugyanis módot nyújtanak arra, hogy segítségével az illető helynek és vidékének *normális időjárás* adatait állapíthassuk meg.

Az észlelőállomások elég sűrű állása pedig lehetővé teszi, hogy vidéket vidékhez sorozva, egész országrészeknek és végül magának az országnak *normális időjárásáról* alkotassunk magunknak áttekinthető képet.

Hogy a normális időjárás számszerű ismeretének *mezőgazdasági előnyét* elevenebben lássuk, előbb jöjjünk tisztába a „normálisok” természetével.

Normális alatt értjük valamely helynek *átlagos időállapotát*. Ha t. i. évtizedeken keresztül minden nap ugyanabban az időben alkalmas műszeren megállapítjuk a mindenkori hőmérsékletet, csapadékot stb. és a sok évtizedes anyagból kiszámítjuk az évnak, vagy egy évszázadnak, hónapnak, hétnek az átlagát, akkor ez az átlag a kérdéses időszakban ama észlelőhelynek *normális hőmérsékletét*, csapadékát stb.-jét jelenti.

És pedig valóban e szónak szövegrinti értelmében *normális*, vagyis *szabályszerű* jelent, mivel e normális értékek, mint szabály körül csoportosulnak a leggyakrabban ismétlődő időjárás változatok. Így teszem Budapestnek évi normális hőmérsékleti átlaga 10° C., a 130 esztendőre visszanyúló észlelési sorozata pedig arról tanuskodik, hogy az összes éveknél mintegy 90%-a nem tér el többet mint csupán egy egész fokkal ettől a szabálytól. A normális értékek tehát tényleg valamely helynek *valódi éghajlatát* tárják elénk.

Mit tegyen a gazda e normálisokkal? Felelet gyanánt tekintsünk szét a bennünket tápláló növényeken. E tápláló növények a föld szülőltjei, de az *időjárás neveltjei*. A talaj hozza ugyan létre haszonnövényeinket, de bujává avagy satnyává, gyenge fizetővé, avagy sokat termővé az időjárás teszi őket, amely még a művelési módok, talajjavítás, trágyázás érvényesülésének is mértékét szab. Növényeink azonban a generációk beláthatatlan sorának tenyésztési folyamatán keresztül az (immár számszerűen is kiderített) átlagos időjárás hatásának képét tükröztetik vissza, mert ehhez simultak és ehhez voltak kénytelenek alkalmazkodni, mivelhogy éppen az átlagok körül csoportosulnak a leggyakrabban ismétlődő időjárás változatok.

Növényeink tehát a mi *normális időjárásunknak* tenyésztési produktumai és azért minden, akár előnyös, akár hátrányos értelmű eltérés a normális időjárástól a növények tenyésztésében is megfelelő értelmű hatást vált ki. A *folyó időjárásnak* a normálishoz való viszonya tehát az *időjárás tenyésztési értékének fokmérője*.

Ebből következik, hogy ha módunkban áll a mindenkori folyó időjárás megmérhetni és számban kifejezve a normálissal összevetetni és ebbeli figyelmünket az egész országra, sőt ennek határára túl a külföldi érdekteltekre is kiterjeszteni, akkor az időjárásnak valódi növénytenyésztési értéke felől alkothatunk magunknak képet.

Ezt a módot akarja nyújtani olvasóinknak a „Köztelek”, amidőn új rovatában az *időjárásnak valódiságos nyilvántartását* vezetni be.

Igaz, hogy a saját birtoka időjárásának min-

denféle helyi különlegességét maga a birtokos ismerheti legjobban és a termés szempontjából jól értékelheti is. Ámde többnyire csak egyéni becslésen alapuló tudása az egyre változó időjárás viszonyok felől alig terjedhet egy megye területén túl, az országos állapotról áttekinthető képet azonban nem nyerhet, mert az ehhez szükséges észleleteket nem bírja.

Ezen kíván segíteni a „Köztelek” új rovata. Alkalmas módon 29 területre tagolva az országot, hétről-hétre valódiságos nyilvántartást vezet eme területek folyó időjárásáról külön-külön, de országos képpé füve az egyes adatokat, az általános helyzetről is nyújt egységes, kimerítő és ami fő, teljesen hiteles, műszeren mért, nem becsült adatokból származó általános képet. Időről-időre pedig kiterjeszti a rovat figyelmét a k földi szemtermesztő érdekteltek időjárás viszonyainak *számszerű* ismertetésére is.

A folyó időjárás *normalitásának* meghatározására a birtokosoknak semmi módjuk sincsen. Következésképpen hiájával vannak a számszerű alapnak arra, hogy a folyó időjárásnak növénytenyésztési értékét megbecsülhessék. A saját háza táját ugyan e tekintetben is kiki jobban ismeri, mint a „Köztelek”, de országos tekintetük újra nincs és nem is lehet. Már pedig, akik az árakat diktálják, azokat az *egész ország terméskildtása* irányítja, amit egyénileg felbecsülnek, holott erre számszerű alapul kínálkozik: a mindenkori időjárás normális mértéke.

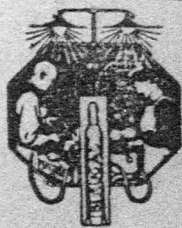
Amidőn tehát a „Köztelek” arra vállalkozik, hogy időjárás rovatában a folyó időjárásnak normális mértékéről nyújtson az érdekelteknek országos keretű és beható tudományos vizsgálatokon alapuló, megbízható tájékoztatást, akkor voltaképpen a *terméskildtások megbecsülésére szolgáló birtokosoknak egy egészen új, még eddig soha módszeresen nem alkalmazott országosan egységes számalapot*. Ez a számalap a termés értékesítése körül mindenestre sokkal megbízhatóbb bázis, mint az eddigi, annyi szubjektív elemmel elegyes pusztá becslése az országos helyzetnek.

Félreértések elkerülése végett azonban ki kell emlíni, hogy nem számszerű termésbecslésről van e helyen szó, vagy arról, hogy minden milliméter csapadéknak megjelöltessek mértékmázsakban a termésellenértéke. Ellenkezően, a becslést az olvasóra hagyja a rovat, de magának a becslésnek lehetőségéhez olyan egységes alappal kíván hozzájárulni, amely egységes módszeren gyűjtött tudományos értékű és hivatalos hiteltű adatoknak alkalmas összeállításából ered.

Mi lesz tehát a rovat tartalma?

Három részből áll: *számablázatból, térképből, szövegből* és kiterjeszkedik a mezőgazdaságilag legfontosabb két időjárás elemnek, a csapadéknak és hőmérsékletnek állandó nyilvántartására, míg a többi időjárás elemeket csak alkalmilag veszi tekintetbe, amikor valami okból különös mezőgazdasági fontosságot nyertek.

Az ország területének alapeosztása a számablázatban már jó ismerőse az olvasóközönségnek, ilyen beosztással jelennek meg a mezőgazdasági statisztika és a miniszteri jelentések a vetések állapotáról, terméskildtásokról és eredményekről. Mivel azonban ez a hét terület túlságosan tágas és teljesen ellentétes éghajlatu vidéket is együvé zár (pl. a Tisza balparti területen együtt szerepel az Alföld legszárazabb része az esős, hideg Máramarossal), azért a „Köztelek” meteorológus szakembere, e rovat vezetője, a hét főcsoportot összesen 29 alcsoportra osztotta. A felosztásban az volt a vezető elv, hogy olyan területek foglaltassanak egy cso-

Világítsatok cseppfolyós gázzal

Kézen szállított sűrített gáz. Félsúlyban kerül, mint a petróleumvilágítás. Fejlesztőtelep nincs. Kezelést nem igényel. Teljesen veszélytelen.

HEUFFEL SANDOR magánmérnök.

Kastélyok, gazdasági épületek, lakások, épületcsoportok, iskolák, templomok stb.

Gyár: Czikota.

belső- és külső világítására a legalkalmasabb és legbiztonságosabb rendszer. „Carbolneumkészítés és szállítás.

Iroda: Budapest, VII., Rottenbiller-u. 1. sz.

portba, amelyeknek évi átlagos csapadéka 100 milliméteren és átlagos évi hőmérséklete 1 C. fokon belül meggyesek, miközben területhatárokul, a gazdaközönség könnyebb tájékozódása kedvéért, lehetőleg a megyei határok tartattak meg. E területek rajza állandóan fellelhető a térképen, egy a térképet követő állandó szedés pedig pontos lajstromot tartalmaz, hogy egy-egy terület mifele megyékből alakul.

A táblázat első számoszlopa az egyenként mind a 29 vidékre megállapított normális havi csapadék összeget mutatja milliméterekben. Hogy az egy milliméter ragas vizréteg mit jelent literekben és hektoliterekben, azt a legkelendősebb mezőgazdasági területegységekre vonatkoztatva állandóan megtalálja a tisztelt olvasó a térkép alsó jobb sarkában.

A második számoszlop a tényleg esett csapadékot tünteti fel. És pedig nem külön-külön az egy hétről való, hanem a hónap elejétől számítva. Ilyenformán tehát kiki figyelemmel kísérheti, hogy vidékenként hogyan telődik a csapadékmérték. Hogy az országnak melyik a száraz, melyik az esős tája és legfőképpen hogy a szárazságnak és nedvségnek mi a normális mértéke, afelől heti időközökben és mindig akadémiai és hiteles adatokkal ma még kizárólag csak a „Köztelek” tájékoztatja az ország érdekeltségét.

A csapadék tenyészetit értékét azonban nem mutatja még elég hűen a pusztá mennyiség. Mert keveset ér, sőt árt egy nyári zivatarnak hamar elvonuló zúgó vízadatok, ellenben átadás a pár naponként ismétlődő kisebb eső. Erre való tekintetből harmadik számoszlopunk egy-egy terület esős napjainak átlagos számát is közli, mindenkor szintén a hónap elejétől értve.

E három adattal kimerítően és részletesen jellemezve van a csapadék gyakorisága és normalitása. A következő két rovat a hőmérsékleté. És pedig sorban a negyedik számoszlop vidékenként a normális heti hőmérsékletet tünteti fel. Itt tehát nem havi, hanem heti értékekről van szó.

Az ötödik számoszlop viszont a tényleges heti hőmérsékleti átlag felől tájékoztat. A két rovat összevetéséből származik a hőmérséklet normalitásának a képe. Együtt tekintve pedig a csapadékadatokkal élénkebb táru az egész ország számokban kifejezett valódi időjárásának részletes és hiteles rajza. Ebben könnyen feltalálhatja kiki a maga pozícióját, amelyet immár nem elszigetelten, hanem szerves összefüggésben az országos helyzettel lát meg.

Az utolsó rovat a „vegyes”. Ebben közöltetnek az első őszi fagyok, télen a hóviszonyok, az igen erős fagyok, a tavaszi fagyok, nyári zivatartok, jégverések, ködök és egyéb alkalmi nevezetességű időjárás adatok, már amennyire ez a meteorológiai intézet mindennapi jelentésének sürgönyanyagából, ahonnan értesítéseinket merítjük, lehetőleges lesz.

Hasonlóképpen alkalmilag kiegészülnek táblázataink éves, évszakos összefoglalásokkal és külföldi szemlével.

A térkép a csapadék eloszlását ábrázolja, de nem vidékenként, hanem milliméterértékének alapulvételével. Vonalakkal (u. n. „esőgörbékkel”) 25 milliméterenként választatnak el egymástól a különböző esőjű tájak. Két-két görbe között tehát a 0—25, 26—50, 51—75, 76—100, stb. milliméterig terjedő csapadékösszegek foglalnak helyet. E lépések (gradiens) jobb felismerhetése kedvéért vonalkázással is feltüntetjük a különbségeket. Tehát a „mennyiségi fokozatok” címe alatt (a térkép baloldalán)

ábrázolt skála értelmében a csapadék mennyisége a világos mezőktől a sötét mezők felé fokozódik.

Az esőnek különböző eloszlását tehát, amit az olvasó a számtáblázatban a szemével keresgél össze, a térképen egyetlen pillantással megláthatja. Hétről-hétre haladván pedig, kényelmesen figyelemmel kísérheti kiki a torképen az esős területek vándorlását is, ami talán egy a saját esőkilátásai kedvéért, mint esetleges árvízveszedelem miatt is érdekelheti a gazdát.

Az esőgörbékben és a területbeosztáson kívül lát az olvasó még számos pontot is a térképen. Ezek azoknak a hivatalos meteorológiai észlelőállomásoknak helyei, amelyek mindennap a budapesti meteorológiai intézetbe sürgönyzik az időjárás elemeknek egységes műszerrel, egységes módszer szerint megállapított adatait. Az adatokat viszont az intézet mindennapi időjárás jelentéseiben adja közre, amelyekből azután a „Köztelek” új rovata állítatik egybe. A normális adatok a meteorológiai intézetnek hivatalos kiadványaiból vétettek, némely részben pedig külön e rovatunk számára számítottak.

Talán nem lesz felesleges, ha egyszersmindkorra az összes másfélszáz észlelőállomás nevét közöljük, melyeknek mindennapi sürgönyjelentéséből kerül az új rovat számanyaga. A csillaggal jelölt helyek hőmérsékleti és csapadékadatot szolgáltatnak, a jel nélkül valók pusztán csapadékot jelentenek.

I. Duna-Tisza köze: a) Budapest*, Eger*, Kiskartal, Tiszafüred; b) Kecskemét*, Izsák, Kiskunhalas; c) Turkeve*, Orosháza*, Szeged*, Szolnok, Szentegyháza; d) Szabadka, Órszállás, Kula, Palánka.

II. Duna jobbpart: a) Magyaróvár*, Sopron*, Ógyalla*, Komárom*, Győr; b) Herény*, Tapolca*, Keszthely*, Szaktornya*, Pápa, Veszprém, Szenttelek, Szentgotthárd, Múrasszombat; c) Kaposvár*, Mór, Ercsi, Siófok, Paks, Hőgyész; d) Pécs*, Nagykanizsa, Komlósd; e) Észék, Mohács.

III. Duna balpart: a) Wien*, Malaczká*, Vágújhely, Modor; b) Árvaváralja*, Rajeczfürdő*, Selmezbánya*, Csáca, Nagybitte, Vágbeszterce, Rózsahegy, Zsarnócza, Stubbyafürdő, Zólyom, Apony, Bakabánya, Korpona; c) Losonc*, Dobogókő*, Dunaszerdahely, Aranyosmarót, Balassagyarmat, Nagyszécsény.

IV. Tisza jobbpart: a) Tatrafüred*, Késmárk*, Bártfa, Sztropkó; b) Rozsnyó*, Pohorella, Tiszoloz, Putnok, Salgótarján; c) Tarcza*, Tokaj, Kassa, Perbenyik, Beregszász; d) Ungvár*, Mezőlaborcz, Fenyvesvölgy, Nagyberozna, Szolyva, Munkács.

V. Tisza balpart: a) Nyiregyháza*, Szatmár*, Szinerváralja, Nagybánya, Margitta; b) Debrecen*, Püspökladány, Bekéscsaba; c) Nagyvárad*, Zilah, Csucsá, Belényes; d) Aknaszlatina*, Beszkid, Huszt, Bustyaháza, Körösmező, Felsővisó.

VI. Tisza-Maros köze: a) Zombolya*, Temesvár*, Nagybecskerek*, Verscez*, Homokbálványos*, Arad, Valkány, Aracs, Párdány, Pancsova; b) Borosjenő, Lippa, Lugos, Facsád; c) Orsova*, Karánsebes, Resiczabánya, Terego.

VII. Királyhágón túl: a) Kolozsvár*, Dés, Bánffyhunad; b) Marosvásárhely*, Óradna, Beszterce, Görgényzentimre; c) Vajdahunad*, Vaskoh, Körösbánya, Petrozsény; d) Nagynyed*, Dicsőszenimárton, Gyulaféhvár; e) Nagyszében*, Brassó; f) Botfalú*, Székelyudvarhely, Gyergyószentmiklós.

Bárha a speciális mezőgazdasági érdek sürűbb és egyes vidékeken más beosztású hálózatot

tenne is kívánatos, már a jelen hálózat is alkalmas arra, hogy szakszerűen ellenőrzött és naponta friss adataival és a normális időjárás mindenkor szemmel tartásával egy a termelő és eladó gazdának, mint a vevő kereskedőnek haszonnal szolgálhasson tájékozatóul. E rovat megnyitását kétévi próba és beható tanulmány előzte meg, az eredmény pedig gyakorlati sikerek reményével biztatott. *Sávoly Ferencz dr.*

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: Palkert Alajos.

* Utkongresszus Amerikában. Az utak jókarban tartása nálunk is, a külföldön is eminens érdeke a gazdának, kereskedőnek, mindenkinek. Daczára óriási és sűrű vasuti hálózatának, az amerikai Unió mindent elkövet, hogy utjait folyton fejlessze és javítsa. Évente összeül az amerikai utkongresszus (American Road Congress), minden évben más városban és nemcsak tanácskozik, de évről-évre szebb eredményeiről is számol be az érdekelteknek. Az idén e hó 5-én tartották Atlantic City-ben évi kongresszusukat, amelyen az Unió sok számottevő férfi résztvett. Képviselve volt közel negyven uti érdekszervezet, eükkön az Amerikai Szövetség Közutak Javítására, igen sok automobilklub, számtalan állami gazdasági egyesület, kereskedelmi kamara stb. stb. A kormányt több miniszter és államtitkár képviselte, kik azonnal igen hatásos kormánytámogatást kötöttek le az utfejlesztés érdekében. Franciaország egyik kapacitását, de Pulligni urat küldötte ki, aki beszédében megemlítette, hogy kormánya 24,000 angol mérföld országutat tart fenn évi harmincz millió korona költséggel, emellett még huszszor annyi a megyei és más közut. Caron ur Quebecből (Kanada) felemlítette, hogy Quebec tartomány ötven millió koronát szavazott meg az utak fejlesztésére. Brit, Columbia tartomány (Kanada) képviselője kijelentette, hogy kormánya évente huszonöt millió koronát költ utak fejlesztésére és így minden állam, vagy tartomány beszámolt arról, mit tesznek ők ez ügyben. Wilson, az Unió elnökjelöltje is beszédet mondott, kifejtve, hogy hiva a föderális támogatásnak, ami azt jelenti, hogy az Unió összkormányja vegye kezébe az utak egységes fejlesztését. A kongresszussal kapcsolatban kiállítás is volt, ahol a legjobban bevált új kötérorok, utihengerek, terveket stb. mutattak be.

△ Ausztria a budapesti határidőüzlet ellen. Az osztrák agrárközpont felhívta a parlamenti német gazdapárt és keresztényszocialista párt kötelékébe tartozó tagjait, hogy a birodalmi tanács elé a „következő sürgősségi indítványt nyujtsák be: „Hivja fel a birodalmi tanács határozatilag a kormányt, hogy — tekintettel a budapesti árutözsde fektelenül dülő határidőszpekuláczióknak az osztrák gabonapiacra is mutatkozó káros, a reális és lehetőleg állandó jellegű áralakulást megfúszító hatására — 1. a legérélyesebben hasson oda, hogy az 1907. évi kiegyezés vonatkozó pontjának végrehajtásával gabonaneműek és őrléstermékekben a tőzsdei határidőüzlet Magyarországon is eltűntessék, illetve megrendszabályoztassák; 2. hogy az 1903. január 4-iki birodalmi törvény 12. §-a alapján bocsásson ki szigorú rendeleti tilalmat annak meggátolására, hogy osztrák honosok külföldi gabonátözsdeken határidőügyleteket kössenek.” Együttal felhívta az osztrák agrárközpont Ausztria valamennyi gazdasági egyesületét, szövetségét és gazdakörét, hogy ily értelmű kérelemmel for-

GŐZEKESZÁNTÁSHOZ,

gazdasági üzemekhez, téli fűtéshez

kiválóan alkalmas

TATAI BRIKETTEKET

szállít a

**MAGYAR ÁLTALÁNOS
KÖSZÉNBANYA
RÉSZVÉNYTÁRSULAT**
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCZA 2-4.

A tatai brikett teljesen pótolja a porosz szenet, ára azonban jóval olcsóbb. A báró Hatványuradalomban megejtett gőzekepróbanál II és háromnegyed hold fölészántásához szükségeselt 914 kg. sziléziai brikettel szemben csak 1000 kg. tatai brikett kellett.

duljanak a kormányhoz és szólítsák fel a kerületbeli képviselőt e felterjesztés támogatására. Vajjon meddig kell még eltűrnünk, hogy a Lajtán túlról — teljes joggal — az orrunk alá döngöljék ezt a régi tartozásunkat? Holott a tőzsdei határidőzletet minden ilyen kötelezettség nélkül is meg kellett volna már régen rendszabályoznunk: nem az osztrákok kedvéért, hanem a magunk jól felfogott érdekében.

△ A fejenkenti átlagos adóteher egy belga statisztikai kimutatás szerint — csupán az állami adókat véve számításba — Angliában 82'06, Franciaországban 78'98, Hollandiában 57'59, Auszriában 49'05, Olaszországban 45'84, Németországban 43'37, Norvégiában 42'60, Dániában 41'70, Magyarországon és Belgiumban 34 korona. Persze ami rengeteg pótdónt az így reánk nézve látszólag kedvező arányt meglehetősen a hátrányunkra billenti.

△ Gazdasági egyesület Argentínában. Argentínában most alakult meg az első országos jellegű nagy gazdasági egyesület „Union Nacional de Agricultores” czimen. Az új egyesület hivatalos lapja, a „Ma Campana Agraria” első számában ismerteti az argentinai gazdák e szabad társuláson alapuló testületének programját, amely azt hangoztatja, hogy az óvilág agrárnemzetéinél virágzó hasonló szervezetek példájára az új egyesület erkölcsi, gazdasági és politikai téren kívánja az argentinai gazdák érdekeit védeni és ennek megfelelő agrártörvényeket kiküzdni. Ezenkívül az új egyesület a jelenlegi gyarmatosítási és telepítési rendszer megváltoztatását, a termények értékesítésénél elhatalmasodott spekuláció leküzdését, a mezőgazdasági hitel újjászervezését és a belterjes gazdálkodásra való fokozatos áttérés lehetővé tételét tűzte ki feladatául, hogy ily módon a gazdaosztálynak a hatalmon lévő kereskedelmi és pénzügyi körök mellett az őt megillető helyet biztosítsa.

△ Páris közlélmzése 1911-ben. A tavalyi párisi élelmiszerfogyasztás az 1910. évihez képest most közzétett hivatalos kimutatás szerint jelentékeny visszaesést tüntet fel, ami az általános drágulással magyarázható. A vásárcsarnoki és a városi fogyasztási adókról vezetett statisztika tanúsága szerint Páris lakossága 1911-ben 152, 1910-ben 160 millió kilogramm marha-, borjú- és juhhúst, továbbá 35 (36'7) millió kg. sertéshúst, 3'83 (3'86) millió kg. hentesárut, 29'6 (30'8) millió kg. vadhúst és baromfit, 2'9 (2'8) millió kg. pástétomot és húskelesztményt, 26'1 (26'4) millió kg. vaját, 39'3 (38'7) millió kg. tojást és 9 (9'05) millió kg. sajtot fogyasztott el, vagyis a tojás és a húskelesztmények (főleg konzervek) kivételével az egész vonalon hanyatlás mutatkozik, míg 1909-ről 1910-re meglehetősen emelkedett az élelmiszerfogyasztás. Lóhúsból 3'2 millió kilogramm többet mértek ki, mint 1910-ben s általában az olcsóbb minőségű husok forgalma aránylag nagyobb lett. A borfogyasztás 6'6 millió hektoliterről 5'5 millióra apadt, amivel szemben a gyümölcsborfogyasztás 97 ezer hektoliterről 191 ezerre, a sörfogyasztás pedig 741 ezer hektoliterről 1'09 millió hektoliterre szökkent fel.

△ Ausztria mezőgazdasági üzemei közül, amelyek száma az 1902 június 3-iki statisztikai felvétel szerint 2.856.349, száz hektáron feüli terjedelmű volt 18.437, vagyis mindössze 6'5%. Megjegyzendő azonban, hogy igen sok 100 hektárnál nagyobb parasztbirtok is van, tehát még ez az aránylag csekély számú mezőgazdasági nagyüzem sem sorozható a szoros értelemben vett közép- vagy nagybirtokok közé. A szarvasmarhaállománynak 75'4, a sertésállománynak 90 százaléka esik a 2—50 hektár

kiterjedésű üzemekre, ami világosan igazolja, hogy Ausztriában is, mint bármely más államban, a gabonatermesztés és az állattenyésztés érdekei elsősorban a kisgazdák létérdekeivel azonosak, tehát a minél hathatósabb mezőgazdasági vámvédelemnek is főként a kisgazdák milliói látják hasznát s az az állítás, hogy az agrárvédelem egyoldalú nagybirtokosérdek, nem egyéb a statisztikában járatlan tömegek félrevezetésére szánt ráfogásnál.

△ Spanyolország állatállománya. 1911-ben a Direccion General de Agricultura legújabb hivatalos kimutatása szerint: 546 ezer ló, 905 ezer öszvér, 836 ezer szamar, 2.541 ezer szarvasmarha, 15.725 ezer juh, 3.369 ezer kecske, 2.472 ezer sertés, vagyis összesen 26'4 millió darab állat. Az előző évvel szemben a szamarak kivételével valamennyi állatnemnél kisebb-nagyobb szaporulat mutatkozik.

△ Románia mezőgazdasága. A román földművelésügyi minisztérium hivatalos kimutatása szerint a mezőgazdaságilag művelt terület (beleértve a szőlőket és gyümölcsöket is) 6'1 millió hektár volt, vagyis a román királyság 13 millió hektárnyi összterületének 47 százaléka. A mezőgazdasági üzemek száma 1'1 millió. Ezek közül 100 hektárnál nagyobb terjedelmű 3654, amelyek együttvéve 1'8 millió hektárnyi területet, azaz a művelés alatt álló föld 30'22 százalékát foglalják el, 69'78 százalék pedig 100 hektáron aluli, túlnyomólag kis üzemekre esik. Az összes üzemek 60 százalékán a földbirtokos maga gazdálkodik, 30 százalék haszonbérbe van adva, 10 százalékon pedig feles gazdálkodás folyik. A gazdaságilag művelt terület 84'6 százalékán gabonát, 2'6 százalékán szőlőt és gyümölcsöt, 2'2 százalékán kereskedelmi növényeket, 1'6 százalékán veteményt és burgonyát termesztnek, 9 százalék pedig rét és legelő. A gabonával bevett terület kétharmadán körülbelül egyenlő arányban buza és kukorica terem, legjobb minőségben és legnagyobb mennyiségben a Duna mentén.

△ Innen-onnan. A Gesellschaft zur Förderung deutscher Pflanzenzucht, amelynek egyes tagjai tavasszal hazánkban jártak tanulmányúton, f. hó 20—22-én tartotta Berlinben rendezésű közgyűlést s ez alkalommal a magyarországi tanulmányúton résztvevő tagok f. hó 21-én este külföldön összejövetelt rendeztek, ahol lelkesen ünnepelték Krisztinkovich Ede miniszteri tanácsos szakudósítót és szívesen emlékeztek meg az OMGE-ről is, mint tanulmányutjuk sikerének egyik jelentős tényezőjéről. Az estélyen a magyarországi tanulmányutatók képekkel és részletes beszámolóval ismertették s a nálunk tanulmányozott intézményekről igen elismerően emlékeztek meg. A közgyűléssel kapcsolatos szakosztályi üléseken Hoffmann tanár a gabonamagvak mesterséges szárításáról tartott előadást, továbbá megvitatták az „eredeti vetőmag” helyes fogalom meghatározását, az egyesület részvételét a jövő évi strassburgi vándorkiállításán, jó előkészítettek az egyesület 1913. évi bonni vándor-gyűlését, valamint egy a magtenyésztéssel foglalkozó szaklap megindítását és anyagi támogatását.

A keletporoszországi lapálmagtenyésztő egyesület königsbergi őszi tenyészállatvásárván egy 15 hónapos tenyészbikaért 7800 márka vételár fizettek. Ennyiért vette ugyanis meg Brockman bérlő Perbandt földbirtokos Dolmetscher nevű bikáját. A vásáron összesen 174 bika kelt el, amelyek átlagos eladási ára 1303 márka volt. Valamennyit belföldi tenyésztő vette meg, a más esztendőben a vásáron rendszerint megjelenő orosz és magyar vevők ezuttal teljesen hiányoztak.

Orosz-Lengyelországban erősen szaporodnak újabb a kisebb falusi hitelszövetkezetek. Míg 1909. elején a tartomány tíz kormányzóságában 277 volt az ilyen hitelszövetkezetek száma, 1910-ben már 341 működik s azóta is több alakult. A szövetkezeti tagok száma 1909. elején 199,975, a befizetett alaptőke 6'5 millió rubel s a tartaléktőke 430 ezer rubel volt. 1910-ben a falusi hitelszövetkezetek összes követelése tagjaikkal szemben 21'4 millió rubelt tett ki.

F. hó 29-től november 2-ig lesz Londonban a XXIII. nemzetközi szakácsművészeti és élelmiszerkiállítás, amelyet a Royal Horticultural Hallban tartanak meg s ahol mindennemű élelmiszerek, szakácsművészeti készítmények, sütemények, katonai élelmészeti cikkek, továbbá konyha- és ebédlőberendezési tárgyak kerülnek bemutatásra.

Japánnak egyre emelkedik a vajszükséglete, amelyből tetemes részt külföldi bevittel fedez. Legtöbb vaját Ausztrália, Szibéria és Dánia szállítanak Japánba, ahol a magyar vaj még ismeretlen, de könnyen versenyképes lehetne; a jelenlegi árviszonyok szerint kg.-ként ab Fiume átlag 2'20—2'40 korona ár volna nagyobb szállítványoknál elérhető.

A jövő év nyarán Kiewben, Dél-Oroszország fővárosában rendezendő nemzetközi mezőgazdasági és ipari kiállítás a következő harminczkét csoportba fog oszlani: 1. Általános és ipari iskolaügy. 2. Egészségügy. 3. Tartományi csoportos kiállítás. 4. Művészet és iparművészet. 5. Nép- és háziipar. 6. Kézműipar. 7. Nagyipar és textilipari termékek. 8. Papíripar, könyvnyomdászat. 9. Bányászat. 10. Építési anyagok. 11. Ipari gépek. 12. Villanyosság. 13. Mezőgazdasági gépek és eszközök. 14. Vasutügy. 15. Hőjóság, utépitésügy. 16. Automobil, léghajóság. 17. Sport. 18. Csukoripar. 19. Élelmiszerek, konzervek. 20. Hűtőipar. 21. Szeszipar. 22. Vegyi termékek. 23. Földművelés. 24. Fatenyésztés, kertészet. 25. Talajjavítás. 26. Lótenyésztés. 27. Állattenyésztés. 28. Tej és tejtermékek. 29. Baromfitenyésztés, apró háziállatok. 30. Méh-tenyésztés, selyemhernyók. 31. Haltenyésztés. 32. Társadalomgazdaság. A kiállítás eredetileg 1911-re volt tervezve és 1913-ra, a császári ház trónralépésének 300 éves jubileumára halasztott el. A kiállítás hivatalos jelleggel bír s abban az összes állami intézmények résztvesznek. A bejelentések 1913 február 24-ig küldendők be.

A francia országos kertészeti egyesület november 6—17. napjain rendezi Párisban, Cours la Reine-ban idei őszi kertészeti kiállítását, ahol — mint rendszerint — pompás őszi rózsá- és krizantémumfélék, disznóvénnyek, gyümölcsök, főzelékfélék stb. lesznek láthatók.

Hogy a husarak emelkedése mennyire nem helyi jellegű, hanem valóban nemzetközi jelenség, legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy pár év óta Argentínában is 30—40 százalékos húsáremelkedés mutatkozik, holott az argentinai fagyasztott hus hívei erről a délamerikai országról, mint a világ kimeríthetetlen huskamrájáról szoktak beszélni. Kiváltképpen figyelmet érdemel az argentinai tehénárak rohamos emelkedése. Ma már a tehének átlagára Argentínában is 350—400 K., amit természetesen az egyre emelkedő huskivitel idézett elő, de ehhez járul a földárak felszökkenése és az a körülmény is, hogy Argentínában magában igen nagy a husfogyasztás. Végül az argentinai állattenyésztést terhelő adó-, illeték- és tarifamelekedésekről sem szabad megfeledkezni, amelyek mind hozzájárulnak az argentinai hus drágulásához s az európai husarak s az amerikai fagyasztott hus

Magyar Villanyerőre Berendezett Zsák-, Ponyva- és Pokróczgyár
Budapest, V., Váci-ut 32. szám.

Ajánlja legjobb minőségű vizmentes ponyvát, valamint minden minőségű zsákokat, gazdasági pokróczokat, abrakos tarisznyákat, ponyvák javítását és pokróczok behuzását legjutányosabban vállaljuk.

között még fennálló árkülönbözet tetemes csökkentéséhez.

Törökország hadiköltségeinek részleges fedezésére beviteli vámjait 11 százalékról 14 százalékra emelte fel, vagyis *háromszázalékos* háborús vámmal terhelt meg valamennyi vele kereskedelmi forgalomban álló ország egész bevitelét. A magyar és osztrák kettős monarchia szerződéses vámterületének tavalyi kivitele Törökországba 101 millió korona értékű volt, ennek megfelelően tehát a mi kivitelünket ez a vámemelés évi 3 millió koronával terhelné. Figyelembe kell azonban venni, hogy a Balkán-háboru aligha tarthat egy esztendőig, továbbá, hogy a háboru tartama alatt kivitelünk előreláthatólag kisebb lesz s ami vámtöbblet azt terhelné fogja, túlnyomó részben a török fogyasztók fogják viselni s így ez a vámemelés nem egyéb közvetett hadi adónál.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabricius Endre.

A Beregmegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 16-án *Horthy* Gyula elnök elnöklété alatt tartott igazgató-választmányi ülésén foglalkozott Győr megye törvényhatóságának a gazdasági külső cselédek helyválttatási idejének megváltoztatása és felmondási idejének szabályozása tárgyában a földmivelésügyi miniszterhez intézett átiratával és elhatározta, hogy azt hasonló felterjesztéssel támogatni fogja. *Fedák István* titkár ismertetvén a Magyar Földhivatalintézetek Országos Szövetségének programját, elhatározta a választmány, hogy a Szövetséget fontos nemzeti szociális és birtokpolitikai feladatai keresztülvitelében minden rendelkezésre álló eszközzel támogatni fogja. A vásárosnaményi dohánybevéltő hivatalhoz gazdasági szakérőül, illetve helyettesül kinevezetésére *Szabó Elek* gazdaságtudóst és *Horváth József* földbirtokost hozta a GEOSz.-nak javaslatba. A GEOSz. által az *egységes számvitel és ellenőrzés* előkészítésére kiküldött bizottság könyvviteli módzatait tárgyaló javaslatára vonatkozólag titkár véleményezésére azt az álláspontot foglalta el, hogy miután a tervezett könyvviteli mód különösen oly egyesületeknél, ahol a titkár végzi az összes munkát, a gyakorlatban keresztül nem vihető, meg nem felelőnek tartja és ezért megbizta titkár, hogy a GEOSz.-szal lépjen érintkezésbe a helyes könyvviteli mód megállapítása ügyében. A Nógrád- és Fajér megyei G. E.-nek a *korcsmák vásár- és ünnepnapjainak szüntetésére*, továbbá a munkánépnek az alkoholizmus veszélyétől való megóvása ügyében az egyesülethez intézett átiratát magáévá téve, ugyanily értelemben felterjesztést intéz a földmivelésügyi miniszterhez, hogy ezen célnak megfelelőleg törvényhozási vagy rendeleti úton a szükséges intézkedéseket tegyék. A Szabolcsmegyei G. E.-nek a magyar szarvasmarhák köztenyésztésében három éven felül való használata tárgyában intézett átiratát magáévá téve, felterjesztést intéz az egyesület a földmivelésügyi miniszterhez, hogy vagy állattenyésztési törvény útján, vagy rendeleti úton juttassa érvényre a Szabolcsmegyei G. E. javaslatát és egyszersmind felkéri határozta a földmivelésügyi minisztert, hogy a gazdaközönségnek eladandó hároméves magyarfajta tenyésztésre alkalmas bikáit a gazdasági felügyelők megfelelő árban vásárolják. Elhatározta, hogy a földmivelésügyi miniszter által a kisgazdák jutalmazására engedélyezett 500 K. állami segélyből *velési jutalmazásokat* rendez. A magántörzskönyvek vezetését az állattenyésztés fejlesztésére nagyfontosságúnak tartva, elhatározta, hogy az egyesület tagjai figyelmét az *Országos Törzskönyvre* fel fogja hívni. Helyesülve vette tudomásul titkárnak a *talajművelő szövetkezetek* előkészítéséről szóló jelentését és a további intézkedések megtételével az elnökséget bizta meg. Elhatározta, hogy a vármegye gazdaközönségének bevonásával november hó folyamán Beregszászban egy nagygyűlés keretében megvitatja

azokat a módokat, amelyekkel a *vármegyei törvényhatóság munkáviszonyokon segíteni* lehet és a gyűlés elé terjesztendő határozati javaslat kidolgozására az egyesületi elnökség vezetésével bizottságot küldött ki. Készséggel járult hozzá a Magtényesztési R.-T. azon kéréséhez, hogy az egyesület tavaszi közgyűlésével kapcsolatban a társaság kiküldöttje a *magtényesztésről előadást* tarthasson. Felterjesztés intézését határozta el az önkormányhoz a *newzeti földbirtokpolitika kérdésének megoldása* érdekében s egyúttal elhatározta, hogy felkéri a törvényhatóságot is hasonló tartalmu felterjesztés intézésére. Tudomásul vette titkár bejelentését a *legelőjavítások megkezdéséről*. *Moskovitz Mór* indítványára elhatározta, hogy miután a pénzügyminiszter által az 1913-iki költségvetésbe a dohánybevéltásra két millió koronával nagyobb felvett összeggel a dohánytermesztők érdekei nincsenek kielégítve, felkéri a GEOSz.-t, hogy a *dohányárak felemelése* érdekében a pénzügyminiszterhez felterjesztést intézzen. Elhatározta egyszersmind, hogy a megokolt indítványt valamennyi dohánytermesztéssel foglalkozó gazdasági egyesületnek meg fogja küldeni. *Deresényi Ferenc* indítványára elhatározta, hogy sürgős megkeresést intéz a dohányjövődéki központ igazgatóságához, hogy az abnormis időjárásra való tekintettel az ősszel való trágyázás keresztülvételétől a jövődék tekintsen el.

A Sárosmegyei Gazdasági Egyesület szeptember hó 30-án *Piller Kálmán* elnöklété alatt tartott választmányi ülésén tudomásul vette *Lukovich Aladár* titkárnak a szarvasmarhadíjazásokra és lótenyésztési jutalomdíjkiosztásokra vonatkozó jelentéseit. A GEOSz. által az *egységes számvitel és ellenőrzés* végrehajtásához szükséges és mintákban megküldött könyvviteli módzatait nem kifogásolván, azt elfogadta. Elhatározta, hogy az *Országos Törzskönyv* szervezésére és a magántörzskönyvek fontosságára a gazdaközönség figyelmét fel fogja hívni. *Ghyllány Imre* báró több oldalról hangoztatott panaszok alapján a jelenlevő gazdasági felügyelőt felkérte, hogy ezentúl a *községi tenyésztés* céljaira a községek által vásárolt bikák árát hozza nyilvánosságra, illetve adjon módot a községi előjáróknak, hogy ezen bikák bevásárlásánál ők maguk is részt vegyenek. Erre legalkalmasabb módnak az egyesület által minden évben rendezni szokott tenyészbikavásárt jelezte. *Hreblyay Emil* gazdasági felügyelő felvilágosítása után a választmány elfogadta *Lukovich Aladár* titkár indítványát, hogy a járási főszolgabírók, mint a járási mezőgazdasági bizottság elnökei felkeressenek, hogy az egyesület által rendezni szokott tenyészbikavásárokon megjelenjenek, miután mint az apaállatvizsgálatok elnökei, leginkább ismerik a községek eziránti szükségleteit, másrészt a községi előjáróságok is inkább rábíráhatók így, hogy szükségleteiket e vásáron beszerezzék.

LEVÉLSZEKRÉNY.

E rovatban csak a közérdekű kérdésekre adjuk meg a választ, ezért tessék állandóan figyelemmel kísérni a „Szerkesztői üzenetek”-et is.

A szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonatkozó levelek intézendők, hirdetői, laprekamálási, címváltoztatási stb. ügyekben tessék egyenesen a kiadóhivatalhoz fordulni.

Szőlőtörköly mint trágya. 291. kérdés. A szőlőtörkölyt lehetne-e mint trágyát szőlőbe okszerűen használni? Mily beltartalma van annak, illetve milyen műtrágyát és mennyit kellene ahhoz holdanként használni, hogy a törköly mint teljes trágya érvényesülhessen?

K. J.

Felelet a 291. sz. kérdésre. A szőlőtörkölyt anélkül, hogy belőle pálinkát főznénk, trágyának használni nem gazdaságos, ezenkívül nagy hátránya, hogy nehezen korhad. A törkölyben igen sok csersav van, a magvakban pl. 5—10%,

a kocsányban is 1—3, sőt 6% s a csersav valósággal konzerválja a törkölyt, korhadását annyira hátráltatja, hogy a talajban néha évek múlva is megtaláljuk. A kifőzött törköly ugyan gyorsabban korhad, de azt is tanácsos előbb komposztba rakni s csak ha a nagyobb zsir- és csersavtartalmu magvak is elkorhadtak, akkor alkalmazni. A leghelyesebb eljárás azonban az, ha a kifőzött törkölyt feltakarmányozzuk s értékesebb részeit így kihasználva, közvetve kerül a trágyába. A nyers törköly takarmánynak nem jó, nehezen emészthető, sőt emésztési zavarokat okoz, mert sok benne a borkó stb., a kifőzött törköly azonban elég jó takarmány, mely megfelel a silányabb réti szénának. Nálunk ritkábban, de Olaszországban, Tirolban mindig feltakarmányozzák a kifőzött törkölyt, néha szárítva és megőrölve 30—40% melázzsal keverik s úgy etetik. Az Ampelológiai Intézet elemzése szerint a kifőzött törkölyben van 34 3% szárazanyag, 65 7% viz. A szárazanyagban zsir = 5 010%, foszforsav (P₂O₅) = 0 6594%, káli (K₂O) = 1 310%, nitrogén (N) = 1 995%, protein (N × 6 25) = 12 46%. A káli-, foszfor- és nitrogéntartalom alapján a törköly (nyers) métermázsájának trágyaértéke körülbelül 1 K. 73 f. Az összetétel nagyjában megfelel a félérett istállótrágyának s ha mint teljes trágyát alkalmazzuk, kat. holdanként 100—120 q vehető belőle. Műtrágyával való kombinálása mellett például négyéves fordakban a műtrágya a harmadik és negyedik évben volna alkalmazható és pedig első évben 120 q törkölykomposzt, második évben trágyázatlan, harmadik évben 200 kg. szuperfoszfát, 75 kg. 40%-os kálisó és 100 kg. chilisalétrom, a negyedik évben 100 kg. chilisalétrom.

Homoki szőlő trágyázása. 292. kérdés. Négy holdas szőlő van a Maria-telepen, tehát homoki szőlő. Istállótrágya is rendelkezésemre áll, ami ab szőlő 1 20 K.-ba kerül q-ként. Istállótrágyával trágyázzak-e vagy műtrágyával? Ha műtrágyával, milyennel, mikor és mennyit alkalmazzak?

B.

Felelet a 292. sz. kérdésre. A homoki szőlőt sokáig jó termő erőben lehet tartani rendszeres műtrágyázással, t. i. ha mindhárom főtápanyag pótlásáról gondoskodunk, mégis ha istállótrágya is rendelkezésünkre áll, ez feltétlenül igénybe veendő, mert az istállótrágyával a talaj fizikai tulajdonságait is javítjuk, a homokot megköjtjük stb. Az istállótrágya ezért a homoki szőlőre is szükséges legalább időről-időre, közben azonban a műtrágya is célra vezet. Az istállótrágyában túlsúlyban lévén a nitrogén, mellette igen célszerű kat. holdanként 100—150 kg. szuperfoszfátot és 50—75 kg. 40%-os kálisót is ősszel a talajra elhinteni s ezzel a trágyát mintegy kiegészíteni. Ha a homoki szőlő istállótrágyát vagy más szerves trágyát hosszabb ideig nem kaphat, akkor műtrágyával úgy trágyázzuk, hogy az egyik évben 200—250 kg. szuperfoszfátot, 100—125 kg. 40%-os kálisót és 100—150 kg. chilisalétromot adunk, a másik évben pedig csupán 100—150 kg. chilisalétromot. A szuperfoszfátot és kálitrágyát ősszel, ha lehet, a fedés előtt vagy a fedés után szórjuk el, ha ezt nem tehetjük, akkor korán tavasszal, mindenesetre azonban a nyitás előtt, mert későbbben alkalmazva esetleg erre az évre hatása elmarad. A chilisalétromot nyáron két részletben adjuk, felét akkor, mikor a hajtások körülbelül 10—15 cm. hosszúak, a másik felét pedig, mikor körülbelül 60 cm. hosszúak.

P.

Szőlőtelep létesítése. 293. kérdés. Talajaink termőerege legnagyobb részben laza homok, amely alatt rendszerint fehér homok, elvéve többé-kevésbé szikvegyületű kék és szürke agyag van. Vidékünkön eddig az u. n. hazai fajtaikat, mint a Kék Kadar, Fehér Fekete Bajor, Kövidinka stb. vegyesen termelték, amelyek normalis években a talaj minősége s kezelés szerint 1200 □-ölenként 20—40 hl. 3—5 fokos (Wagner szerint) bort termettek. Mintegy évtizede, hogy a gazdák az egyes fajtaikat külön-külön ültetik. Így az Olasz s Rajnai Rizlinget, Chasselast,

Mézesfehéret, Kövidinkát, Erdei fehéret s Mirkovác-ot. Legnagyobb hozadékot 1200 □-ölenként 30—50 hl-t adott a Mézesfehér s Mirkovác, a Kövidinka 20—40 hl-t. Legjobb bora van a Kövidinkának, amely az 5—6 fokot is eléri, míg a Mézesfehér csak 3—4 fokot, a Mirkovác leg-többször 1—2 fokot. Ujabbán felkapták a pozsonyi Fehér Kadar fajtát. Azt állítják, hogy kevésbé érzékeny a peronosporával szemben, mint a Kövidinka, Mirkovác s Mézesfehér s aránytalanul bővebb termő, mint ezek, habár könnyebben rothad s a bora gyengébb. Eddig csupán azt látjuk, hogy a pozsonyi Fehér Kadar fája az első évben a leggyengébb talajon is sokkal jobban fejlődik, mint az itt említett bármely más fajtáké. Egy 10 holdas szőlőtelepet kívánok létesíteni. Tekintettel arra, hogy az új fajok meghonosítása körül a termelők részéről a leg-többször bizonyos fokú elfogultság észlelhető, másrészt tudva azt, hogy a fajta megválasztása körül elkövetett hiba nem vagy igen nagy költséggel korrigálható, kérem a rovatvezető ur és t. gazdatisaim tapasztalatainak közlését a következőkre nézve: 1. Mi a Kövidinkának, Mirkovácnak, Mézesfehérnek s pozsonyi Fehér Kadarnak az előnye és hátránya egymással szemben? 2. A jelzett talajon a 135 cm.-es sor- és tőketávolság megfelelő-e a jelzett fajtáknál s ha nem, úgy mely távolság alkalmazandó? 3. Kereskedelmi, illetve finansiális szempontból nézve e dolgot, a) kevesebb jobb bort, vagy gyengébb több bort produkáljunk és b) a 10 holdas telepen egy vagy több fajtát ültessünk?

M.

Felelet a 293. sz. kérdésre. A pozsonyi Fehér Kadarka rövid metszés mellett is bőven termő, de silányabb bort adó fajta. Késő érésű, de elég vastag héja a rothadás ellen védi. Mint bőtermő fajtát újabbán ott, ahol a minőségre kevesebb súlyt helyeznek, szívesen ültetik s meglehetősen terjed. Egyébként azt lehet reámondani, hogy se nem pozsonyi, se nem Kadarka. Bora minőségre nézve a Mirkovácáéval helyezhető egysorba, a Kövidinka kétségkívül jobb bort ad. A 135 cm.-es sor- és tőketávolság kissé nagy, igaz ugyan, hogy a fogatos művelést a nagyobb távolság igen megkönnyíti, miután azonban a mi bőtermő fajtáink általában rövid-metszés mellett is elég bőven teremnek, úgy hogy azoknak rendszeresen szálvesszőre való mivélése nem szükséges s nem is indokolt, mert a termelt bor így esetleg nagyon is silány lehet, nem szálvesszős mivélés mellett pedig a nagy távolság területpazarlás, tehát a szóban-forgó fajtáknak 120 cm. sor- és tőketávolság is megfelel, sőt ha csak a sorközöket akarjuk fogatos eszközökkel megmunkálni, a tőkeközöket pedig kézierővel, akkor a 120 cm. sortávolság mellett 100 cm. tőketávolság is elegendő. Oly vidéken vagy termőhelyen, ahol a minőséget nem keresik és nem fizetik, helyesebb, ha valamivel gyengébb, de több bort produkálunk, anélkül azonban, hogy a mennyiségre való törekvés tulságosan a minőség rovására vezetne. A fajták helyes megválasztásával ez utóbbi hibát jól ellensúlyozhatjuk, evégből tanácsos több, de nem sok fajtát ültetni, úgy hogy az igen bőtermő, de silányabb bort adó fajták mellett legyen ugyancsak elég bőtermő, de jobb bort adó fajta is, pl. a fehér Kadarka, Mirkovác mellett Kövidinka és Olasz Rizling.

A kiválasztott fajták tisztán, külön táblákba ültetendők, hogy minden fajtának megadhas-suk a neki legjobban megfelelő mivélést és kezelést s a legalkalmasabb időben szüretelhes-sük. A több fajta egymást kiegészíti s ellensúlyozza úgy a termés minősége, valamint mennyisége tekintetében, egyik jobban, másik kevésbé lévén ellenálló az időjárás, rothadás s más egyéb körülményekkel szemben. A megjelölt fajták egyenlő arányban ültethetők s természetesen, hogy bár külön szüretelhetjük őket, borukat a szükség és czélszerűség szerint összeházasíthatjuk és együtt kezelhetjük, vagy ha az értékesítés amúgy előnyösebb, a házasítást a kereskedőre bízhatjuk.

P.

Téglaégetéshez szükséges fa. 294. kérdés. Szabad kemenczében való téglagyártás czéljából rendelkezésemre állanak a következő fa-anyagok a következő egységarak mellett: 1. Fűrészelt, de nem hasogatott kb. 22 cm. átmérőjű töröl metszett luczfenyő gömbfa, köbméterre 7 koronáért. A fa 5%-a elszáradt fából áll. 2. Vén tölgyhasábfá, köbméterre 9 koronáért. 3. Egészséges nyírhasábfá, köbméterre 9 koronáért. Mekkora e fanemek hőfejlesztő képessége, melyik fanem használata a leggazdaságosabb, mindegyik fanemből mennyi szükséges 1000 téglá előállításához?

H. I.

Felelet a 294. sz. kérdésre. Fa melegfejlesztő képessége (1 kg. tüzelőanyag tökéletes elégetése által nyert melegmennyiség) nem függ a fa nemétől, mert a különböző fak összetétele, midőn azok tökéletesen szárazak, majdnem teljesen egyenlő. Lényegesen függ azonban a fa melegfejlesztő képessége annak víztartalmától. Légszáraz fa melegfejlesztő képessége 3000 kalóriára, 25% vizet tartalmazó fa melegfejlesztő képessége pedig 2600—2700 kalóriára vehető fel. Miután a különböző fanemek fajsúlya különböző, azok térfogat után számított melegfejlesztő képessége s így tüzelő értéke is különböző lesz. Luczfenyő gömbfából 1 m³ farakás súlya 380 kg., tölgyhasábfából 1 m³ farakás súlya 430—600 kg., nyírhasábfából pedig 1 m³ súlya 490 kg.-ra tehető. Feltételezve, hogy a rendelkezésre álló 3-féle fa egyenlően száraz és 20%-nál nem tartalmaz több nedvességet, luczfenyő alkalmazása esetén 1000 kalória meleg fejlesztése $\frac{1000 \times 700}{3.803.000} = 0.615$ fillérbe, tölgyfa esetén

$\frac{1000 \times 700}{3.803.000} = 0.615$ fillérbe, tölgyfa esetén 0.69—0.50 és nyírhasábfá esetén 0.613 fillérbe kerül. Abban az esetben tehát, ha a tölgyfa tömött, száraz, a tölgyfával lehetne legelőnyösebben tüzelni. Lényeges különbség a szóban-forgó három fafélése között a közölt egységarak mellett nincs. Jól rakott kemenczében, tölgyfát használva tüzelésre, kb. 2 m³ hasábfá szükséges 1000 téglá kiegetéséhez.

G. G.

Csővestengeri besavanyítása. 295. kérdés. Az árterületeken vízbe került tengeri kék körülbelül mi lehet a tápértéke s vajjon szecska-vázzal (darálóval nem lehet) összetörve, vagdalva valahogy be lehetne-e azt polyvával vagy más hasonló száraztakarmánnyal keverve vermélteni? Ugyanis a Maros mellett 100 hold részes tengerim jött víz alá, mely most még szárában megsavanyodva kinlódik, mivel leszedni még nem lehet, mert annyira el van ázva a föld, hogy süpped az ember bele s helyi helylyel még víz is van rajta. Gondoltam, ha lehetséges a leszedése után szecska-vágon összevagni, bevermelném s legalább rideg marhák-kal feletethetném, mert darálásra nem lesz jó. Szártépővel sem téphetem össze, mivel a száron ujjnyi vastagságu sár- s iszapülepedés van.

V. G.

Felelet a 295. sz. kérdésre. Az árterületen vízbe került csővestengeri tápértéke látatlanul nem ítéhető meg, mert az a magvak érettségétől, a csutka és magmennyiségének arányától és a romlás mérvétől függ. A hibátlan csővestengeri légszáraz állapotban (14% víz és 20% csutkatartalommal) körülbelül 5.3% em. fehérjét és 66% keményítőértéket tartalmaz, vagyis keményítőértékben az árpát közelíti meg, de fehérjeterületben az árpa mögött marad. Az árterületen vízbe került és részben rothadt tengericsövek azonban már nagyobb víztartalmuk miatt is tápszegényebbek. Romlott takarmányt nem szokás ugyan etetésre ajánlani, hacsak főzés vagy párlás által némileg meg nem javítjuk, de a kérdéses esetben mi is azt hisszük, hogy a csövek felaprózása és más takarmánnyal való besavanyítása által hasznavehető takarmányt kap, azonban csupán polyvával csak a nagyon vizes csővestengerit ajánlatos besavanyítani, míg ha a tengeri szárazabb, akkor a polyvát locsolni kellene, vagy valamely vizenyős takarmányt (répát, szeletet, zöldtakarmányt) kellene hozzákeverni. Hogy az így nyerendő takarmány csak rideg marhával vagy más állattal is etethető-e, attól függ, hogy

mennyire sikerül a besavanyítás. Annyi bizonyos, hogy besavanyítás által megakadályozzuk azt, hogy a vizes tengericsövek még ezután is rothadjanak és penészesedjenek. *Cselkó István.*

Az angol mezőgazdaság helyzete.

(A földmivélsügyi minisztérium szaktudósítójának jelentése.)

Nemrég jelent meg a Board of Agriculture & Fisheries kiadásában egy statisztikai kimutató, mely a mezőgazdasági cikkek 1911-iki forgalmával foglalkozik. E kimutató szerint az egyesült királyságba behozott élelmiszerek összértéke a cukor, rizs és szalonna kivételével £ 149.635.000 teit ki. Részletezve ez összeget, ebből £ 44.187.000 esett buza- és buzalisztra, 112.047 ezer cw s mennyiséggel, £ 47.970.000 husra 22.375.000 cwts mennyiséggel fagyasztott, hűtött és friss állapotban (az élőállatok a kihőtökben vágatnak le), £ 27.062.000 esik a behozott vaj- és margarinmennyiségre, míg £ 7.140.000 tett ki a 2.287.000 ezrenként számított tojásszállítmányok értéke. A behozott gyümölcs, dió és zöldség £ 16.006.000 értékre rugott, mely összegbe beleszámítottak a behozatalra került 8.600.000 bushel hagymát és 6.714.000 szakajtó banána értékét is.

Elenyésző csekély ezzel szemben a mezőgazdasági termékek kivitele az egyesült királyságból. A fő kiviteli cikket az élőállatok képezik, melyek közt a főszerepet a ló játsza, melyből 1911-ben 64.196 drb-ot £ 1.464.095 értékben szállítottak el a külföldre; kivitelre került még 4551 drb marha £ 133.175 értékben; 3058 drb juh £ 30.225 értékben és 566 darab sertés £ 6834 értékben. Exportáltak még, különösen Franciaországból 2.336.559 cwts burgonyát £ 431.982 bejelentett értékkel, azután zabot 540.000 cwts és komlót 48.918 cwts, ez utóbbit £ 350.000 értékkel.

Összevetve a kivitt a behozattal, úgy a kivitel összértéke csak £ 2.416.291 a behozatal £ 149.635.000-éval szemben. A nemleges eredmény tehát £ 147.218.809, a mi pénzünk szerint 3.533.251.416 K. Egy nem oly gazdag országra nézve, mint Anglia, ezen nagy nemleges szám végzetes jelentőségű volna, de Anglia gazdagságát nem a földből vagy földmivélséssel, hanem bányából, dokkjáiból, mérhetetlen iparából és kereskedelméből szerzi. Mar egyedül ez a szám mutatja, mily kis szerepet játszik a földmivéls az angol nemzetgazdaságban. Földbirtokosnak lenni manapság Angliában inkább tradíció, mint egyéb, a földbirtok inkább fényezés cikk, mely inkább pénzbe kerül, semhogy jövedelmezne. Az eredmény az is, hogy a nagybirtokosok birtokaikat egész kis darabokba felosztva kisbirtokosoknak (farmereknek) bérbeadják, kik két kezükkel dolgozván, a munkabért megakarítják és valshogy meguknak megélhetést biztosítanak. A földtulajdonos maga bért alig kap többet, mint amennyit az adó és egyéb kiadásai kitesznek. Legfeljebb kastélyának használata és a vadászat marad neki ingyenben. Sok esetet tudok azonban, hol a tulajdonos birtokára ráfizet. Vannak nagybirtokosok, kik birtokaikat nem adják bérbe, hanem azt kizárólag fényüzési tárgynak tekintik. Ezek pazar régiségekkel felszerelt kastélyát nagy költséggel fenntartott park veszi körül, a birtokon pedig a vadászon kívül költséges állattenyésztéssel mulatják magukat. Ilyen birtokokról származnak a Champion lovak és szarvasmarhák, majd egyéb állatok, melyek az angol állattenyésztést oly hírnevessé tették. Ez a tenyésztés azonban inkább sport-számba megy, mint gazdálkodásba. Maga a gazdálkodás, azaz az egyes gazdasági ágak művelése rendkívül hátrajeszen történi, hiszen enélkül az annyira kedvezőtlen éghajlati és talajviszonyok közt még kevesebbet jövedelmezne a föld. A végtelen mennyiségű és formájú szövetkezetek és egyesületek módot nyújtanak a farmernek (kisbirtokos) a legmodernebb földmivélshez, magas színvonalon álló gazdálkodáshoz, földjének legelőkétesebb kihasználásához. Mind-

ezeknek dacára a brit földművelés jövedelmének nem mondható.

Ha vizsgálat tárgyává tesszük az elmúlt évek statisztikáját, akkor azt fogjuk látni, hogy a hivatalos adatok szerint 1910-ben az egyesült királyság 118 628,696 cwts buzát és búzalisztet fogyasztott, ebből a külföldről behozott volt 105 222,638 cwts, marad 13 406,058 cwts a bel-földi termelésre. Az ország fogyasztásának kerek-számban számítva körülbelül csak $\frac{1}{10}$ -ed részét termeli maga. Ugyanígy áll a dolog a hussal, ugyancsak 1910-ben az összes huszfogyasztás (vad és baromfi nélkül) 21 069,438 cwts volt, ebből behozatalra esik 20 203 071 cwts, minek következtében a bel-földi termelésre ismét csak 866,367 cwts esik. Hogy mit jelent ez az állapot azon esetre, ha Nagybritannia valamely európai háborúba keverednék s az ellenséges flotta elvágna a szigetországot a kontinentstől, könnyen elképzelhető a multévi szállítómunkások sztrájkja következményei után. A sztrájk utolsó napjaiban általános volt az élelmiszerhiánytól való félelem.

Mint ezen utóbb felhozott mennyiségekből látható, nem a kereslethiány az, mely az angol mezőgazdaságot olyan kevésbé jövedelmezővé teszi. A liberális kormány, mely hovatovább már egy évtizede vezeti a birodalom ügyeit, feláldozta a mezőgazdaságot az ország ipari érdekeinek. Ezen kormányzás alatt vesztette el a mezőgazdaság még azt a kevés védelmet is a külföldi versenyvel szemben, amelyet annakelőtte élvezett. Ócsó élelmet a munkásságnak, a jelszava a liberális kormányának és pártjának. Ehhez járult még Lloyd George, a mostani pénzügyminiszternek a közelmúltban összeállított s tulajdonképpen egy adóreformot magában foglaló állami költségvetése, mely a töke s így a földirtok fokozottabb megadóztatását vonta maga után. Nem csodálatos dolog tehát, hogy az angol földművelés — mint azt Harry Chaplin, egy volt konzervatív párti földművelésügyi miniszter mondta — a multé. Kedvezőtlen hatással volt azonban a Lloyd George-féle adórendszer az ipari vállalatokba fektetett nagy tőkére is, úgy hogy a liberálisok mindinkább vesztik népszerűségüket s sehogy sem menne meglepetés számba, ha az új választásokon ismét a konzervatív párt nyerné el a többség támogatását, ami határozottan új érának kezdetét jelentené a brit birodalomra nézve, mely nem valószínűtlen; elsősorban bizonyos enyhe védővámokban talánna kifejezést.

Elvi jelentőségű döntvények.

Uti jog elbirtoklása.

A szolgalmak és az elbirtoklás olyan jogi kérdések, amelyek a gazdaságpublikumot léptenyomon érdeklik és minthogy a jogász szemében is elég bonyolult problémák merülnek föl ezen a téren, érdekeltnek fogja olvasóinkat az itt közölt kuriai határozat, mely nevezetesen a kocsiut szolgalmi utnak elbirtoklás utján való megszerzésére vonatkozik.

Aki elbirtoklás utján kocsiutszolgalmi jogot akar szerezni, annak nemcsak átjárnia kell a szomszéd telkén, hanem e telken egy meghatározott irányú és terjedelmű utat kell birtokában tartania, az ingatlan tartós részén eszközölt átjárás szolgalmoszerűnek nem tekinthető.

242. P. 1911. A budapesti kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja és alperest végrehajtás terhével arra kötelezi, hogy a nagy-kőrösi 3383. számú tjkvben foglalt ingatlanon való átjárással hagyjon fel.

Indokok: Az elbirtoklásnak, mint a jogszerezésnek elengedhetetlen előfeltételei, hogy az elbirtoklandó jog tartalmának megfelelő birtoklás, zavartalanul és megszakítás nélkül 32 évig tartson. Ebből pedig következik, hogy aki valamely kocsiut szolgalmi jogát elbirtoklás révén megszerzeni akarja, annak 32 évig szakadatlanul és háborítatlanul ugyanazt az utat kell használnia, vagyis nemcsak átjárnia kell a szomszéd telkén, hanem

e telken egy meghatározott irányú és terjedelmű utat kell birtokában tartania.

Mivel azonban alperes tanuival csak azt tudta bizonyítani, hogy ő s illetőleg jogelődei a felperesi teleknek mindenkor azon a részén jártak át, amely gazdaságilag művelve nem volt s mivel az ilyen átjárással meghatározott állandó ut nem létesült, kétségtelen, hogy alperes annak a kocsiutnak szolgalmi jogát 32 évig nem gyakorolta, illetőleg jogelődei nem gyakorolták és így ezt a szolgalmi jogot el sem birtokolhatta.

Nem lévén pedig alperesnek szolgalmi joga, felperesek őt a további átjárástól annál is inkább jogosítva vannak eltiltani, mert helylyul-közzel az ingatlan tartós részén s különböző irányban eszközölt átjárás a szolgalmoszerű ut átjárás gyakorlásának ismertető jelével nem bír.

589/1912 P. A kir. Kuria a másodbíróság ítéletét helybenhagyja, mert a felperesek által felhitt tanuknak egybehangzó vallomásától az állapítható meg, hogy az ingatlan tartós részén és különböző irányban eszközölt átjárás a felperesek jogelődének engedélyére vezethető vissza, az ily természeti átjárás azonban elbirtoklásra nem vezethet.

A biztosítási ügynök jogállása.

Volt idő, midőn a magyar jogszolgáltatás a biztosítási ügynökök jogállása tekintetében olyan jogi alapelveket követett, amelyek a gazdaságközönségre igen hátrányosnak és károsnak bizonyultak. A legutolsó évtized hozott ebben a dologban üdvös változást, amennyiben a magyar bíróságok kezdték az ügynök jogállását helyesen megítélni és eltértek attól a felfogástól, hogy az ügynök nem a társaságot, hanem az ajánlattevő felet képviseli. A helyes nyomokon járó újabb joggyakorlat úgy látszik egy lépéssel még tovább ment és a Treue und Glaube elvének ezen a téren való érvényesülését is keresni látszik. Az ügynök által az ajánlattevőnek adott tanácsok következményeiért a biztosító felet teszi felelőssé. A jogi szaklapok egy idevonatkozó felső bírói határozatról a következőket közlik:

A biztosító társaság ügynökét arra is megbízottnak kell tekinteni, hogy az ajánlattevőt tanácscsal ellássa. E tanácsok következményeit a biztosító viseli.

946/1911. V. A budapesti kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletének az alperest marasztaló rendelkezését helybenhagyja.

Indokok: L. Leó tanu vallomása alapján tévesen állapította meg az elsőbíróság, hogy B. Sándort alperes biztosító társaság a biztosítási ügylet létesítésére küldötte, ki, mert dr. Brankóval a szóbanforgó biztosítási ügyletet nem Bur Sándor kötötte meg, hanem ő csak az ügylet közvetítésében járt el.

De minthogy felperes L. Leó vallomásával bizonyította, hogy a biztosított a IX. kérdésre bemondotta előtte és B. Sándor előtt, hogy más társaságoknál az ő biztosítási ajánlata évekkel azelőtt visszautasított s hogy ennek a bemondásnak a kérdőívbe felvétele csak azért maradt el, mert Bur Sándor a biztosítottnak azt mondta, hogy nem szükséges ezeket beírni, mert ily esetben a korábbi ajánlatok visszautasítása nem fontos, ezekre tekintettel kétségtelen, hogy a biztosított részéről nem forog fent a közlési kötelezettség megsértése amiatt, hogy a 3., 4. és 5. alatti ajánlatoknak más biztosító társaságok részéről történt korábbi elutasítását az ajánlatba fel nem vették.

Az ügynök ugyanis, akit a biztosító társaság az ajánlat megtételének kieszközölésével megbízott, az ajánlat IX. kérdésnek említett módon történt értelmezésénél az alperes társaság nevében és mint annak megbízottja járt el, mert az ügyletkötés közvetítésével megbízott ügynököt megbízottnak kell tekinteni a biztosító részéről arra is, hogy az ajánlat megszerkesztésénél az ajánlattevőt tanácscsal ellássa. Ha tehát az ügynök az ajánlattevőt a kitöltendő ajánlatba feivett kérdések jelentőségére nézve megtöveszti és a biztosított magát az ügynök felvilágosításához tartotta, ennek következményét egyedül a

biztosító tartozik viselni. 985—1911. V. A kir. Kuria a másodbíróság ítéletét indokolása alapján helybenhagyja.

Kellemetlenkedések a cukorrépa átadásánál.

A lapunk 80. és 82. számában közölt felszólások folytatásaképpen alább közreadjuk jogi rovatvezetőnk újabb tanácsadó sorait és két gazdatársunk e tárgyú levelét, megjegyezve, hogy a „Mezőgazdasági Szemle”-ben megjelent tudósítások egyrésze szintén foglalkozik ezzel a kérdéssel.

I.

Lapunk 80. számában közöltük az első panaszos felszólalást ebben a kényes tárgyban, amely annyi gazdát közelről érdekel és igen érzékenyen érint. A 82. számban már többen hozzászólottak a tárgyhöz, ami igen üdvös dolog, mert itt volna az ideje, hogy erélyes és összetartó eljárással a gazdák igyekezzenek a saját érdekeiket megvédeni.

Az általam tanácsolt eljárási módok úgy látszik nem mindenkinél találtak tetszésre, leg-alább Jókay Géza megjegyzéseiből úgy látom, hogy ő a bírói eljárástól sikert nem remél. Eszemágában sincsen érzékenykedni és közleményeknek védelmére kelni, csak a közös érdekeket tartom szem előtt és mivel meg vagyok győződve, hogy ebben a dologban tenni kell valamit, még néhány szóval megtoldom a multkor elmondottakat.

Világos kifejezést adtam annak, hogy a bírói szemle alatt előleges bírói szemlét értek s ezzel elesik az a kifogás, hogy a per soká húzódik, a répa pedig el nem áll, tehát ez okból nem lehetne a répa állapotát bírói szemle utján konstataálni. Előleges szemlét kell kérni, amelyet a bíróság köteles nyomban kitűzni és foganatosítani és pedig úgy, hogy nemcsak az átadásra az állomáson készen álló répának, hanem a kupaczkokba rakott répának az állapotát és földtartalmát is meg lehessen állapítani. Ha a bíróságban csak egy kis jóakarát van — aminek lennie kell — akkor az ilyen szemle 48 óra alatt foganatosítható. Esetleg két-három kiszállással is, ha a répa szedése és feldolgozása elhúzódna és az egész termés a szakértőknek nem lenne egyszerre bemutatható.

Egyébiránt azt is bátor voltam megmagyarázni, hogy a szakértői szemléhez csak azoknak kell folyamodniuk, akik feltétlenül biztosak akarnak lenni az eredményben és a végsőig menő óvatosságot akarnak kifejtetni. Akinek erre szüksége nincs és aki az eddig fennálló bírói joggyakorlatban feltétlenül megbízik és reméli, hogy attól a bíróság az ő esetében nem fog eltérni: az előleges bírói szemlét bátran mellőzheti és csak arra kell szorítkoznia, hogy a levonások mennyiségét tudja bizonyítani. A dolog ugyanis úgy áll, hogy midőn a vevő az árut oly czélból kifogásolja, hogy a kifogás alapján árleengedést követeljen, akkor a kifogás alaposágának a bizonyítása a vevőt terheli. Aki tehát erélyesen akar a cukorgyárral szemben eljárni, ne ijedjen meg a jó czélra való tekintetből a perköltségektől, hanem pereljen bátran. Ha ilyen bátor gazda elegendő akad és egy csomó ilyen pernek a terhe szakad a cukorgyár nyakába: mag fogja gondolni a jövőben, vajjon megengedjen-e magának hasonló zaklatásokat a gazdákkal szemben. Némi költséget még annak az elvi kérdésnek a bírói eldöntésétől sem kellene sajnálni, vajjon a répán konstataálható idegen alkatrészek csak a szokásos 5%-os tulsúlyon fölül vehetők-e figyelembe, avagy nem.

Ha ebben a fontos kérdésben és a vele összefüggő többi fontos kérdésekben mindig csak a gazdák fognak engedni és ha azzal a rezignációval adják meg magukat, hogy a bírói eljárás ugy sem segít rajtuk: akkor ne csudálkozzanak a cukorgyarak tultengő önérvényesítésén, mert aki magán nem akar segíteni, másoktól ugyan hiába vár segítséget.

Szilárd Ferencz dr.

II.

Midőn a hatvani gyár átvevője hozzánk megérkezett, mielőtt még egyetlen répát is látott volna az átadandó répából, már azt kérdezte, hogy mennyit bonifikálnak a gyárnak? Mikor az intéző azt felelte, hogy nem adhat semmit, mert a répa nem piszkosabb, mint más évben, illetve a tisztatlanságok az 5%-ot nem haladják meg, az átvevő azt mondta, hogy az idén mindenütt adtak engedményt s az átvevőket a gyár már azzal az utasítással küldte szét az uradalmakhoz, hogy amit leszorítani lehet, próbálják meg. Hát ez igazán olyan eljárás, aminek ki kell nyitnia a gazdák szemét s részéről nem tudom eléggé helyeselni, hogy a „Köztelek” ezeknek a panaszoknak helyet ad. Persze az idén van répa bővében s így a gyárosok minden lehetőséget kihasználva, hogy a gyenge cukorárakkal karöltve járó csekélyebb gyártási hasznot minden lehető módon emelhessek.

Itt van továbbá a cukorárprémium kérdése is. Eddigélé 22 K. aussigi alapár szolgált kiinduló pontul a prémium megszabásánál. Tavaly kiadták a hangot, hogy mivel fumei árjegyzés is lesz s az ab Fiume cukor mindenestre már a szállítási költségekkel drágább lesz az ab Aussignál, a fumei jegyzés lesz irányadó, de ennek megfelelőleg a minimális ár 23 koronában fixiroztatik. Pár héttel előbb körlevelet küldött szét a gyár, hogy nem jövőn létre a fumei cukorárjegyzés, az ideai prémiumot az aussigi ár mellett fogják kiszabni s kéri ennek beleegyezőleges tudomásul vételét. Még nem válaszoltam, mert az árak alacsonyok lévén, nem is aktuális a dolog, azonban ha korán be találunk fagyni, úgy a répa egyrésze befagy a földbe s akkor talán az árak is fel fognak menni. Mármost ha emelkednének december végéig az árak s prémium esedékessége állana elő, biztosan aussigi árat vesznek alapul, de 23 koronán felül fognak csak fizetni, noha 22 volt eddigélé az aussigi minimum. Ezt a dolgot is figyelmebe ajánlom gazdatársaimnak. S.

III.

A panaszok általánosak vidékünkön is, ahol csak ez évben természetesen általánosabban kiszagzik a cukorrépa. Ezek a panaszok mind meg egyeznek abban, hogy a répát más évek szokásai szerint kezelték már gyakorlott munkásokkal s míg más években alig volt panasz az átvételnél, ezidén, amikor a munkás 20—30%-kal drágább, a termés tömege sem kiváló nagy, a répa pedig határozottan szép, egészséges, fejlett és érett, az átvevőnek folyton van kifogásolni valója nemcsak a répa földes volta miatt, hanem más eddig szokatlan okok miatt is, mint pl. a rossz fejezés, a répa vége ugyanis a kiszedésnél a földbe beleszakad, vagy a járműre való felhányásnál eltörik stb.

A dolog magyarázatát főként abban talalom, hogy ezidén több új gyár van, melyek új átvevőket vettek fel, ezeknek az embereknek nagy része répaátvételnél sohasem volt, sőt a cukorrépa legfőleg csak hallomásból ismeri s kik az év más hónapjaiban kevés kivétellel ószeres és más rokon kereskedelmi szakon működnek, ott megszokták az erőszakoskodást és itt is érvényesülni akarnak. De a levonások nekik

más anyagi hasznot is biztosítanak, mert a gyár az átvett répa súlyáért őket felelősségre vonja és ha az átvett súly a gyári mázsálás alkalmával jól jön ki részükre, némely gyár őket némi renumerációban is részesíti, azonban feltehető, hogy a gyárak nem akarják ezzel őket arra ösztönözni, hogy a levonásokkal tulkapásokba menjenek bele. Az ilyen tulkapásokkal szemben a répa földes volta esetében, ha méltányos kiegyezés nem történhetik, nincs más mód, mint a próbatisztítás. Más czímen való levonásnak az elbírálását legjobb a gyárak gazdasági felügyelőjével elintézni. Az átvevők ugyanis erre a gyárak részéről nem is szoktak megbízva lenni, a gazdasági felügyelők pedig cukorrépa-termesztés terén kiváló szakemberek lévén, ha hiba volna a fejezésnél vagy kiszedésnél, arra a termelőt rávezeti és a levonás kérdését is elintézi. A felügyelő a gyár és a termelő érdekét más szempontokból bírálja el, mint az átvevő, neki már több érdeke, hogy a termelő közönségnek ok nélkül ne kellemetlenkedjék és hogy a gazdákat a gyár termelőinek megtartsa. G.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	2902
Mezőgazdasági Szemle	2901
Az új időjárású rovatunk	2908
Az angol mezőgazdaság helyzete	2912
Elvi jelentőségű döntvények	2913
Kellemetlenkedések a cukorrépa átadásánál	2913
Külföldi szemle	2909
Gazdatársadalmi mozgalmak	2911
Levélsek	2911
Vegyesek	2914
Magyarország és Ausztria termése az 1912. évben. — A nemzeti sertéshizláló szövetséget tanulmányozása. — Európa ideai cukortermelése. — Bonyhádi szarvasmarha beszerzése. — A mezőgazdasági helyzet Nógrád megyében. — A thanatén fokozottabb előállítás. — A Tisza-Szamosközi ármentesítés. — A burgonyavetőmag javítása	2915
Kereskedelem, tőzsde	2916
Szerkesztői üzenetek	2916

Magyarország és Ausztria termése az 1912. évben.

A m. kir. földmivelségi minisztérium, a csaknem 2 hónapig tartó hideg nedves időjárásra való tekintettel, jónak látta egy újabb termésjelentés kiadását. A jelentés szerint az esőzés okozta kár a buzában 232 ezer q, vagyis a 463 millió q-ra becsült termés nem egészen 0.5%-a, a rozsban 812 ezer q = 0.6%, az árpában 768 ezer q = 0.6%, a zabban pedig 45 ezer q, vagyis 0.4%, tehát elenyészően csekély. Ez vigasztaló volna, ám sajnos, a hozzánk érkezett jelentésekből úgy tudjuk, hogy a termés elázása folytán a károsodás sokkal nagyobb volt, különösen a zabból, amelynek egyrésze keresztekben kint ázott.

Végeredményül volna az ország buzatermése 464 millió q, rozsából 13.5, árpából 15.3, zabból 11.3 millió q, tehát a buzából 1.2, árpából 0.7, zabból 1.7 millió q-val kevesebb, mint tavaly volt, míg a rozsából 0.6 millió

q-val több termelt volna. Százalékokban kifejezve az ideai termés az 1906—1910. öt évi átlaghoz képest buzából 115%, rozsából 105%, árpából 108%, zabból pedig 96%. A hektoliterenkénti súly az ország különböző vidékein: buza 73—79, javarészt 77—78 kilogramm, rozs 65—74, árpa 58—66, zab 40—47 kg., tehát mindenből csekélyebb a normális átlagnál, amely minőségbeli differencia egymagában 2—4%-os terméskülönbséget okozhat.

A tengeriben az elemi csapások okozta kár csak 482 ezer métermaza, vagyis egészen 1% volna a nyári rekordtermésbecsléshez képest. E becsítés realitását azonban fölötté kétséssé teszi a magyarázó szövegész, mely szerint a tengerit teljes beérése előtt török és a termés nagy nedvtartalmánál fogva a penészedés veszélyének lesz kitéve, mi miatt sok gazda takarmánynak használja fel; az éretlen tengerit sok helyt fagy érie és „mundezen körülmény okozza, hogy a szépen beért, jó minőségű és kedvező eredmények között eddig betakarított termés jóval kevesebb, mint amennyi a nyár folyamán remélhető volt”. No most már, ha a koran érő termés is jóval csekélyebb a reméltől, kérjük, hogy mennyi a megárosodás a későn érőben, amelyet már most takarmányozásra kell felhasználni? Mennyi lesz a lemorzsolásra érett tengeri, amennyit a gazdák a penészesedéstől és egyébkénti romlástól megmenteni képesek? Egy százalék-e ezen veszteség, amint azt a hivatalos becsítés megállapítja, kiesülvén a szöveg-beli magyarázatot, avagy 50—60 és több százalék, amitől mi gazdák félünk? Ezt számszerűleg fölbecsülni ma senki sem tudja. Annyi bizonyos, hogy az ideai tengeritermés nem a normális 15—20%, hanem annál tetemesen nagyobb nedvességtartalommal kerül a görékba, kasokba és egyéb hombárokba és hogy ebből még erős valogatás, forgatás és szellőztetés után is sok az elromlandó. Hogy számszerűleg mennyi, erről csak az alkothat biztos véleményt, aki a nyolcvanas évek elején, a mostanihoz hasonló nedves időjárás mellett kinlódott a tengeri eltar-tásával.

A burgonyából a nedves időjárás okozta termésnövekedést a számos vidéken előforduló 6—14%-os rothadás dacára is csak 253 ezer métermaza, tehát alig 0.5%-ra becsültek hivatalosan, noha a szövegben maga a hivatalos jelentés is beismeri, hogy máris sok a rothadás okozta kár és hogy sok a vizenyős és nyirkos gumó, mely télen át nehezen lesz eltartható. Mi e jelentést megozdhatjuk azzal, hogy ahol a burgonya már a földben elkezdett rothadni, ott ugyancsak bajos azt egészséges állapotban kiteleltetni. Vetésre, étkezésre és szeszgyártásra alkalmas burgonya tehát tavaszra marad is, meg nem is. Inkább kevesebb, mint több és az is csak drága pénzen fenn tartható, amely körülmény a burgonyatermés értékét tetemesen leszállítja.

A mezőgazdasági főbb terményeket illetőleg tehát úgy állunk, hogy az őszi gabonából jó közép, a tavasziakból közepes, a tengeri és burgonyából pedig mennyiségre kielégítő, minőségre azonban határozottan rossz termésünk volt, amely minőségbeli romlás ez utóbbiak termésének értékét a felére csökkenti.

VESZEK jóval a napi áron felül
lóhere- és luczernamagot.

„ Szíves ajánlatokat minták kíséretében kér ”

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir. udvari magkereskedése
Budapesten, VII., Rottenbiller-utca 33.

Ami pedig a többi terményeket illeti, takarmány termést bőven, de sokrészt még csak alomnak is alig volt betakarítható. A nedves időjárás jellegzetességeként a dohány is bő levéltermést adott, de nincs hol beszárítani és a nyakunkra rothad. A répafelek fejlődése természetesen buja, csak győzzék a gazdak fölstedai, a cukorgyárosok pedig átvenni és földolgozni, mert bizony az ideai termés nem lesz eltartásra való. A gyümölcstermés édes-keves. A szőlők-ről pedig az egybehangzó jelentés az, hogy kevés, de rossz, savanyu must termett. Ára jó, de nincs mit eladni.

Ausztriában a kalászosok mennyiségre közepes, minőségre azonban gyenge termést adtak. A tengertermés beérése ott is megkészt, a burgonya pedig rothad. A répatermés mennyiségre jó. Az őszi vetése pedig, csakugy mint nálunk, megkészt.

A neuulmi sertéshizlító szövetkezet tanulmányozása. Az OMGE. tanácsa meg a nyár elején elhatározta a neuulmi sertéshizlító szövetkezet szervezetének és telepének tanulmányoztatását. Közbejött akadályok miatt azonban csak most kerülhetett sor a telep tanulmányozására. Arra való tekintettel, hogy a neuulmi szövetkezet egy nálunk is megvalósítandó problémára nyújt követendő példát, melynél egy a földművelésügyi kormány, mint a székesfőváros, valamint a gazdak központi szövetkezeti szerve is érdekelve van, az OMGE. felkerésére egy a földművelésügyi kormány, mint a főváros és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének kiküldöttjei együtt indulnak az OMGE. kiküldöttével a néhány napra tervezett tanulmányutra. A földművelésügyi miniszter Gally Kálmán dr. min. s-titkár delegálta, a főváros részéről *Folksházy* Lajos, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezet részéről *Vöist* Ede főtisztviselő, az OMGE. részéről *Jeszenszky* Pál kir. tan., ügyvezető titkár vesznek részt a f. hó 30-án kezdődő tanulmányi kiránduláson, kikhez Münchenben *Malcomes* Jeromos báró és a bajor földművelésügyi minisztérium kiküldöttjei is csatlakozni fognak. A neuulmi szövetkezet vezetősége már értesítette az OMGE.-t, hogy készséggel áll a társaság rendelkezésére s kész a szövetkezet szervezetébe és működésébe teljes betekintést engedni. Hazajövet a fentnevezett testületek megindítják a kezdeményező lépéseket a főváros husellátásának a neuulmihoz hasonló alapon leendő szervezésére, reméljük, a sikerre vezető eredménnyel.

Európa ideai cukortermelése. A nemzetközi cukorstatistikai egyesülés prágai irodájának most közzétett becslése szerint Európában az idén 561.75 millió q cukorrépatermés várható a tavalyi 419.75 millió q-val szemben, amiből Magyarországra és Ausztriára együttvéve 118.7 millió q (tavaly 78.87) esik. Európa ideai répacukortermelését ugyanez a becslés 84.16 millió q-ra teszi a múltévi 62.83 millió q-val szemben. Ebből (a zárójelben levő számok a tavalyi tényleges termelést jelzik) Magyarországra 5.45 (4.26), Ausztriára 12.51 (7.19), Németországra 26.06 (15.04), Franciaországra 8.7 (5.6), Belgiumra és Németalföldre 5.8 (5.12), Oroszországra 19.2 (20.5), Svédországra 1.21 (1.27) és a többi európai répatermesztő államokra 5.42 (4.34) millió q esnek.

Bonyhádi szarvasmarha beszerzése. *Szűcs* János ur (Högyész) a következők közzétételére kért fel bennünket: „Múltkor tudósítom folytán, amelyben az állatvásárok stagnálásáról is szóltam, mintegy 50 birtokos és gazdatiszt fordult hozzám levélileg bővebb felvilágosításért a bonyhádi fajta marha mikénti beszerzését és jelenlegi árát illetőleg. Minthogy ennyi levélre külön-külön válaszolni fizikai időm sincs, a t. szerkesztőség engedelmével az érdeklődő gazdatiszaimnak a lapban adom meg a választ. Mindenekelőtt tudatom, hogy a högyészi uradától ezidő szerint nem adunk el tenyészmarhát, illetve úszót vagy tehenet, mert emelni igyekszünk az állományt; a tavasszal azonban

eladásra kerül 8—10 drb 1 éves tenyészbika. Aki tehát tehenet akar vásárolni, tudassa pár nappal megelőzőleg azt a napot, amikorra ideutazik. A levelet címezheti *Klimes* Antal főjegyző ur címére, Högyész, vagy a földművelők egyesületének, melynek elnöke *Ferd* Ferencz telkesgazda, de címezhetik a község előjáróságának is. Ugy a főjegyző, valamint a jelzett elnök megbízható emberek. A vásárlókért a vasutára díjtalan fiakker is kimegy, ha tudják, melyik vonattal érkeznek. Szállítás és ellátás jó és nem tuldrága. Ha egy érdeklődő megírja, mikor jön és hany darab tehenre van szüksége, arra a nappal rögtönöznek egy kis marhavásárt és sokkal jobban lehet vásárolni, mint a vásáron, vagy a minden hónap elején az első keddi napon tartandó hetivásáron. Vevő minden megvásárolt tehen után fizet 2 korona közvetítési díjat. Kapható itt a marha elszállítására tetszés szerint kísérő is, aki ismeri Magyarország összes állomásait, tudja, hol kell etetni és itatni. A marha ára 20—30% kal alacsonyabb ugyan a múltévinnél, de azért vérmes reményekkel ne kecsegtesse magát egyik vevő se, mert alacsony ár mellett csak az adja el a marhát, aki reá van szorulva. A Dreher uradalmától épp a héten voltak itt vásárolni teheneket; a legdrágább 760 K. volt, általában 600—630 koronás teheneket vettek. Azért van ám 800 koronás is, t. i. aki nem kénytelen eladni, de ha ezt az árat megkapja, tud rajta. Mindenesetre össze sem lehet hasonlítani az importált marha árával, emellett határozottan jobb fejűek, gömbölyű idomúak, fejlett tügyvel, karakterisztikus szilárd jellegű pirostarka színnel és ami a fő, akklimatizált egészséges állatok, tehát nem kell attól tartani, hogy leromlanak.”

A mezőgazdasági helyzet Nógrád megyében. Lapunk zártaival kaptuk *Benczky* G. nagyberlőnek a „Mezőgazdasági Szemle”-be szánt tudósítását, melyet e helyen teszünk közzé: „Igen üdvösnök és jónak tartom, hogy a „Köztelek” helyet adott a különböző viszonyok között működő gazdák az őket érdeklő dolgoknak közlésére. A fő azonban az, hogy mindenről, de a lehető legrövidebben írjanak a lap levelezői. Vidékünkön is elkéstünk az őszi vetésekkel, mert kezdőben a szárazság, később pedig a sok eső miatt alig birtunk vetni. A tengeri 1/4 része éretlen maradt. Ezért én töréskor a következőképpen jártam el: elrendeltem, hogy lehetőleg minden csöven hagyjanak 2—3 fosztást, hogy tiz csövenként a nagy fajtából és 15 csövenként az apró fajtából csomókba lehessen kötni. Ezeket a csomókat a padlásokon a kakasülökre (egyre 30 csomót) rakattam fel, a szarufák és a gerendák közé három sor 1—2 méteres karót helyeztem el és egy-egy rudra 10—12 csomót rakattam. Így két szarufa között ezer csövet tudtam elhelyezni. A padlásokon rengeteg tengerit lehet így eltartani és nem kell félni, hogy megromlik, mert majdnem minden cső szabadon érintkezik a levegővel. A csöves-tengerit mázsánként 7.60 koronáért vásárolják. Az egész zödet, éretlent a sertésekkel és lovakkal etetjük. A burgonyatermés rossz, mert az elvetettnek 2—3-szorosa termett csak. Eladó nincs. A luczerna holdanként 40—50 kg. magot adott. A takarmány körülbelül annyi, mint a múlt évben és jól került be. A széna ára 9—10 K. A sertésekből az ideiek közül körülbelül a fele elhullott. Félévesek ára 20—25 K. A cukorrépa alig lesz 60—70 q körül holdanként. Szedésért 40—60 K.-t kell fizetni. Az átvétel ugyan hallom, mert én még nem szállítottam, nagyon igazságtalanul történik.”

A thanaton fokozottabb előállítása. A szőlőtermesztésnél mind nagyobb mértékben válik szükségessé a thanaton dohánylugkivonat, amely a szőlőt veszélyeztető különböző elősdiék hatásos ellenszere. A thanatonnak mind szélesebb körben való elterjedésével nem tartott azonban eddig lépést a gyártási mennyisége úgy, hogy gyakran éppen a legkritikusabb időszakban a szőlőbirtokosok azt nélkülözni voltak kénytelenek. Erre való tekintettel az OMGE.

felterjesztésben arra kérte a pénzügyminisztert, hogy a thanatonnak az eddiginél nagyobb mértékben való előállítását rendelje el. A pénzügyminiszter e kérelemnek helyt is adott és rendelkezéssel intézkedett, hogy a thanaton termelési üzeme kibővítsék, úgy hogy az eddigi 700 q helyett mintegy 1100 q thanaton legyen termelhető, amely a nikotinszázalék tartalom feltüntetésével kerül bádogszelenczében, illetve hordókban forgalomba.

A tiszta-szamosközi ármentesítés. Lapunk f. hó 19-iki számában e címmel a szatmári fölyammérnöki hivatal által kidolgozott alternatív tervet közlünk egy tervet ismeretünk, az avasi tárolási tervet, 90 millió köbméter viz raktárolásával. *Kende* Zsigmond turistvándi földbirtokos felhívta figyelmünket arra, hogy e közleményünk téves információ alapszik, mert egyrészt nem szól arról a tervről, amely a Tur és Batár patakok árvizét okozó, medrekben meg nem fért vízmennyiségeknek egy új medren a Tiszába, esetleg a Szamosba való vezetését célozza, de másrészt a tárolás tervét talán egy érdekelt birtokos sem fogadja el, mivel az elzárásra szánt helyen, néhány méter mélyen az altalaj kavics s így oly bizonytalanságot teremthet, mely mellett nemhogy a vagyon, de az élet sem lenne a Szamos-Tiszaközön biztonságban. Ez a tárolási terv az érdekeltség által már teljesen eljuttattnak tekinthető, míg a Tur és Batár patakok fölölegének a Tiszába leendő elvezetését célzó terv mellett mindin ább egyhangú álláspont alakul ki és a társulattá alakulásnak feltételeit e terv mellett csak abban kell keresni, hogy egyrészt az elerendő haszon, másrészt a gyenge érdekeltség teherbíró képessége arányban áll-e a tervezet költségeivel.

A burgonyavetőmag javítása érdekében a földművelésügyi minisztérium 500 q vetőmag-burgonyát engedélyezett szétosztásra a Szatmármegyei Gazdasági Egyesületnek. Ebből a mennyiségből egy-egy gazda legfeljebb 20 q-t kaphat s ha termése bevalik, köteles minden gazda a kiosztott mennyiségen felül 80 q-t az államnak q-ként 4 K.-s árában rendelkezésére bocsátani. Sulyt helyez a miniszter a talaj kellő előkészítésére s szakközegét e tekintetben az ellenőrzéssel megbízta.

NYILTTÉR.

E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Megjelent!!

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán
az OMGE. igazgatója, a GEOSz. titkára

szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár

1913. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár” tizenkilenczedik évfolyama teljesen átdolgozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképmi Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szak-közleményeket tartalmaz. A „Köztelek Zsebnaptár” két kötetének ára OMGE. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel 4 korona.

Megrendelhető a „Köztelek” Kiadóhivatalában, Budapest, IX. Ker., Üllői-ut 25. szám. ☉ (Köztelek.)

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Napijelentés a gabonaföldesdről.
1912 október 29.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Elkelt 20,000 q buza, változatlan árák mellett. Rossban az üzlet irányzata n m változott. Budapest paritásában 18 80 K.-t fizettek.
Takarmánygyárban az üzlet csöndes. Budapest paritásában 18 90 K.-t fizettek.
Zabban az üzlet irányzata lényegesen ellanyhult. Budapest paritásában 22 20—22 40 koronát fizettek.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79 k. 22 60 K., 1000 mm. 79 k. 22 70 K. felső, 100 mm. 77 8 k. 22 70 K., 100 mm. 77 5 k. 22 65 K., 100 mm. 77 5 k. 22 50 K., 100 mm. 77 5 k. 22 50 K. felső, 100 mm. 77 k. 22 40 K.
Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 22 90 K., 100 mm. 79 k. 22 0 K., 300 mm. 78 k. 22 65 K., 300 mm. 78 k. 22 65 K., 300 mm. 78 k. 22 65 K. üszökvégű, 300 mm. 78 k. 22 65 K. hibás.
Bánsági: 50 0 mm. 76 5 k. 21 95 K. keverékes.
Bácskai: 1150 mm. 74 8 k. 21 70 K.
Fejérmegyei: 200 mm. 80 k. 22 80 K., 100 mm. 79 k. 22 40 K., 200 mm. 78 8 k. 22 80 K.
Felsőmagyarországi: 100 mm. 80 k. 23 00 K., 650 mm. 80 k. 22 80 K., 200 mm. 78 5 k. 22 60 K., 400 mm. 78 k. 22 60 K., 200 mm. 78 5 k. 22 60 K., 400 mm. 79 k. 22 60 K.
Szerémségi: 1900 mm. 74 8 k. 21 70 K.
Bosnyak: 5600 mm. 74 k. 20 70 K.
Rozs: 100 mm. 18 80 K. pp., 200 mm. 19 20 K. ab Budapest.
Zab: 100 mm. 22 40 K. kpl., 150 mm. 22 30 K. kpl., 100 mm. 22 10 K. kpl., 70 mm. 22 15 K. kpl. ab Budapest, 100 mm. 22 30 K. kpl., 100 mm. 22 40 K. kpl., 100 mm. 22 40 K. kpl.
Takarmánygyár: 300 mm. 18 20 K. hibás pp.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1913 áprilisra	23 78 K.
Rozs 1913 áprilisra	20 92 „
Zab 1913 áprilisra	22 64 „
Tengeri 1913 áprilisra	16 10 „

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-u. 1912. okt. hó 29-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 155 szekér réti széna, 65 szekér muhar, 16 szekér zsupszalma, 20 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 9 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabos-bükköny, köles stb.), — zsák szecska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna I. r. 6 940—1040, réti széna II. r. 6 640—880, réti széna csomagolásra 500—600, muhar 800—1100, zsupszalma 440—500, alomszalma 360—440, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbükköny 900—1100, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska —. Összes kocsiszám 265. Összes súly 318,000 kg.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a kereslet változatlan élénk volt prompt és októberi szállításra, míg ellenben későbbi szállításra olcsóbb árban voltak ajánlatok és törtétek kötések.

Elkelt finomított szesz adózva nagyban 210—211—koronáig, adózatlanul 71—71 50 K.-ig, míg ellenben vidékről és másodkézből olcsóbb ajánlatok voltak. November-májusi kötésre az ajánlatok néhány koronával olcsóbbak.

Denaturált szesz hordóval együtt nagyban 56 K.-ig kelt el és több tétel zárulva is lett.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás jegyzésen alól 1 50—2 50 koronáig kelt el, a többi tétel zárulva is lett.

Exkontingens szesz (nyers) ecetgyárak részére 48 50 koronáig kelt el.

Budapestben a kontingens nyersszesz ára 65—66 K.

Budapesti jegyzés:

	nagyban	koronákban
Kontingens nyersszesz	65—	66—
Finomított szesz adózva	210—	210 50
„ adózatlanul	71—	71 50
Élesztőszesz adózva	210 25—	210 50
Nyersszesz	208—	208 50
Denaturált szesz	56—	56 50

(Az adózott szesz 20 K. pótdóval együtt értendő.)

Liszt, érlemények és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete abraktakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

A fővárosi malmok átlagos búzalisztjegyzesei 100 kilogrammonként Budapesten, elegysúly tisztasulyként, szákoskul.

Szám.	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.	33 20	32 60	32—	31 40	30 80	30 20	29 40	27 80
				7 1/2	7 3/4	8		
				26—	23 60	17 20		

Rozsliszttárak:

Szám:	0	0/1	1	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K.	30 40	29 60	28 60	27 80	26 80	25 60	24 40

A többi abraktakarmánycikkék árai a következők voltak Budapesten szákkal, teljes vagonrakomány vételénél 100 kg.-ként:

Finom búzakarpa azonnali szállításra	12 40—12 50
Goromba búzakarpa azonnali szállításra	12 90—13—
Finom búzakarpa nov.-decz. száll.	12 40—12 50
Goromba búzakarpa nov.-decz. száll.	12 80—12 90
Rozsakarpa azonnali szállításra	12 50—12 60
Árpada és arpadarozs	15 60—15 70
Malomköszvény nov.-decz. száll.	12 60—12 70
Budapesti gyári repceapogácsa	16 50—16 75
Kincsem melasse ab Selyp	12—
Lacta melassit ab Selyp	15 50—
Száritott moslék zsák nélkül ab Budapest	16 75—17—
Száritott repasselet zsák nélkül ab csukorgyár szept.-decz.	10—10 50
Malátacsura	16 50—17—
Szörp 48—50% csukortart. hordó nélkül ab csukorgyár	9 50—10—

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertészialó telepének jelentése a „Köztelek” részére.

As árák kőbányai szokás szerint 45 kg. élén 4% levonással levő javára értendő.)

Óreg nehéz páronként 400 kg. felül	fillérig
Óreg közép	300—400 kg.
Fiatál nehéz	320 kg. felüli súly 158—161
Fiatál közép páronként 250—300 kg.	164—168
Fiatál könnyű	250 kg.-ig

A bizott sertészialó irányzata: csöndes.

Kőbányára egészséges sertések forgalmi korlátozása alatti levő területekről is szabadon szállíthatók. A felküldési szándék a kerületi állatorvossal közlendő, ki mindenkor szolgál a szükséges utbaigazítással.

Bécsi szarvasmarhavásár.

1912. október 28.

Felhajtás összege:	Minőség szerint:		
Hízott marhában felhajtás	2250	Hízott marha	1955
Csontozni való marhában felhajtás	1041	Legelőmarha (Wiedew.)	299
Összesen	3291	Csontozni való	1041
Eladatlan maradt	—	Összesen	3291
Származási hely szerint:	Nem szerint:		
Magyarországi	2456	Ökör	2043
Galiczia s bukovinai	155	Bika	440
Oszták tartományokból	680	Tehén	682
Összesen	3921	Bivaly	126

Árak (100 kilogrammonként élősúlyban, koronaértékben, fogyasztási adó nélkül.)

	I.	II.	III.
	rendű	rendű	rendű
Magyar hízott ökör	112—118	106—110	92—104
Galicziai hízott ökör	—	110—116	—
Tarka hízott ökör	128—136	118—126	104—114
Bikák	104—110	—	—
Hízott tehén	88—116	—	—
Csontosmarha	54—76	—	—
Bivaly	56—80	—	—
Kisgazd. hízó ökör	92—98	—	—
Olaszországi marha	—	—	—

Irányzat: élénk, prima minőségű ökör 4 koronával, összes többi minőség 4—6 koronával drágább. Bika prima minőség 6 koronával, összes többi minőség 8 K.-val drágább. Csontosmarha 2—4 K.-val drágább. A felhajtás a szükségletet nem elégítette ki. Olaszországi marhából 157 drb volt felhajtva.

Szerkesztői üzenetek.

A „Mezőgazdasági Szemle” levelezőinek. Igen tisztelt levelezőinket arra kérjük, hogy tudósításaitok péntek előtt ne írják meg, mert különben sokat vesztenek az időszériásúgukból. A szombaton délután postára adott leveleket az ország legtávolabbi részéből is megkapjuk. Amennyiben olyan rendkívüli mozzanat (fagy, hó, jégeső st.) jön közbe, mely a mezőgazdasági állapotot lényegesen befolyásolja, az erre vonatkozó sürgönyt értesítést még akkor is idejében megkapjuk, ha a sürgönyt hétfőn délelőtt adják fel. Meg-

ismételjük azt a kérésünket is, hogy csak a papíros egyik oldalára és lehetőleg röviden sziveskedjenek írni.

A munkáké hiánya és drágasága folytán nagyon aktuális és fontos kérdés a győ- és gumónövények gépekkel való kiszedése, illetve a kézi munkaerő helyettesítésére gyakorlatilag bevált gépek, eszközök és eljárások megismertetése. Az őszi vetések megkésése és a szokottnál hiányosabb talajelőkészítés folytán különös érdeklődésre tarthat számot mindazoknak az eljárásoknak ismertetése is, amelyek a megkésést és kedvezőlebb előfeltételek közé került őszi vetések fejlődésének előmozdítására alkalmasak (műtrágyázás, boronálás stb.). Ezeket a kérdéseket t. levelezőink figyelmébe ajánljuk.

V. G. Tiszafüred. Köszönettel vetjük tudósítását, de mivel nem azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyeket a „Mezőgazdasági Szemle” tárgyalni kívánt, cikkeit fogjuk azt kezelni.

Sch. J. Csuz. Az idei vetésű lóhere tarlótermése jogilag a bérbeadót illeti, mivel azt rendszerint október hó 1-je előtt lehet letakarítani és amit meg is tett volna, ha az abnormis időjárás, mint vis major ebben meg nem akadályozta volna. A lóherevetés tulajdonképpen haszna csak a vetés utáni évben illeti a bérlet, mert a tarlólóhere a folyó termelési évnek csak mellékterménye. Ezen felfogás helyességét bizonyítja az a körülmény is, hogy az idei tengertermésre bérbeadónak október elsején is van joggyűze. H. A.

G. K. Budapest. Nem ismerjük az illető gazdaság számadási rendszerét és csak annyit mondhatunk, hogy külön aratási, cseplési, takarmánytermesztési számlát nem szokás vezetni, hanem a gabonafélék számláján a behordási és cseplési költségek is elszámoltatnak. A takarmányszámlán pedig a takarmánytermesztés összes költségei elszámoltatnak. H. A.

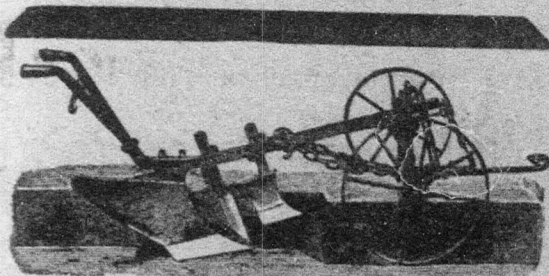
B. J. Polygárdi. Csakis a gépkezelői vizsgát tett gépész és csakis baleset ellen biztosítandó a kerületi munkásbiztosító pénztárnál. A többiekre vonatkozólag támasztott követelésnek semmi törvényes alapja nincs, azt el kell utasítani. Hogy a kerületi pénztár gépészt a kováccsal azonosítani akarja, az egyszerűen falsifikáció és a törvény rendelkezésével merő ellentétben áll. A kerületi pénztárak csak azt akarják ezzel az erőszakoskodással elérni, hogy a gazda bejelentése náluk hozzájuk kötelezően nem tartozó alkalmazottait, mert ha ezt megtette, akkor az 1907. évi XIX. t.-cz. 157. §-a értelmében már csak a kirótt díjak összegét kifogásolhatja, a követelés jogosságát nem vonhatja kétségbe. Sz. F.

K. J. A szőlőtörköly táptartalma oly csekély, balasztja pedig oly sok, hogy hizósértéssel egyáltalán nem ajánlatos etetni. Ha azonban mégis etetni, nem sokat téved, ha abból a főtévesből indul ki, hogy a törköly oly gyomortütlek, melynek csekély táptartalma figyelmen kívül hagyható — csak a korpa és tengeri az, mely hizál. A sertéssel nem végeztek oly kibaszási kísérletet, melyhez friss vagy kifőzött szőlőtörkölyt használtak volna, de a kérődző állatokról tudjuk, hogy azokat a szőlőtörköly nem táplálja jobban, mint az őszi szalma. Friss törköly csak kis mennyiségben etethető a sok borkősav miatt, míg ellenben a kifőzött törköly borkősavának legnagyobb részét elvesztve, nagy mennyiségben is etethető. A csekély tápszerűségű ridag sertésnél hasznos lehet a törköly etetése, de a hizónál semmi esetre sem. Cs. I.

B. B. I. A munkások részére kivágott hus fogyasztási adó alá esik, valamint a kényesszervágásból eredő és a cselédeknek kimért hus is a fogyasztási adószabályok 66. §-a szerint. A fogyasztási adó tétele az önk költségében, mely a III. osztályba tartozik, marhák és egy évesnél idősebb borjúk után darabonként 5 04 K., egy éven aluli borjú után 84 fillér, juhok stb. után 34 fillér szintén darabonként; sertések után darabonként 1 26 K. 2. Mezőgazdasági munkások baleset- és balesetből eredő halál esetére való biztosításának leggyazdaságosabb módja az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál való biztosítás. 3. Minthogy ezen biztosítással a munkaadónak esetleg előállható kártérítési felelőssége nincs kimerítve: az ugynevezett szavatossági biztosítás igen hasznos és üdvös dolog. Az ön által említett céget nem ismerjük. Tájékozza magát több oldalról, mielőtt a biztosítást megkötö.

P. A. Navyszek. A vizsgázott gépész kötelezően a kerületi munkásbiztosítóknál jelentendő bejelentés elleni biztosításra és pedig az év egész tartamára, mert a törvény rövidebb időtartamu biztosítást nem ismer. A díjak a kerületi pénztárnál ugyan tetemesen nagyobbak, de hát a törvény törvény, annak engedelmessékedni kell. A kerületi pénztárnál való kötelező biztosítást semmilyen időtartamra nem pótolhatjuk a cselédsegélypénztárnál való biztosítással. Sz. F.

K. L. Feltét. A jelzett viszonyok között elsősorban a bankuti tengerit ajánljuk figyelmébe, melyet Aradmegyében a bankuti főhercegi uradalom felügyelője, Baross László, az amerikai eredetű „Prairie királynögye” tengeriből évek hosszu során át czéltudatosan vezetett nemesítéssel állított elő. Ez a tengeri is lófogú, de jóval korábbi, mint az Alföldön termesztett egyéb lófogúak és ebből arra lehet következtetni, hogy kérdésvető viszonyai között tökéletesen be fog érni szeptember végére, mivel Bankuton is szeptember első felében beérik. Az idei kedvezőlen esztendőben is Bankuton a tengeri minden tekintetben elsőrendű termést adott. A bankuti tengeri ismertetése és természetének leírása egyébként a „Köztelek” idei évfolyamának 30. számában közöltett, mire felhívjuk figyelmét.

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény-tekkel, páncélemezekkel

□ acél gerendelyivel

állítható szarvakkal, űvezetőssel.

Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló-, rét-boronák.

Háromtagu és egytagu hengerek.

Superior sorvetőgépek, traktorok.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gézesgépek 12 HP.-ig. Ipari gépek 200 HP.-ig.

Bármily mennyiségű fa

ugyszintén **vágható erdő** kerestetik Németország részére készpénzfizetés mellett. Ajánlat „P 601.” jel alatt **Haasenstein & Fogler Dresden** kéretnek. 6336

Gazdasági nyomtatványok

legelőnyösebben beszereshetők a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-társ. nyomtatványkezelő osztályában, Budapest, IX., Öllői-út 25. sz. (Köztelek.) Árjegyzéket kívánságra készséggel küldünk.

TELEFON: JÓZSEF 22-41

SERTÉSELADÁS ÉS VÉTEL
ÜG. SOVÁNYMINT HÍZOTT ÁLLAPOTBAN

URL REZSO
SERTÉSBIZOMÁNYOSNÁL
BUDAPEST, VIII.
NÉPSZÍNHÁZ-UTCA 22.
POLGÁRI SERFÖZDE
- BÉRPALOTA -

Finom és goromba

buzakorpát, malomkonkolyt,

takarmánylisztet, buzaesut

franko bármely állomásra egész évi kötésre is a legjutányosabban szállít

MANDL ZSIGMOND, MAKÓ

Nagyobbszámu

szarvasjőszágot

óhajt bevásárolni a székellyhidi uradalom.

Ajánlatok direkt a tenyésztőtől kéretnek. 6356

SZÁMTARTÓ,

nős, mérlegképes, ki már mint ilyen nagyobb gazdaságokban működött

kerestetik

egy 5000 holdas tiszavidéki gazdaságba. Fizetés megállapodás szerint. Ajánlatok bizonyítvány-másolatokkal, melyek vissza nem adandók. Fleischi Samu céghez, Budapest, V., Nádor-utca 28. sz. nyújtandók be, mely azt szíveségből továbbítja. 6355

Jakabfy Sándor

puszta-cserepesi tenyészetéből **5 drb** törzskönyvezett, 2¹/₂ éves, tenyésztésre kiválóan alkalmas

magyar bika eladó!

Vevőt előzetes értesítésre **Pusztá-Ecseg** állomáson kocsival várja. 6345

WOHANKA FÉLE

NYERSOLAJ MOTOROK

és LOKOMOBILOK

ÜZEMKÖLTSEGEK

NAGYSÁG SZERINT 1¹/₂-2 filler

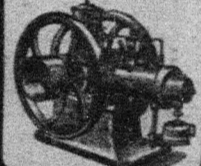
ÓRÁNKÉNT és LOERONKÉNT. NINCSEK ROBBANÓ-

és TŰZ-VESELY! MINDEN PENZÜGYÖRI

ELLENŐRZÉS és ENGEDÉLY NÉLKÜL.

WOHANKA és TARSÁ BUDAPEST

HONIGYÁRTMÁNY!

V. VACZI-KÖRÚT 76.

Az OMKE könyvkiadóvállalata kiadásában legújabbban megjelent: :: :: ::

Gazdasági építészet

Írta: **GROFFITS GÁBOR** gazdasági akadémiai tanár.

Háromszáz ábrával.

Ara füzve 10 kor., vászonkötésben 12 kor.

Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, BUDAPEST, IX. KER., ÖLLŐI-ÚT 25. SZÁM (Köztelek).

Földbirtokosok, bérlők és a gazdaközönség szállodája.

HOTEL EXCELSIOR SZÁLLODA

BUDAPEST, VII. KER., RÁKOCZI-UT 72. SZ. (gr. Károlyi-palota).

A főváros legújabb és legmodernebb szállodája. **135 fényesen berendezett szobával.** Lakosztályok és szobák fürdővel. Gyönyörű előcsarnok, reggeliző-szalon, írószoba, társalgóterem. Minden szobában meleg és hideg víz, minden emeleten városi és interurban telefon. Központi fűtés, lift. Elsőrangú **étterem** a földszinten, polgári étkező a souterrainben. Színházi jegyiroda, uri és női fodrászterem a félemeleten. Szobák angol reggelivel, naponta 5 koronáért kaphatók.

Tárház: Róma Hotel Imperial, Via Veneto.

Lóherét, luczernát, fehérherét, baltaczimmagot

vásárol és mintázott ::: **Hernfeld Adolf** magnagykereskedő cég ::: **Wien, 2/1.** ajánlatokat kér

Chilisalétromot teljesen pótolja Németországban már kipróbált Norgesalétrom

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szolgál az

UNIO KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

műtrágya és erő-
taKarmányosztálya

BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 26. SZÁM.

Telefon: 172-48.

Telefon: 172-48.

Magyarország fő- és egyedellárúsító helye.

Gróf Csekonicz Endre zombolyai uradalmában
előléptetés folytán

3 gazdasági gyakornoki állás

jutott üresedésbe, melyekre oly gazdasági akadémiát végzett gazdaszok
folyamodhatnak bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldet-
nek, kik önkéntesí évkort leszoigálták, a magyar és német nyelvet
szóban és írásban bírják. A szerb nyelv bírása előnyt biztosít. Az
ezen állásokkal egybekötött javadalmazás és egyéb feltételekről az
alulirt jószágigazgatóság ad felvilágosítást.

Zsombolya, 1912. október 24.

6354

Baar József
urad. jószágigazgató.

40 drb mangalicza tenyészkozza

⁵/₄ éves, az Országos Tenyészállatvásáron Budapesten
első díjjal kitüntetett falkából **eladó**. Ára darabonként
120 korona. **Gróf Blanckenstein Pál uradalom**
felügyelősége, Füzesgyarmat (Békés megye).

6353

Minden gazda olvassa el
GRABNER EMIL

A gyümölcsfák és kerti vetemények műtrágyázása

czimü legujabb könyvét. 64 oldal, 36 képpel.

Ára 2 korona. Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-l. gazdasági szakkönyv-
kereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Szőlőoltványt, valamint sima és szőlővesszőt

valamint sima és
gyökeres európai
és amerikai

legkitünőbb minőségben és méltányos áron szállítunk.

Ajánlatos az őszi ültetés! Tessék árajánlatot kérni!

Badacsony Szentgyörgyhegyi Szőlőoltványtelep Tapolcza
(Balatonvidék). Pontos címünkre tessék figyelni!

6308

Bérletelhagyás miatt eladó

12 drb felbugatott mangalicza kocza és 1 drb kan,
12 drb 1—2 éves szimmentáli növendékibika,
25 drb ³/₄—1¹/₂ éves növendékborjú,
14 drb ¹/₂—1¹/₂ éves félvéresikó

6334

és az összes holt felszerelés.

SÁVOLYI BÉRGAZDASÁG, u. p. Pápa.

Ajánlunk őszivetésre
eredeti loosdorfi

pedigré téli rozso,
szakálas buzát,
Tiszabuzát

Gebrüder Boschán

magkereskedése,

WIEN, I., BACKERSTRASSE 9. 5983

Mintázott ajánlatok ingyen és bérmentve!

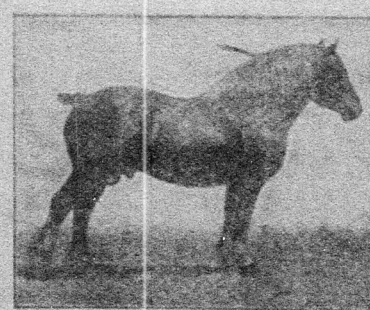
Telefon interurban 5-07. Telefon interurban 5-07.

Szikossy Aladár

Jószágfelügyelő központi gaz-
dasági irodája Budapesten,
VI, Erzsébetkirályné-ut 14.

Elvállal birtokfelügyeletet és ellenőrzést. Elfogadja praktikus
gazdasági számadások bevezetését, gazdasági számadások szak-
és számszerű revízióját. Elfogad birtok- és kárbecslé-
seket. Elvállalja üzemtervek és jövedelmi számítások
elkészítését. Elvállalja gazdaságoknak a budapesti és wieni
piacon való érdekképviseletét, mindennemű termény-
nek és lábasjószágoknak legjobb értékesítését, beszer-
zését és átadását. Közben jár birtok eladása, bérbeadása
és parcellázásánál. Elfogad minden a szakmába vágó megbízatást
s ilyenek lelküismeretes elvégzéséért és korrekt keresztülviteléért teljes
szavatosságot vállal. Előleges költség nincsen.

6332

Belga ardenni
tenyészmenek
és
tenyészkanca

nagy választékban eladásra rendelkezésre állanak

Menzeles Frères, Nagykanizsa

Központ: BRÜXELLES.

6329

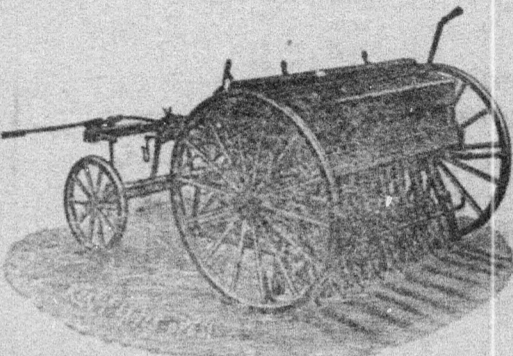
Bérlevél

a legujabb cselédtörvény kivonatával, az átadandó leltári
tárgyak benyomásával, darabonként 5 fillérért
szerezhető be a "PÁTRIA" nyomda részvénytársaság-
nál, Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25. szám. (Köztelek).

SZAB. „REKORD II“ műtrágyavetőszerkezettel kombinált sorvetőgép. Sorba vet — sorba trágyáz!

A Losonczy Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaság gyártmánya.

A sorbatrágyázás nagy terméstudbiletet eredményez.

A sorbatrágyázás által kb. 50% műtrágya megtakarítás érhető el.

SZAB. „REKORD II“ a létező legtökéletesebb sorvetőgép, a legideálisabb műtrágyaszóró, az egyedüli kifogástalanul működő kombinált vetőgép. A szab. „REKORD II“ az egyedüli kombinált vetőgép, amellyel a sorba való vetés és a sorba való trágyázás egyidejűleg kifogástalanul végezhető.

Arjegyzákkal és árajánlattal szívesen szolgál.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége BUDAPEST.

7392/1912. kig. sz.

HIRDETMÉNY.

Közhirre teszem, hogy a Szilágysomlyó város tulajdonát képe, zöközől 10 kat. hold területű Pokróczhegyi szőlőtelep idei Ripária Portális vadveszőtermése, ugyazintén az 1911. év tavaszán iskolázott gyökerez vessző (mintegy 30.000 darab) az 1912. évi november hó 18-án d. e. 11 órakor a városháza tanácstermében tartandó szóbeli és írásbeli nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni. Kikiáltási ár 7000 korona, melynek 10%-a készpénzben bántapénzzel letendő és pedig írásbeli ajánlatoknál az ajánlathoz való csatolásai, szóbeli ajánlatoknál az árverés napján az eljárás megkezdése előtt a bizottság elnökének kezébe való lefizetéssel. Az árverési feltételek hivatalomból díjtalanul megkaphatók. Írásbeli ajánlatoknál köteles az ajánlattevő kijelenteni, hogy a feltételeket ismeri és elfogadja. Írásbeli ajánlatok csak az esetre vétetnek figyelembe, ha az árverés megkezdéseig érkeznek be s a szóbeli ajánlat az ajánlati összeg egyenlő volta esetén elsőbbséggel bír.

Szilágysomlyó, 1912. október hó 17-én.

Lukátsffy Ödön polgármester.

Pályázati hirdetmény.

Egyesületünkkel ujonnan szervezett gazdasági vándortanítói tisztséggel egybekötött segédtitkari állásra pályázatot hirdetünk. Az alkalmazandó tisztviselő évi járandósága 1600 kor. és 640 kor. lakbér. A fizetés havi, a lakbér negyedéves részletben lesz kiutalva részére. Ha a megválasztott tisztviselő szolgáltatásával, működésével az egylet igazgatóválasztmánya meg lesz elégedve, ugy 1 évi próbaszolgálat után ezen állásban véglegesítetik, ellenkező esetben a próbaév kitöltése előtt is, minden indoklás nélkül elhocsátható azonnal, anélkül, hogy a még próbaévről hátramaradt időszakra esedékes fizetésre igényt tarthatna. A véglegesített tisztviselő, szolgálati idejéhez képes 5 évenkénti korpótlékban részesül. A megválasztott, tisztségét a közvetlenül felettese, illetve feletteseinek utasítása szerint látja el. Pályázati határidő 1912 november hó 15. A szakképzettséget igazoló bizonyítvánnyal, valamint az eddigi alkalmazásáról szóló szolgálati igazolvánnyal felszerelt kérvények Markovits Antal egyesületi elnökhez Inánd. u. p. Cséffa, legkésőbb november hó 15-ig nyújtandók be. A később beérkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak. A megválasztott tisztviselő okmányai jóváhagyás végett a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége után a földművelési minisztériumhoz felterjesztetik. A jóváhagyás elnyerése után a megválasztott még ez év folyamán tartozik állását elfoglalni.

Nagyvárad, 1912 október 15. A Bihar megyei Gazdasági Egyesület nevében: Markovits Antal, egylet elnök.

Haszonbérlet!

Néhai gróf Pálffy János hagyatékához tartozó, Pozsony megye Bogdány és Selpöcz községek határában fekvő

93357/1200 magyar hold kiterjedésű mezőgazdaság

1913. évi október 1-től kezdődőleg 12 évre haszonbérbeadó. Felhivatnak mindazok, akik ezen bérletre igényt tartanak, hogy zárt ajánlatukat

Néhai gróf Pálffy János Központi Irodája, Pozsony,

Szilági Dezső-utca 21. szám címre, a megfelelő bántapénzzel ellátva legkésőbb 1912. évi október hó 31-ének déli 12 órájáig beküldjék már annál is inkább, mert a később beérkezett ajánlat figyelembevehető nem lesz. A jelentkezőnek a központi iroda a bérlet leírását megküldi. 6251

Rendelje meg minden gazda

cselédje, bérese stb. részére a most megjelent 1913. évre szóló

Magyar Földműves Naptárt

Szerkeszti: **Buday Barna** a „Köztelek“ felelős szerkesztője. Kiadja: az Országos Magyar Gazdasági Egyesület.

- 1 darab ára — korona 50 allér.
- 12 darab ára 5 korona 50 allér.
- 25 darab ára 11 korona — allér.
- 50 darab ára 21 korona — allér.
- 100 darab ára 40 korona — allér.

Megrendelhető a „PÁTRIA“ nyomdai részvénytársaság gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25. szám. (Köztelek).

Közkelet
1912/91 márc.
3127. lapot

1912/100. szám
(A mezei gazdasági tudósok közleményei) 5. 12.
Hidvaros
A kiegészítő

Gazdaközönség új szállodája

San Remo szálloda

Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 40. sz.

A város központján, minden pályaudvarhoz villamos összeköttetés, 100 elegánsan berendezett szobával, lift, hideg- és melegfürdő, légfűtés.

Gazdák, gazdatisztok 15% engedélyben részesülnek.

Szíves pártfogást kér!

Sárkány József

szálloda tulajdonos, nyug. gazdatiszt.

Eladás

Birtok parcellázás folytán, gazdasági gépek, szerszámok és állatok olcsón és gyorsan eladó. Czim: Kerámia, Poltár (Nógrád m.) 2990

16 lóerős benzinkomóbi eladó, csaknem új és teljesen szemképző állapotban, esetleg egy 6 lóerős máv. cséplővel együtt. Demahidy Pál Domahid, Szatmár m. 3384

Gőzke, Cseke-féle magánjáró, egy évig használt, gépesztény végűt azonnal eladó. Szent-Ivány László gazdasága, Mátzsa, Zemplén m. 2937

Gyümölcsfal őszel illésűnk. Magastörzsei alma, cseresznye 60 fill., körte 8 fill., gr. Esterházy tisztartóság. Kemencemagas. 3503

Gőzkegarnitúra két gép rendszerű teljesen jó karban, 5 éves, olcsón eladó. Czim a kiadó hivatalban. 3500

Szénát, szalmát és egyéb takarmányt bármilyen mennyiségben vesz és elad Drechsler Alajos export üzlete Ersekújvár. 3508

Eladó gépek: 10 HP Máv. 2000 kor., 8 HP. Suhl-vörth-készlet 1400 kor., 8 HP Moreth-garnitúra 2200 kor., 900 mm. Hofferr-cséplő 800 kor., 300 mm. Weichteile 600 kor., 3 db 750 mm. 650 koronájú al. Tizedesmórlék, kemény fából, u. h. s. fajta, ezéze: új 750 kg. 100 kor., 8 HP. Ganz-féle benzinsátor 208, fekvő 1600 kor., függőlegesből daráló 350 kor., kedvező részlettel. Ka már György Jászkarajenő. 3652

Must 80 hektoliter érmelléki homokon termelt kiváló fajkból eladó. Miskolczy Jenő szőlőgazdaságában Álmod, Bihar m. posta helyben, vasút Erselénd. Venni szándékosok részére előzetes bejelentésre vasúti kocsit áll rendelkezésre. 3600

Idői fajúberok: Ritzing, Eszri, Pirosdinka, Kadarka, Szankamenka, mintegy 150 hektoliter eladó Pincenovich Béla földművelő és birtokos Ersekújvárral pincésjéből. 3650

Szalmát, essénát, egymint mennyiségben, préselt állapotban vesz és elad. Julius Drechsler Wien, IX., Bez., Rögengasse 14/b. 3421

Alomszalma eladó, felvilágosítással Simon Flórens központ iról ja Marfi szolgál ugyancsak egy nélon kulcsári állás van Grecedében Pályázatok fent címre küldendők. 3737

Czirokkéjtőgépet kézbajkára, darabonként 40 kor. árban ab Temesvár Józsefváros, Uri-utca 4. sz. 3709

Traktor, 25 HP. Máv. cséplővel, vel. kitérő karba, birtadás miatt eladó. Szántásban megtekinthető. Erdőköldeket előzetes bejelentésre Álmodon kocsit várja. Winkler gazdaság Jászfényesvár. 3735

Hoffher és Szanos gyarmatgy 1910-ben készült bakán fém tengeri szárítógép tíz méter hosszú bifuró cséplővel, elevátorral felszerelve térszervizyon miatt eladó Podányi István Ersekújvárt. 3736

Az országban parcellázás folytán egy 4 éves Clayton Schultze-vörth-féle 8 HP cséplő garnitúra és egy 2 évig használt Mo. Cormik-féle 25 HP benzín magánjáró eke eladó. A benzínke munkában bármikor megtekinthető. Ajánlatokat „Traktor 100” alatti Körtelék kiadó közvetíti. 3707

Eladó egy 22 holdas birtok, mely egy gróf uradalom parcellázott birtokának gazdasági udvara volt. Ezen 22 holdas birtokon van egy kiválóan szép és masszív kivitelezésű 30 méter hosszú cseleceszementben emelt épített magtár. Egy 50 m. hosszú újonnan épült modern masszív munkásszék. Továbbá laktólók szék, melléképületek. A föld az ország legtermékenyebb vidékén, 8 kilométerre a vasúttól fekszik. Alkalmas szőlő, komló, ostrok, virágmagvak vagy bármilyen kereskedelmi növény termesztésére. Ára 60000 K. Czim e lap kiadó hivatalánál. 3708

Gyakorlati buzánemesítés (írta: Székács Elemér) című művel minden modern gazdának meg kell ismerkednie. 2 kor. 70 fillér előzetes beutódése mellett birtomra küldi a „Patria” r.-t. könyvkereskedése Budapest, IX., Köztelek.

RATTO Phosphor-pasta patkány-k teljes kiiprasztására szavatosság mellett üvegekben 1 kor. 2 korona és 4 korona.

DETSINYI FRIGYES Budapest, V., Váci-körút 6.

ZISKA JOZSEF utóda ROSTÉLY GYÖRGY mérleggyáros. Iroda és raktárhelyiség: Budapest VI., Eötvös-utca 47. Ajánlatok 1912. Telefon 4-12. Ajánlja a legjobb kivitelezésű és legmegbízhatóbb gabona mérlegű, tízedes és százados, valamint gazdasági szekér, hid és marhaméregűt. A budapesti, fiumei és győri gabonafőosztás szállítója, ugyancsak számtalan nagy gömlem és uradalom szállítója. Árjegyzék birtomra. Használt mérlegek becsülettelnek és kaphatók, megbízható állapotban. Javítások elfogadhatók és pontosan esaközölletnek. Kívántra iradalmi is küldök szívesen. 36

Szénát, szalmát, luczernát, lóherét, és zabos búkkönyti veszek és eladok

bármily nagy mennyiségben, felpréseléshez modern ló- és gőspréseim adom. Ajánlatok: **Schreier Béla** takarmánynagykereskedő Budapest, Népszínház-utca 33. Telefon: 20-52.

Felülmulhállanok a Stewart-féle lónyíró-gépek, szarvasmarhák és kutyák részére is.

Hajtómű acézből, pormentes tartóval.

Ára 60 korona. Kapható minden szakszavagó üzletben. 6263

Markt & Co. Hamburg 1.

Szilárd Gyula a csákvári földm. -lek. tanárának gyakorlati kézikönyve!

Mezőgazdaságtan. I. Alkalmos és különleges eredménytermelés. Fűze K 2.- köve K 4.

Mezőgazdaságtan. II. Állattenyésztés. — Csakvittel. Fűze K 2.-, köve K 4.-

Szőlő és pincze. 71 ábrával. Fűze K 4.-, köve K 5.-

Vezérfonal feltételek mezőgazdasági kitéréséhez. Fűze K 2.-

Szőlőművelés és borgazdaság. 161 ábrával. — Köve K 10.-

A pinczögazdaság mellékletnek értékesítés. Fűze K 1-60

Méhészet. 19 ábrával. Fűze K 1.- Kaphatók a „Patria” részv. társ. könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-út 25. sz. (Körtelék.)

Uradalmi

kevéscsüvelhelyekben nélkülözhetetlen szerszámok, u. m. lábajtású kevéscsüvelhelyek és elnevezések állandó raktáron vannak: **KEMÉNY MAHÓ** Bpest, V., Rudolf-rakpart 3. 1123

Sárga baraczk és körte,

erős gula alakú fák a legjobb fajokban.

1 éves 100 darab 70 kor. 3 " 100 " 90 " Arés fajtajegyzéket kívánatra küld: **PECZ ARMIN FAISKOLA** Budapest. 1803

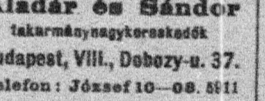
Tablázatok a takarmányadatok, melyeket Howsky Ide állított össze, minden állattartóknak nélkülözhetetlenek! Vásonkölcsében 5 koronába kerül és kapható a „Patria” könyvkereskedésében, Budapest, IX., Köztelek.

Lengyel

Aladár és Sándor takarmánynagykereskedők Budapest, VIII., Dobozy-u. 37. Telefon: József 10-08. 8811

Gyors, pontos, olcsó földmérés

Világhírű szabdalom 18 államban

Stádel-Torkos FÖLDMÉRŐ-TALIGA kapható 576 Stádel gépgyárban, Győrűt.

Veszek szénát és szalmát

minden mennyiségben szállítom préselve és fuvarmentesen minden vasúti állomásra **Böhm Arnold** takarmánynagykereskedő Budapest, VI. ker., Hegedű-Sánder-utca 23. szám. Telefon 141-80. 80

Hogy rendezzük be gazdaságunkat? Javított és új kiadás. Írta: Berger K. L. Ára 2 K 40 fillér. Kapható a „Patria” könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-út 25.

Vétel

Földbirtokot,

fővárosi házat, lakot veszek és földbirtokosokat finanszírozok. **LÉVAL G.** Budapest, VII. ker., Lövöldes-tér 2/a II. em. 17. ajtó.

Veszek uradalmi kocsit használt kocsit és darab kocsikat meggyőzés szerint. Zuckermann Ede Budapest VIII., Tavaszmező-u. 12. 3247

Tavaszi busa vetőmagot keres kb. 100 métermagát, a Magyar Szénát Minisztérium gazdaság u. p. Jankai-híd Toronál m. 3830

Tavaszi busa vetőmagot keres 100 g. a Be sz. Nagy-ré: birtokoság Wagner Tev. rak, Torontál-Zichy-f. u. 3711

Megvételre keresek fajtát kocsányos és kocsánytalan tölgyfákat. Családfeltétel, bármilyen mennyiségben, ajánlatok „Quorons 2049” jelű alatt a kiadó hivatalba kérek. 3040

Bérlés

Bérléssel keresek 4-500 holdas, vasútközelben, vasútközelben, Budapest-pozsonyi vonalon legyen. Csím Marcus Árpád Zámoly, Győr m. 3509

Kiadó birtok, 880 kat. hold, sz. p. ur. lakás kert és udvar, gazdasági épületekkel felszerelt és huszonöt hold dohánytermelési engedéllyel (1912 szeptember 1-től) és 1913 április 24-től kiadó, esetleg eladó. 3710

Már megjelent

VIDOR EDE

„Adókiivetési táblázatok”

oz. munkája, mely az összes új adótörvényekre, tehát a földadó, mindennemű adóköteles és adómentes ház bér- és házaszálladókra, tőkekamat, általános kereseti, mint nemkülönben a nyilvántartás számadására kötelezett vállalatok és egyletek (résrvénytársaságok és szövetkezetek), végre a jövedelemadóra vonatkozó és legfrissebben kidolgozott 50 adókiivetési táblázatot az 1909. évi V., VI., VII., VIII., IX. és X. t.-cz., valamint az ezeket módosító 1912. évi LIII. t.-cz.-ben foglalt és az adókulcsokra vonatkozó rendelkezéseket foglalja magában.

Ára az összeg előzetes beutódásánál **3 Korona 50 fillér.**

“PÁTRIA” R.-T. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-út 25. (Körtelék).

Eladásra (megbízásból) ajánlunk

500 drb elsőrendű jármosokrót
700 drb 1-1½-2-3 éves ökörborjut
10.000 drb különféle kóru süldöt

Elfogadunk mindenféle tenyész- és haszonállat beszerzésére szóló megbízást.

ERDÉLYI KÖZVETÍTŐ ÉS ÁRUFOGALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Kolozsvár, Deák-Ferenoz-utca 11.
Telefon (interurban) 619. Sörgönyozim: Közvetítés.

